

Atlas

żeńského ruchu zakonnego
na ziemiach polskich w XIX i XX wieku



Agata Mirek

Atlas

żeńskiego ruchu zakonnego
na ziemiach polskich w XIX i XX wieku

Redakcja kartograficzna
Olga Łukowska

Lublin 2007





Krystynie Dębowskiej

*z serdecznymi wyrazami szacunku
siostry zakonne, współpracownicy, przyjaciele*



Przedmowa

Atlas żeńskiego ruchu zakonnego na ziemiach polskich w XIX i XX wieku to imponujące przedsięwzięcie, pokazujące raz jeszcze, że przedstawicielki różnych form żeńskiego życia konsekrowanego są – zwłaszcza w odniesieniu do XX wieku – być może jedną z najlepiej udokumentowanych grup społecznych w Polsce.

Książka, nowatorska w sposobie prezentacji tematu poprzez ujęcie kartograficzne i opisowe, unaocznia bogatą obecność żeńskich wspólnot życia zakonnego w różnych formach na ziemiach polskich. I choć sensu życia konsekrowanego w Kościele nie da się uzasadnić ani wymierzyć jedynie liczbą czy wydajnością różnego typu placówek opiekuńczo-wychowawczych bądź kulturalno-wydawniczych, to jednak praca dla współczesnych jest nieodłącznym aspektem życia poświęconego Bogu, dlatego, jak mówi Sobór Watykański II: „Oczekiwanie nowej ziemi nie powinno osłabiać, lecz raczej rozbudzać gorliwość w doskonaleniu tej ziemi” (KDK 39). Żeńskie życie konsekrowane w całej swej różnorodności charyzmatów włączone jest z natury w tę doczesną misję Kościoła, która w ciągu stuleci wyrażała się i nadal wyraża aktywnością na polu najszerzej rozumianej nauki i kultury.

Szacunek budzi ogrom pracy, wykonanej przez redaktorów *Atlasu*. Wśród map i wykresów szczególnie obszernie udokumentowany jest rok 2000. Towarzyszący temu działowi wykaz wylicza ponad 1200 miast i miejscowości, w których istniały żeńskie placówki zakonne w 2000 roku. Wydaje się to warte podkreślenia, zważywszy na fakt, że dopiero po 1989 roku wiele żeńskich wspólnot zakonnych mogło na nowo podjąć zadania w różnych środowiskach zgodnie ze swym charyzmatem, bez ograniczeń prawnych, narzuconych przez system totalitarny. Odrabianie strat poniesionych przez kilkadziesiąt lat powojennych, zwłaszcza przez zgromadzenia zaangażowane w instytucjach służących chorym oraz w działalności oświatowo-wychowawczą, jeszcze potrwa. Już teraz jednak dynamika pozytywnych przemian pozwala z radością i nadzieją patrzeć na podej-

mowanie przez klasztory i wspólnoty zakonne w Polsce zarówno starych, dobrze sprawdzonych, jak i nowych form apostołstwa.

Cenne są również dodatki do podstawowego materiału, ujętego w *Atlasie*. Krótka prezentacja prawie 150 zakonów i zgromadzeń żeńskich oraz objaśnienie ponad stu terminów związanych z życiem zakonnym umożliwią osobom mniej zorientowanym pewniej poruszać się w tematyce.

Chciałabym wyrazić na koniec pragnienie i życzenie, aby opracowanie to trafiło do jak najszerszego grona odbiorców, aby jego pozytywna recepcja przełożyła się na kolejne ujęcia tego tematu, zarówno bardziej pogłębione, jak i bardziej popularyzatorskie, adresowane do różnych kręgów czytelników, i aby znalazło szybką kontynuację w postaci zapowiedzanego atlasu, prezentującego tysiąclecie obecności konsekrowanych kobiet na ziemiach polskich.

Pragnę w imieniu żeńskich zgromadzeń zakonnych podziękować Instytutowi Geografii Historycznej Kościoła w Polsce za kolejną cenną publikację, dokumentującą dzieje żeńskiego życia konsekrowanego. Ta sama instytucja naukowa, pracująca w strukturach Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, w latach 1982-2002 wydała 16 tomów znanej nam serii *Żeńskie Zgromadzenia Zakonne w Polsce 1939-1947*. Wcześniej jeszcze, również dzięki historykom Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, w serii *Materiały do dziejów Kościoła w Polsce* wydane zostały opracowania dotyczące żeńskiego życia zakonnego w okresie międzywojennym.

m. Jolanta Olech USJK

Przewodnicząca Konferencji Wyższych Przełożonych
Żeńskich Zgromadzeń Zakonnych w Polsce

Wstęp

Żeńskie wspólnoty zakonne obecne od XII w. na ziemiach polskich głęboko wpisały się w historię i teraźniejszość społeczeństwa polskiego. Obecność sióstr zakonnych przyczyniła się do rozwoju życia nie tylko religijnego ale także w dużym stopniu kulturalnego. Mimo tak znaczącej, jak pokazują to badania dotyczące żeńskiego ruchu zakonnego, posługi zakonnice w różnych dziedzinach życia społecznego upowszechnianie tych wiadomości zwłaszcza w formie syntetycznej jest sporadyczne i skierowane do wąskiej wyspecjalizowanej grupy odbiorców. Niedostateczny stan informacji z tej ważnej dla historii Kościoła katolickiego komplementarnej dziedziny spowodował podjęcie tego tematu w pracy badawczej. Prezentowany *Atlas żeńskiego ruchu zakonnego na ziemiach polskich w XIX i XX w.* jest to pierwszy w dotychczasowej polskiej literaturze przedmiotu tematyczny zbiór map i kartogramów uzupełnionych zarysem historycznym żeńskiego życia zakonnego w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem XIX i XX w. Publikacja ma na celu zaprezentowanie szerszemu gronu odbiorców historię kobiecego ruchu zakonnego w nowym kartograficznym ujęciu. *Atlas* ukazuje nie tylko strukturę przestrzenną żeńskich wspólnot zakonnych oraz dynamikę rozwoju liczebnego i terytorialnego, ale także pełnione zadania i funkcje społeczne zakonnice. Tradycyjna forma prezentacji materiału historycznego została wzbogacona o istotny materiał kartograficzny. Na uwagę zasługuje również fakt, że dzięki zastosowaniu metody statystycznej wprowadzono do obiegu naukowego istotne dane liczbowe dotyczące ruchu zakonnego, które nigdzie dotychczas nie były publikowane. Zakres chronologiczny materiału kartograficznego obejmuje okres od rozbiorów do końca XX w. Poszczególne przekroje prezentowane w *Atlasie* zostały tak dobrane, aby ukazać kolejne przeobrażenia państwowości i zmiany terytorialne ziem polskich. Dla pełnego zobrazowania rozwoju żeńskiego ruchu zakonnego na ziemiach polskich w zarysie historycznym i prezentacji kartograficznej uwzględniono także Śląsk mimo iż *de facto* nie zawsze należał do państwa polskiego. Rok 1772 jest datą orientacyjną i porządkującą, druga zaś cezurą czasową,

rok 2000, ukazuje aktualny stan liczebny oraz zaangażowanie społeczne kobiecego ruchu zakonnego w Polsce. Zaprezentowano poziom zdolności wspólnot zakonnych do podjęcia na nowo, po 1989 r., działalności statutowej, takiej jak działalność opiekuńczo-wychowawcza i oświatowa zlikwidowana przez władze komunistyczne.

Podstawą źródłową części kartograficznej *Atlasu* dla zagadnień ilustrujących problematykę XIX w. były przede wszystkim katalogi diecezji, tzw. schematyzmy¹. Natomiast dla XX w. baza źródłowa jest znacznie szersza i bogatsza. Informacje dotyczące żeńskich wspólnot zakonnych zaczerpnięto z katalogów i informatorów diecezji polskich, wzbogacając i uzupełniając danymi zamieszczonymi w rocznikach statystycznych², jak również publikowanymi wynikami badań Instytutu Statystyki Kościoła Katolickiego SAC³. Ponadto posiłowano się danymi statystycznymi zawartymi w 16-tomowej serii wydawniczej *Żeńskie Zgromadzenia Zakonne w Polsce 1939-1947*⁴ przygotowanej w Instytucie Geografii Historycznej Kościoła w Polsce, a także leksykonami: zakonów i Kościoła katolickiego w Polsce opracowanymi przez Katolicką Agencję Informacyjną⁵. Ciekawy materiał statystyczny dostarczyła kwerenda archiwalna w Archiwum Akt Nowych⁶, zwłaszcza materiał źródłowy zespołu Urzędu do Spraw Wyznań oraz w zbiorach Instytutu Pamięci Narodowej⁷. Wykorzystano także nową formę bazy źródłowej, jaką są strony internetowe diecezji oraz poszczególnych żeńskich wspólnot zakonnych.

Prace nad koncepcją publikacji i gromadzenie materiałów podjęto wiosną 2006 r. jako rozszerzoną kontynuację wcześniej prowadzonych badań w ramach przygotowania *Atlasu archidiecezji lubelskiej*. W wyniku kwerendy biblioteczno-archiwalnej zebrano i usystematyzowano dane statystyczne dotyczące liczby zgromadzeń, sióstr i domów zakonnych w poszczególnych diecezjach a także informacji o działalności apostolskiej wspólnot zakonnych. Mając świadomość braków występujących w publikacji, które nie są wynikiem ignorancji, ale przede wszystkim niekompletnej bazy źródłowej, oczekujemy od Czytelników oceny i życzliwych wskazówek, które

¹ W czasie gromadzenia informacji zawartych w schematyzmach diecezji przeprowadzono szeroką kwerendę biblioteczną w Bibliotece Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Bibliotece Narodowej w Warszawie, a także w Bibliotece Wyższego Seminarium Duchownego w Lublinie.

² *Kościół Katolicki w Polsce 1918-1990*, red. L. Adamczuk, W. Zdaniewicz, Warszawa 1991, M. Pirożyński, S. Szczęch, *Rocznik Statystyczny Kościoła katolickiego w Polsce* (1937), Lublin 1938, *Mały Rocznik Statystyczny*, Warszawa 1938.

³ *Kościół i religijność Polaków 1945-1999*, red. W. Zdaniewicz, T. Zembrzuski, Warszawa 2000.

⁴ *Żeńskie Zgromadzenia zakonne w Polsce 1939-1947*, red. A. Chruszczewski, K. Dębowska, J. Kłoczowski, t. 1-16, Lublin 1982-2002.

⁵ *Leksykon zakonów w Polsce*, red. B. Łoziński, Warszawa 2004, *Leksykon Kościoła katolickiego w Polsce*, red. B. Łoziński, G. Polak, M. Przecieszewski, Warszawa 2004.

⁶ Archiwum Akt Nowych, Urząd do Spraw Wyznań, sygn. 134/1, sygn. 134/65.

⁷ Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, sygn. 0445/111, *Opracowania dotyczące zakonów męskich i żeńskich w Polsce*.

pomogą przygotować w przyszłości atlas ukazujący całe bogactwo dziesięciu wieków obecności siostr zakonnych w Polsce, a w dalszej perspektywie w Europie Środkowo-Wschodniej.

Czytelnikom przyzwyczajonym do pewnych norm publikacji, mających w tytule określenie *atlas* winni jesteśmy wyjaśnienie. Otóż odważono się na prezentację badań w formie, która odbiega od standardów typowego, kartograficznego zbioru map. Ta inność i różnorodność – jak ufamy – bardziej pomoże zrozumieć czym był i jaki aktualnie jest żeński ruch zakonny oraz jaką rolę odgrywały i odgrywają siostry zakonne w życiu Kościoła i społeczeństwa polskiego.

Konstrukcja *Atlasu* podporządkowana została jego problematyce i specyfice. Część kartograficzną poprzedzono rysem historycznym kobiecego ruchu zakonnego w Polsce, wzbogacając omówieniem problematyki map z części kartograficznej. Część kartograficzna *Atlasu* składa się z map, kartodiagramów i kartogramów problemowych, stanowiących w dużej mierze nowe dynamiczne ujęcia. Zamieszczono także wykaz miejscowości z uwzględnieniem działających w nich w roku 2000 wspólnot zakonnych, oraz krótkie informacje o wszystkich żeńskich zakonach i zgromadzeniach zakonnych istniejących aktualnie w Polsce. W publikacji znalazł się wykaz terminów, związanych z życiem zakonnym autorstwa o. dra Jacka Zdrzałka CSsR, znawcy teologii życia konsekrowanego, któremu dziękujemy za udostępnienie tego materiału. Publikacja jest próbą zaprezentowania syntezy historyczno-kartograficznej żeńskiego ruchu zakonnego w Polsce na przestrzeni dziejów.

Zarys żeńskiego życia zakonnego w Polsce od XII do końca XX wieku





1 Początki życia zakonnego na ziemiach polskich

Rozwój i działalność zakonów jest uwarunkowana sytuacją społeczno-polityczną poszczególnych krajów, jak też pozycją Kościoła katolickiego. Wspólnoty zakonne mają swoje znaczenie i swoją historię w życiu każdego narodu, którego dzieje są powiązane z chrześcijaństwem. Także i w naszej polskiej sytuacji można mówić o rozwoju i działalności zakonu w ścisłym powiązaniu z dziejami narodu¹.

Najstarsze żeńskie wspólnoty zakonne na ziemiach polskich pojawiły się prawdopodobnie już w XI w., były to benedyktynki, niestety nie ma dokładnych informacji, kiedy założyły swój pierwszy dom. W *Żywocie Pięciu Braci*, św. Brunon z Kwerfurtu wspomina, „że siostry dwu z nich, Polaków, były także zakonnice”. Thietmar podaje (pisząc przed 1018 r.), że najstarsza córka Chrobrego była „ksienią klasztoru, który zapewne leżał w obrębie państwa jej ojca”².

Pierwszą pewną datą fundacji klasztoru żeńskiego na ziemiach polskich jest rok 1126, założono wówczas klasztor Norbertanek w Kościelnej Wsi k. Kalisza, kolejny klasztor Norbertanek ufundował w 1162 r. Jaxa Gryfita na krakowskim Zwierzyńcu, do którego pierwsze siostry przybyły z czeskich Doksan³. Natomiast najstarszą znaną fundacją benedyktynek był klasztor w Trzebotowie (dziś Treptow) na Pomorzu Zachodnim, założony w 1191 r. Kolejny klasztor powstał około 1277 r. w Kołobrzegu z inicjatywy biskupa kamieńskiego. Natomiast na Śląsku, jako pierwsze żeńskie fundacje, powstały klasztory: w Lubomierzu (1221 r.), w Gubinie (przed 1300 r.), w Strzegomiu (1307 r.) oraz w Legnicy (1348 r.)⁴.

Jedyna średniowieczna fundacja benedyktynek, istniejąca do chwili obecnej to klasztor w Staniątkach pod Krakowem założony około 1250 r. przez Klemensa z Puszczy Gryfitej, kasztelana krakowskiego⁵. Całości obrazu pojawiania się na mapie Polski klasztorów żeńskich dopełniają dwie fundacje powstałe w obrębie państwa krzyżackiego w diecezji chełmińskiej: w Czystem (przeniesiona do Chełmna w 1265 r.) i w Toruniu (1311 r.). Obie one powstały pierwotnie jako cysterskie, bez prawnej przynależności do zakonu cysterskiego, lecz pozostające pod jurysdykcją biskupów.



Pierwszy w Polsce klasztor Brygidek w Lublinie (1426 r.)

¹ J. Kłoczowski, *Zakony w Polsce (966-1972)*, w: *Metody i źródła do badań z historii społecznej XIX i XX w.*, Lublin 1975, s. 13.

² M. Borkowska, *Słownik mniszek benedyktyńskich w Polsce*, Tyniec 1989, s. 13, J. Kłoczowski, *Dzieje chrześcijaństwa polskiego*, Paryż 1987, s. 29.

³ „Klasztor norbertanek na krakowskim Zwierzyńcu, istniejący bez przerwy od tamtych czasów, symbolizuje dziś w naszych oczach ciągłość żeńskiego ruchu zakonnego na ziemiach polskich”. *Zarys dziejów Kościoła katolickiego w Polsce*, red. J. Kłoczowski, L. Müllerowa, J. Skarbak, Kraków 1986, s. 41.

⁴ *Leksykon zakonów w Polsce*, red. B. Łoziński, s. 291.

⁵ B. Krasnowolski, *Historia klasztoru benedyktynek w Staniątkach*, Kraków 1999.

Następne fundacje powstały w Ołoboku (1213 r.) i w Żarnowcu (1235 r.). Do końca XIII w. na ziemiach polskich powstało ponad 20 klasztorów⁶.

W 1217 r. w Nowogrodźcu nad Kwisą św. Jadwiga Śląska i jej małżonek książę Henryk Brodaty ufundowali pierwszy na ziemiach polskich klasztor Magdalenek od Pokuty, do którego przybyło pięć pokutnic z Marsylii. Aby podnieść rangę klasztoru, książę Henryk w 1233 r. zapisał konwentowi dobra ziemskie oraz nadał Nowogrodźcowi prawa miejskie. Już w 1320 r., dzięki staraniom tegoż księcia, powstał konwent w Lubaniu, który w niedługim czasie stał się główną siedzibą sióstr magdalenek⁷.

Kolejną średniowieczną fundacją był klasztor zakonu Świętego Ducha sprowadzony do Polski z Francji w 1220 r. przez biskupa krakowskiego Iwo Odrowąża. W 1453 r. w Krakowie Jan Kapistran założył klasztor Franciszkanów-Obserwantów pod wezwaniem św. Bernardyna ze Sieny. Pod wpływem kazań Jana Kapistrana wiele kobiet wstępowało w szeregi trzeciego zakonu franciszkańskiego. Pierwszy klasztor Sióstr Bernardynek żyjących wspólnie powstał na Stradomiu w Krakowie w 1454 r., fundacja ta jednak upadła. Udaną próbę założenia klasztoru Bernardynek podjął ok. 1640 r. bp. krakowski Jakub Zadzik, który ufundował klasztor św. Józefa przy ul. Poselskiej w Krakowie, istniejący do dziś⁸.

2 Zakony żeńskie reformy trydenckiej, rodzime inicjatywy zakonotwórcze

Żeńskie zakony o średniowiecznej genezie, istniejące na ziemiach polskich, zostały zreformowane według zaleceń soboru trydenckiego z 1563 r. oraz bulli Piusa V *Circa pastoralis* z 1566 r. Zakony powstałe w okresie reformy trydenckiej z przekształcenia różnych grup tercjarskich w ostatnich dziesiętkach lat XVI i początkach XVII w. były zakonami zamkniętymi z rygorystycznie przestrzeganą klauzurą wzmocnioną konstytucją Piusa V *Decowi et honestati* z 1570 r.⁹

Żeńskie wspólnoty zakonne, które w okresie potrydenckim pojawiły się w Polsce podzielić można na trzy rodzaje. Pierwsze założone już w średniowieczu na Zachodzie Europy, które miały w Polsce swoją gałąź męską, ale nie miały do tej pory żeńskiej, były to augustianki i karmelitan-ki dawnej obserwancji. Wspólnot zakonnych nowych fundacji nie sprowadzono z Zachodu, lecz uformowano z tercjarek autochtonek. Druga grupa to zakony założone na Zachodzie już w czasach

⁶ M. Borkowska, *Benedyktynki*, w: *Zakony benedyktyńskie w Polsce. Krótka historia*, Tyniec 1981.

⁷ *Leksykon zakonów w Polsce*, red. B. Łoziński, s. 258.

⁸ E. Wyczawski, *Klasztory bernardyńskie w Polsce*, Kalwaria Zebrzydowska 1985.

⁹ M. Borkowska, *Zakony żeńskie w Polsce w okresie potrydenckim*, w: *Zakony i klasztory w Europie Środkowo-Wschodniej X-XX wieku*, red. H. Gapski, J. Kłoczowski, Lublin 1999, s. 199.

reformy trydenckiej, przeniesione do Polski poprzez sprowadzenie założycielskiego konwentu cudzoziemek, były to: karmelitanki bose, wizytki, benedyktynki sakramentki i nieco później szarytki. Trzecia grupa to rodzime fundacje zakonne: katarzynki, prezentki i mariawitki¹⁰.

Jedną z najstarszych żeńskich wspólnot zakonnych powstałych na ziemiach polskich są prezentki założone w latach 1621-1627 przez Zofię Czeską dla prowadzenia placówek wychowawczych dla dziewcząt. Natomiast zupełnie nowym modelem wspólnoty zakonnej było zgromadzenie kontemplacyjno-czynne św. Katarzyny założone w 1571 r. przez Reginę Protmann. Siostry katarzynki, wychodząc z klauzury poświęciły się pracy wśród chorych, biednych, opuszczonych. Zajęły się też nauczaniem i wychowaniem biednych dziewcząt, zakładając w Braniewie szkołę¹¹. Kolejną wspólnotą o polskich korzeniach jest Zgromadzenie Sióstr Życia Maryi potocznie zwanych mariawitkami, powstała w Wilnie ok. 1737 r. Ich zadaniem była praca nad nawracaniem dziewcząt i kobiet pochodzenia żydowskiego oraz otoczenie opieką ubogich dziewcząt i sierot¹².

Zakony żeńskie, pozostające z reguły w łączności z zakonami męskimi i podobnie jak wspólnoty męskie (choć mniej wyraziście) dzieliły się na wspólnoty związane: z zakonami mniszymi (benedyktynki, cysterki), kanoniczkami regularnymi (brygidki, duchaczki, kanoniczki warszawskie, norbertanki, sakramentki, magdalenki), zakonami żebraczymi (klaryski, bernardynki, dominikanek, augustianki, karmelitanki bose, karmelitanki trzewiczkowe, magdalenki) oraz zakony otwarte (katarzynki, mariawitki, prezentki, szarytki, wizytki)¹³.

Klasztory usytuowane były przede wszystkim na starych ziemiach polskich. Największa ich liczba była w Małopolsce, jak również w gęsto zaludnionych prowincjach zachodnich Wielkopolski. Fundacje zakonne spotykamy także na Mazowszu. Znacznie mniej było ich we wschodnich prowincjach. Klasztory powstawały przede wszystkim w głównych miastach Rzeczypospolitej takich jak: Kraków, Warszawa, Lwów, Wilno, Lublin i Poznań. W wymienionych 6 miastach zlokalizowano aż 56 klasztorów, co stanowi 33 % ich ogólnej liczby¹⁴. Także kilka klasztorów było w Sandomierzu i Przemyślu.

Klasztory spełniały w społeczeństwie Rzeczypospolitej różnorodne funkcje religijne, społeczne, obyczajowe i ogólnokulturalne. W odniesieniu do diecezji analiza liczebności żeńskich domów zakonnych w XVIII w. wskazuje, że najwięcej klasztorów miała diecezja wileńska i krakowska po-



Bł. Regina Protmann (1552-1613)
założycielka Zgromadzenia Sióstr
św. Katarzyny Dziewicy i Męczennicy

¹⁰ E. Janicka-Olczakowa, *Zakony żeńskie w Polsce*, w: *Kościół w Polsce*, red. J. Kłoczowski, Kraków 1970, s. 742.

¹¹ Zob. B. Śliwińska, *Dzieje Zgromadzenia Sióstr Świętej Katarzyny Dziewicy i Męczennicy*, t. 1, Olsztyn 1998.

¹² B. Kumor, *Historia Kościoła*, t. 6, Lublin 1985, s. 120.

¹³ E. Janicka-Olczakowa, *Zakony żeńskie w Polsce*, s. 750.

¹⁴ Liczba klasztorów w poszczególnych miastach przedstawiała się następująco: Kraków – 16 klasztorów, Warszawa i Lwów po 10, Wilno 9, Lublin 6 i Poznań 5. S. Litak, *Kościół łaciński w Rzeczypospolitej około 1772 roku*, Lublin 1996, s. 104.



Sł. Bożena Zofia z Maciejewskich Czeska (1584-1650) założycielka szkoły i Zgromadzenia Sióstr Prezentek w Krakowie

nad 30, najmniej diecezja kijowska do której należał tylko jeden dom. Natomiast w diecezji inflanckiej klasztorzy zgromadzeń żeńskich nie występowały¹⁵.

Na ogół domy zakonne łączyły kontemplację, staranie o własne uświęcenie z obowiązkami społecznymi. Wszystkie wspólnoty żeńskie nastawione były na pracę opiekuńczą i edukację, głównie dziewcząt. W szczególności jednak sposób tej pracy oddawały się wspólnoty otwarte, czyli zakony lub zgromadzenia zakonne nowego typu. Działalność tę podejmowały benedyktynki, benedyktynki sakramentki, norbertanki i szarytki. Najważniejszym jednak odcinkiem pracy społecznej sióstr zakonnych była działalność charytatywna, którą prowadziły kanoniczki Ducha Świętego, katarzynki, mariawitki, a zwłaszcza szarytki. W 1734 r. sprowadzono na Śląsk z Czech kongregację tercjarek franciszkańskich stanowiącą scentralizowany zakon szpitalniczy pod wezwaniem św. Elżbiety, który osiadł najpierw we Wrocławiu, a potem w Cieszynie. Prawie wszystkie zakony klauzurowe przyjmowały na pobyt słały tzw. rezydentki, osoby samotne lub wdowy, często z zamożnych rodów. Ważnym zadaniem zakonów żeńskich było wychowywanie i przygotowywanie do życia dziewcząt.

W 1772 r. spośród 19 żeńskich zgromadzeń zakonnych w Polsce najliczniejsze były benedyktynki – 26 domów zakonnych, bernardynki 21, szarytki 20 oraz dominikanki i mariawitki po 18. Do tych pięciu zgromadzeń należało łącznie 103 domy, czyli 61% ich ogólnej liczby 169. Najbardziej liczne były placówki klarysek – 12, brygidek i norbertanek po 10. Pozostałe zgromadzenia liczyły poniżej 10 klasztorów, karmelitanki bose 8, katarzynki 5, cysterki i wizytki po 4, magdalenki 3, karmelitanki trzewiczkowe, augustianki i sakramentki po 2, a kanoniczki i prezentki po 1¹⁶.

3 Zakony żeńskie w dobie oświecenia i rozbiorów Polski

Na przełomie XVIII i XIX w. w całej Europie nastąpiło załamanie życia zakonnego, a w szczególności żeńskich wspólnot zakonnych¹⁷. Władze państwowe dekretemi prawnymi kasowały zakony doprowadzając niemal do ich zniknięcia na pewnych obszarach¹⁸. Działania te wynikały

¹⁵ S. Litak, *Kościół łaciński w Rzeczypospolitej około 1772 roku*, s. 85-86.

¹⁶ Tamże, s. 86.

¹⁷ W kasacie zakonów i klasztorów w latach 1773-1819 występowała wyraźnie motywacja filozoficzno-ekonomiczna, wyrastająca z ideologii oświecenia oraz potrzeb finansowych zainteresowanych władz państwowych. S. Wilk, *Państwowe kasaty zakonów i klasztorów*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 8, zespół red. R. Bednarek i inni., Lublin 2000, kol. 938.

¹⁸ Represje dotyczyły nie tylko likwidacji wielu klasztorów, dodatkowym ograniczeniem dla wspólnot zakonnych było określanie wieku ukończenia 24 lat wymaganych do składania ślubów wieczystych. H. Dylągowa, *Od upadku Pań-*

z lansowanej przez oświecenie idei zamykania klasztorów kontemplacyjnych, jako społecznie nieużytecznych. Ponadto należy podkreślić, że cechą polskiego ruchu zakonnego była utrzymująca się do XIX w. przewaga liczebna zakonników nad zakonnicami.

Po 1772 r. ziemie polskie znalazły się pod panowaniem trzech państw ościennych: Rosji, Prus i Austrii. Dwa pierwsze były krajami chrześcijańskimi, ale nie katolickimi. W Rosji dominowało prawosławie, w Prusach protestantyzm. Tylko Austria w przeważającej części była katolicka. W odróżnieniu od Europy Zachodniej na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej i Śląska kasaty uwarunkowane były nie tylko myślą oświeceniową i względami ekonomicznymi, ale także w znacznym stopniu sytuacją polityczną. Niemniej jednak do 1820 r. za kasatą klasztorów przemawiały w znacznym stopniu względy oświeceniowe i ekonomiczne, natomiast w okresie późniejszym, zwłaszcza po powstaniach narodowych w 1830 i 1863 r. jak również w okresie Kulturkampfu dominowały przyczyny polityczno-ekonomiczne. W latach 1783-1795 w Galicji z nakazu władz świeckich zlikwidowano około 60% istniejących klasztorów żeńskich. Autor tej kasaty cesarz Józef II najpierw zabronił zakonom wszelkiej łączności z przełożonymi, rezydującymi poza terytorium cesarstwa, a następnie skasował wszystkie klasztory kontemplacyjne jako społecznie nieużyteczne. W wyniku tych działań na dawnych ziemiach polskich włączonych do Galicji przestały istnieć 4 klasztory żeńskie: bernardynek, brygidek, karmelitanek bosych i karmelitanek¹⁹.

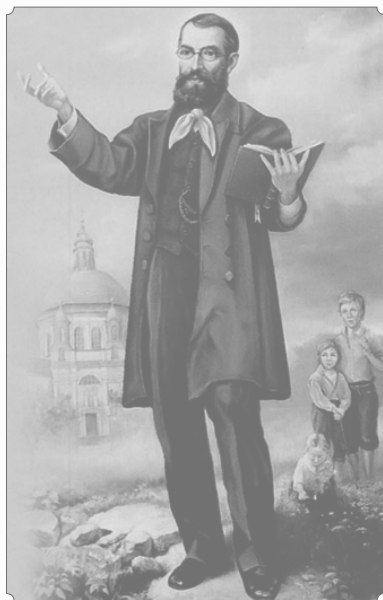
W zaborze pruskim dobra zakonów zagarnięto dopiero po III rozbiorze Polski. W latach 1796-1807 skasowano 2 klasztory żeńskie. W okresie wojen napoleońskich władze Prus skasowały 13 klasztorów żeńskich na Śląsku, w ten sposób król Prus Fryderyk Wilhelm III zdobył pieniądze na zapłacenie kontrybucji wojennej nałożonej na Prusy przez Napoleona. Wraz z powstaniem Księstwa Warszawskiego wiązano nadzieję umocnienia państwowości polskiej oraz przywrócenia Kościołowi katolickiemu przynajmniej części dawnych przywilejów. Władze Księstwa prowadziły politykę i ograniczenia wobec zakonów stosowane przez zaborców, które były zgodne z napoleońskim systemem. W latach 1809-1812 skasowano także jeden klasztor żeński. Po 1815 r. władze pruskie zaczęły upatrywać w zakonach przeciwnika politycznego przeszkadzającego na drodze do całkowitej integracji Poznańskiego, Warmii i Pomorza z pozostałą częścią państwa. Z tych przyczyn w latach 1815-1830 skasowano 2 żeńskie klasztory. W kolejnym okresie (1833-1841) akcję przyspieszono kasując w całym zaborze pruskim kolejnych 15 klasztorów żeńskich. Łącznie w okresie Kulturkampfu zlikwidowano 47 domów zakonów



Siostra miłosierdzia-szarytka.
Lwów przed 1939 r. (Archiwum
Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia
w Krakowie)

stwa Polskiego po Powstanie Listopadowe (1795-1831), w: *Chrześcijaństwo w Polsce. Zarys przemian 966-1945*, red. J. Kłoczowski, Lublin 1980, s. 204.

¹⁹ P. P. Gach, *W Polsce kasaty zakonów i klasztorów*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 8, zespół red. R. Bednarek i in., Lublin 2000, kol. 942.



Bł. Edmund Bojanowski (1814-1871)
założyciel zgromadzenia siostr służebniczek dębickich, starowiejskich, śląskich i wielkopolskich.

żeńskich, a wraz z klasztorami przestały działać także instytucje prowadzone przez siostry zakonne jak: ochronki, szpitale, szwalnie, domy sierot. Rządy pruskie okazały się dla wspólnot zakonnych jeszcze bardziej surowe niż w Galicji²⁰.

W zaborze rosyjskim, gdzie sieć klasztorów była najsłabiej rozwinięta, sytuacja przedstawiała się nieco odmiennie. Na terenie tego zaboru katolicyzm był najmocniej związany z polskością. Początkowo Kościołowi zostawiono jego dobra, nie kasowano klasztorów. Niemniej jednak władze rosyjskie dążyły systematycznie do ograniczenia życia zakonnego, a następnie do likwidowania klasztorów. Pierwszą kasatę zakonów w 1819 r. przeprowadziła Komisja Rządowa Wyznań Religijnych, wykorzystując fakt otrzymania przez prymasa F. Malczewskiego od papieża Piusa VII specjalnych uprawnień wobec zakonów. Pod kierunkiem S. Potockiego opracowano dekret z 17 IV 1819 r., na podstawie którego władze państwowe zlikwidowały 6 najbogatszych klasztorów żeńskich, wówczas całkowitej likwidacji uległ zakon karmelitanek. W roku 1846 istniały na terenie Rosji 34 klasztory żeńskie. Zawarty w 1847 r. konkordat między Rosją a Stolicą Apostolską gwarantował, że rząd nie będzie kasował więcej klasztorów. Mimo to 27 X 1864 r. nastąpiła druga kasata, zwana reformą klasztorów dokonana przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Carskiej Rosji. Mocą ukazów kasacyjnych zamknięto wówczas wszystkie nowicjaty, skazując tym samym wspólnoty zakonne na powolne wymieranie. W okresie 1836-1863 na terenie Królestwa Polskiego zlikwidowano 16 klasztorów żeńskich, w podobny sposób i z tych samych przyczyn w latach 1864-1914 zlikwidowano kolejne klasztory w zachodnich guberniach Rosji. Ogółem w zaborze rosyjskim zniesiono 34 klasztory żeńskie²¹.

Wielkim *novum* było poddanie ścisłej kontroli państwowej zarówno wszystkich kościelnych spraw finansowych, jak i kasata dalszych klasztorów, których dobra przeznaczono na rzecz funduszu religijnego. Bilans rozbiorowy dla życia zakonnego był niekorzystny. W pierwszej połowie XIX w. w wyniku kasat stare formacje zakonne żeńskie przestały istnieć w zaborze pruskim, Królestwie Polskim i na ziemiach wcielonych bezpośrednio do Rosji znikoma ich liczba funkcjonowała nadal w zaborze austriackim, lecz nie odgrywały one większej roli w życiu kościelnym²². Trzeba stwierdzić, iż te same przyczyny polityczne i narodowościowe, leżały u podstaw antyzakonnych działań wszystkich władz zaborczych.

²⁰ J. Wysocki, *Kościół katolicki pod zaborem pruskim*, w: *Historia Kościoła w Polsce*, red. B. Kumor, Z. Obertyński, t. 2, cz. 1, Poznań-Warszawa 1979, s. 153-158.

²¹ W. Urban, *Dzieje Kościoła w zaborze rosyjskim. Królestwo Polskie i tereny włączone do Cesarstwa Rosyjskiego*, w: *Historia Kościoła w Polsce*, red. B. Kumor, Z. Obertyński, t. 2, cz. 1, s. 469-473.

²² P. P. Gach, *W Polsce kasaty zakonów i klasztorów*, w: *Encyklopedia Katolicka*, t. 8, Lublin 2000, kol. 942.

4 Nowe formy żeńskiego życia zakonnego drugiej połowy XIX w.

Początki nowego żeńskiego ruchu zakonnego stanowią część potężnego XIX-wiecznego nurtu aktywizacji religijnej kobiet. Na ziemiach polskich posiadał on dodatkowe uzasadnienie w wyjątkowej pozycji społecznej i moralnej kobiet. Polska nigdy nie była silnym ośrodkiem zakonotwórczym²³. Do XVI w. nie było rodzimych, polskich inicjatyw zakonotwórczych, natomiast do połowy XIX wieku występowały one sporadycznie²⁴. Pojawiające się przez stulecia na ziemiach polskich wspólnoty zakonne były przeszczepiane najczęściej z Europy Zachodniej. Zmiana w sytuacji nastąpiła na przełomie lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych XIX w., kiedy miała miejsce „eksplozja” kongregacji czynnych²⁵. Dzięki nowym ruchom religijnym w drugiej połowie XIX w. i na początku XX w. na ziemiach polskich łącznie powstało ponad 42 rodzimych żeńskich wspólnot zakonnych oraz przybyło z zagranicy 14 wspólnot. Na terenach będących pod panowaniem cesarstwa austro-węgierskiego powstało 8 zgromadzeń²⁶, na ziemiach zaboru pruskiego 2 zgromadzenia²⁷, na Śląsku 4 wspólnoty zakonne²⁸, natomiast pod panowaniem rosyjskim powstało 26 instytutów zakonnych²⁹. Z inicjatywy Polek poza granicami Polski powstało w tym okresie 6 zgromadzeń żeńskich, które w następnych latach osiadły w Galicji. W tym samym okresie na ziemi polskie przybyło z Europy Zachodniej 8 żeńskich zgromadzeń. Potrzeby społeczne na prace siostr zakonnych, zwłaszcza w szpitalnictwie, służbie wśród ubogich dzieci i młodzieży były wielkie, a pomoc władz zaborczych minimalna. Dzięki powstaniu nowych zgromadzeń w latach 1860-1905 ogólna liczba zakonnic, w stosunku do stanu z 1864 r., pomimo restryktów kasacyjnych wzrosła dwudziestokrotnie³⁰.

Znaczna część polskiego XIX-wiecznego żeńskiego ruchu zakonnego skupiała się w zaborze austriackim. W pracę charytatywną włączyły się józefitki, albertynki, serafitki, benedyktynki oblatki oraz służebnice (obrzędki wschodniego). Natomiast działalności wychowawczej ze szczególnym oddaniem poświęcały się felicjanki, służebniczki starowiejskie, służebniczki dębi-



Sł. Bożena m. Klara Ludwika Szczęsna (1863-1916) współzałożycielka Zgromadzenia Służebnic Najświętszego Serca Jezusa (Archiwum Główne Zgromadzenia Służebnic Najświętszego Serca Jezusa w Krakowie)

²³ E. Jabłońska-Deptuła, *W dobie wiosny ludów i powstania styczniowego*, w: *Chrześcijaństwo w Polsce*, red. J. Kłoczowski, s. 239.

²⁴ E. Jabłońska-Deptuła, *Zakony i zgromadzenia zakonne w Polsce w XIX i XX w.*, Znak 17(1965).

²⁵ E. Jabłońska-Deptuła, *W dobie wiosny ludów i powstania styczniowego*, s. 239.

²⁶ Służebniczki starowiejskie, służebniczki dębickie, siostry Opatrzności Bożej, benedyktynki oblatki, albertynki, siostry Serca Jezusowego, józefitki oraz józefitki bizantyjsko-ukraińskie.

²⁷ Służebniczki wielkopolskie, pasterki.

²⁸ Elżbietanki, służebniczki śląskie, marianki, jadwiżanki.

²⁹ Felicjanki, kapucynki, serafitki, siostry od Aniołów, natywitanki oraz 21 bezhabitowych: posłanniczki, służki, mar-tanki, siostry chorych, siostry paralityków, franciszkanki od cierpiących, westiarki, sługi Jezusa, sercanki, imienia Jezus, honoratki, obliczanki, adoratorki prześlągania, mariawitki, wspomóżycielki, córki Maryi z Jasnej Góry, niepokalanki, niewiasty ewangeliczne, tercjarki kongregacyjne, pocieszycielki, pasterzanki.

³⁰ S. Wilk, *Państwowe kasaty zakonów i klasztorów*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 8, Lublin 2000, kol. 938.



Bł. Honorat Koźmiński OFMCap (1829-1916) założyciel ponad 20 bezhabitowych zgromadzeń zakonnych

ckie, dominikanki, sercanki, a także osiadłe tutaj zgromadzenia zainicjowane przez Polki i Polaków poza ziemiami polskimi, w Rzymie – niepokalanki, nazaretanki i zmartwychwstanki. Pracę wychowawczą podejmowały także zgromadzenia przybyłe do Galicji z Europy Zachodniej – urszulanki unii rzymskiej, siostry Sacré Coeur oraz oblatki Serca Jezusowego. Trudne zadanie opieki nad dziewczętami moralnie zagrożonymi podjęły siostry ze zgromadzenia Opatrzności Bożej.

Na Śląsku i ziemiach zaboru pruskiego, pomimo wynaradawiającego ucisku zaborcy, pojawiły się liczne polskie inicjatywy zakonotwórcze intensywnie prowadzone na tych terenach przez duchowieństwo, a także ludzi świeckich. Na szczególną uwagę zasługuje inicjatywa ziemianina bł. Edmunda Bojanowskiego, założyciela służebniczek, które w głównej mierze oddawały się pracy opiekuńczo-wychowawczej. Ten rodzaj posługi podjęły także, przeszczepione na teren Śląska i zaboru pruskiego, siostry szkolne de Notre Dame, jak również franciszkanki z Orlika. Na Śląsku wśród mieszanej ludności niemiecko-polskiej ukonstytuowały się zgromadzenia nawiązujące do tradycji franciszkańskich, podejmujące prace charytatywne, zwłaszcza opiekę nad chorymi. Były to: elżbietanki oraz przybyłe z Zachodu boromeuszki i franciszkanki szpitalne. W środowiskach o dużym zagrożeniu moralnym działały powstałe na tym terenie siostry Maryi Niepokalanej oraz jadwizanki. Podobny profil pracy apostolskiej podjęło nowo utworzone w Wielkopolsce zgromadzenie sióstr pasterek.

W zaborze rosyjskim po 1863 r. ucisk zakonów przybrał niespotykane dotąd rozmiary, przy czym rząd carski zmierzał do rusyfikacji wszystkich Polaków i całkowitego wykorzenia katolicyzmu. Zjawiskiem niezwykłym i to w skali światowej, była działalność bł. Honorata Koźmińskiego kapucyna, głęboko zaangażowanego w XIX-wieczny ruch odnowy religijnej. W oparciu o regułę franciszkańską zainicjował 26 ukrytych, bezhabitowych zgromadzeń zakonnych. Honorat organizował zgromadzenia dla poszczególnych warstw, grup społecznych i zawodowych, by odpowiedzieć na potrzeby religijno-moralne i materialne społeczeństwa. Bezhabitowe siostry podjęły pracę w wiejskich parafiach, pracowały jako robotnice fabryczne, co było niesłychanie nowatorskim zajęciem dla osób zakonnych. Realizowały nowy model życia zakonnego, zasadniczo różniący się od dotychczasowego³¹.

Żeński ruch zakonny w wieku XIX skierowany był ku aktywnej służbie społecznej. Program pracy organicznej w zakresie zarówno edukacji społecznej dzieci i młodzieży, jak też opieki nad ludźmi opuszczonymi i niepełnosprawnymi realizowany był przez małe grupy sióstr, ży-

³¹ Zob. G. Bartoszewski, *Bł. Honorat Koźmiński, jako twórca nowej formy życia zakonnego w Polsce i jej aktualność*, w: *Błogosławiony Honorat Koźmiński. Pokłosie beatyfikacji*, red. G. Bartoszewski, R. Prejs, Warszawa 1993; M. Mazurek, M. Wójcik, *Honorackie zgromadzenia bezhabitowe w latach 1874-1914 w Królestwie Polskim i Cesarstwie Rosyjskim*, w: *Materiały do historii zgromadzeń zakonnych na ziemiach polskich w XIX i początku XX wieku*, Lublin 1976.

jące wśród ludności i ofiarnie wykonujących swe zadania³². Działalność zakonów tego okresu, jawnych czy ukrytych, obejmowała bardzo szeroki zakres pracy oświatowo-wychowawczej, od katechizacji dzieci i prowadzenia ochronek po dobre, chociaż niezbyt liczne, szkoły średnie, przeróżne formy prac opiekuńczo-charytatywnych, szpitale, przytulki, sierocińce, druk prasy i książek. Zadania jakim oddawały się zakony żeńskie można zgrupować w kilku głównych nurtach, były to: praca wychowawcza (25 zgromadzeń³³) wychowawczo-charytatywna – 2 zgromadzenia³⁴, charytatywna – 15 wspólnot³⁵, praca wśród dziewcząt i kobiet pozostających w zagrożeniu moralnym – 6 zgromadzeń³⁶, a także praca o charakterze wybitnie wewnątrzkościelnym, apostołstwo liturgiczne i parafialne – 3 wspólnoty³⁷. Osobną grupę w tej klasyfikacji stanowią zakony kontemplacyjne, w tym okresie pojawiły się na ziemiach polskich 2 nowe wspólnoty³⁸. Nowością dziewiętnastowiecznego ruchu zakonnego były liczne inicjatywy zakonotwórcze kobiet: bł. Kolumba Białecka (dominikanki), bł. Bernardyna Jabłońska (albertynki), bł. Maria Karłowska (pasterki), bł. Angela Truszkowska (felicjanki), bł. Marcelina Darowska (niepokalanki), bł. Franciszka Siedliska (nazaretanki), bł. Bolesława Lament (misjonarki Świętej Rodziny).



Bł. Maria Franciszka Siedliska założycielka Zgromadzenia Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu (1842-1902) (Archiwum Zgromadzenia Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu w Krakowie)

5 Zakony i zgromadzenia w Drugiej Rzeczypospolitej

Zdecydowany postęp w rozwoju żeńskiego życia zakonnego na ziemiach polskich przyniosło dwudziestolecie międzywojenne. Całość ruchu zakonnego w Polsce po odzyskaniu niepodległości w 1918 r. stanowiło dziedzictwo rozlicznych inicjatyw podejmowanych w trzech zaborach, gdzie niezależnie od siebie powstawały zgromadzenia o podobnych celach³⁹. Mimo podejmowa-

³² E. Jabłońska-Deptuła, *Szkice z dziejów formowania się polskich kongregacji żeńskich oraz ich programu społecznego w XIX w.*, Roczniki Humanistyczne, 12(1964), z. 2.

³³ Służebniczki starowiejskie, służebniczki wielkopolskie, służebniczki dębickie, służebniczki śląskie, felicjanki, dominikanki, siostry od Aniołów, natywitanki, sercanki, józefitki bizantyjsko-ukraińskie, posłanniczki, służki Jezusa, sercanki bezhabitowe, siostry imienia Jezus, córki Maryi Niepokalanej, pocieszycielki, niepokalanki, franciszkanki Rodziny Maryi, nazaretanki, zmartwychwstanki, siostry Sacré Coeur, siostry szkolne de Notre Dame, franciszkanki z Orlika, córki Bożej Miłości, oblátky Serca Jezusowego.

³⁴ Niewiasty ewangeliczne, tercjarki kongregacyjne.

³⁵ Elżbietanki, benedyktynki oblátky, serafitki, józefitki, albertynki, służki, martanki, siostry chorych, siostry paralyków, franciszkanki od cierpiących, wspomóżycielki dusz czyścących, córki Maryi z Jasnej Góry, boromeuszki, franciszkanki szpitalne, służebnice bizantyjsko-ukraińskie.

³⁶ Siostry Maryi Niepokalanej, siostry Opatrzności Bożej, jadwizanki, pasterki, Matki Bożej Miłosierdzia, pasterzanki.

³⁷ Westiarki, mariawitki, obliczanki.

³⁸ Kapucynki, adoratorki prześlągania.

³⁹ B. Kumor, *Historia Kościoła*, t. 8, Lublin 1995, s. 109.



Siostry ze Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo przy pracy w szpitalu we Lwowie. (Archiwum Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia w Krakowie)

nych z wielu stron wysiłków zakładania domów zakonnych w całym kraju, dysproporcje między poszczególnymi diecezjami pozostawały olbrzymie z uprzywilejowaniem diecezji pogalicyjskich i Górnego Śląska. Diecezje południowe i zachodnie stanowiły też tradycyjnie główną bazę rekrutacyjną zakonów⁴⁰. Łącznie w okresie od 1918 do 1939 r. na ziemiach polskich spotykamy 26 nowych wspólnot zakonnych, 17 rodzimego, polskiego pochodzenia⁴¹ oraz 9 wspólnot przybyłych z Europy Zachodniej⁴². Zdecydowany prymat w działaniach zakonnicy miały te potrzeby społeczne, które nie były zaspokojone w sposób wystarczający przez instytucje państwowe, samorządowe czy społeczne⁴³. Ogólna liczba zgromadzeń żeńskich w Drugiej Rzeczypospolitej, wraz z nowo powstałymi, doszła do osiemdziesięciu czterech z ponad dwudziestoma tysiącami sióstr, rozmieszczonych w około dwóch tysiącach trzystu placówkach. Liczbą członkiń przeważały zgromadzenia powstałe przed 1914 rokiem⁴⁴.

Zaangażowanie apostolskie nowych zgromadzeń przedstawiało się następująco: dziesięć wspólnot podjęło jako główne zadanie apostolskie pracę opiekuńczo-wychowawczą. Cztery wspólnoty łączyło pracę wychowawczą z pracą charytatywną: siostry Duszy Chrystusowej, tereski i przybyłe do Polski siostry Świętej Rodziny. Pracę charytatywną, jako główne zadanie apostolskie pełniły 3 wspólnoty powstałe na Śląsku: siostry Bożego Serca Jezusa oraz przybyłe z Austrii franciszkanki Maryi Nieustającej Pomocy, a także włoska wspólnota orionistek. Pojawiły się także nowe zadania, jakim oddawały się żeńskie wspólnoty zakonne m. in. działalność wydawnicza prowadzona przez polskie loretanki oraz apostołat misyjny i ekumeniczny, realizowany przez powstałe w II Rzeczypospolitej dominikanki misjonarki Jezusa i przybyłe do Polski franciszkanki misjonarki. Z inicjatywy Polek przebywających poza granicami kraju powstały dwa zgromadzenia o charakterze misyjnym, które w dwudziestolecie międzywojennym osiadły w Polsce: misjonarki Świętej Rodziny i klawerianki. W tym okresie powstają także wspólnoty, które aktywnie włączyły się w duszpasterstwo parafialne

⁴⁰ J. Kłoczowski, *Dzieje chrześcijaństwa polskiego*, Paryż 1991, t. 2, s. 133.

⁴¹ Zgromadzenia o rodowodzie polskim to: benedyktynki misjonarki, służebnice Krzyża, pasjonistki, urszulanki Serca Jezusa Konającego, karmelitanki Dzieciątka Jezus, siostry wspólnej pracy, eucharystki, samarytanki, terezjanki, betanki, córki św. Franciszka, loretanki, siostry Bożego Serca, dominikanki misjonarki Jezusa, tereski, siostry Duszy Chrystusowej.

⁴² Wśród zgromadzeń zagranicznych, osiadłych w Polsce były: salezjanki, uczennice Boskiego Mistrza, pallotynki, franciszkanki misjonarki, franciszkanki Maryi Nieustającej Pomocy, orionistki, klawerianki, misjonarki Świętej Rodziny.

⁴³ J. Kłoczowski, *Dzieje chrześcijaństwa polskiego*, t. 2, s. 81-83.

⁴⁴ Tamże, s. 132- 135.

i współpracę z kapłanami, są to 2 polskie zgromadzenia: sióstr betanek i córek św. Franciszka oraz dwa o włoskich korzeniach: uczennice Boskiego Mistrza i pallotylnki.

Działalność sióstr tego okresu koncentrowała się głównie na edukacji dzieci i młodzieży oraz na pracy charytatywnej. Ówczesny żeński ruch zakonny skierowany był ku aktywnej służbie społecznej. Przede wszystkim działalność zakonnice obejmowała szeroki zakres pracy oświatowo-wychowawczej, od ochronek dla dzieci, poprzez katechizację, aż po prowadzenie szkół średnich na wysokim poziomie, burs i internatów. Siostry prowadziły około 40% istniejących w całym kraju przedszkoli (722 na 1859 w roku 1937), dziesiątki internatów i szkół dla młodzieży, w tym 50 liceów i 12 seminariów nauczycielskich.

Zakony żeńskie realizowały program pracy w zakresie działalności opiekuńczo-charytatywnej oraz opieki nad ludźmi niepełnosprawnymi. W skali krajowej znaczący był udział sióstr w szpitalnictwie: między innymi same prowadziły około dwustu pięćdziesięciu szpitali i około stu pięćdziesięciu zakładów specjalnych. Siostry podjęły także prace wydawnicze publikując obok pozycji książkowych dziesięć pism dla dzieci i młodzieży⁴⁵. Nie bez znaczenia dla społeczeństwa był fakt życia sióstr wśród ludzi i niejako na oczach ludzi⁴⁶. Zakony organizowały swoje placówki, szukając realizacji jak najszerzej rozumianego celu swoich zgromadzeń⁴⁷. O wysokim poziomie duchowym ówczesnych inicjatorek i fundatorów żeńskiego życia zakonnego świadczy wyniesienie do chwały ołtarzy dwóch rodzonych sióstr Urszuli i Marii Teresy Ledóchowskich oraz aktualnie prowadzone procesy beatyfikacyjne kolejnych założycielek, między innymi Elżbiety Czackiej (franciszczanka Służebnice Krzyża), Józefy Hałacińskiej (pasjonistki), Zofii Tajber (siostry Duchy Chrystusa), Janiny Kierocińskiej (karmelitanka Dzieciątka Jezus).

Na przełomie XIX i XX wieku do najliczniejszych zgromadzeń zakonnych należały: szarytki, służebniczki starowiejskie oraz franciszczanki Rodziny Maryi. Natomiast w ponad 20 zgromadzeniach liczba członkiń nie przekraczała 100 osób. Siostry zakonne były obecne we wszystkich diecezjach Polski, najwięcej było w diecezji lwowskiej, krakowskiej, warszawskiej, gnieźnieńsko-poznańskiej, śląskiej i przemyskiej. Najmniej sióstr pracowało w diecezji podlaskiej, łomżyńskiej i sandomierskiej⁴⁸.

⁴⁵ Tytuły pism wydawanych w 1937 r. przez zakony żeńskie: „Echo z Afryki”, „Murzynek”, „Dziś i Jutro”, „Mały Świątek”, „Dzwonek św. Olafa”, „Orędowniczek”, „Echo Krucjaty Eucharystycznej”, „Wiadomości o Straży Honorowej”.

⁴⁶ J. Kłoczowski, *Dzieje chrześcijaństwa polskiego*, t. 2, s. 135.

⁴⁷ *Kościół i religijność Polaków 1945-1990*, red. W. Zdaniewicz, T. Zembrzusi, Warszawa 2000, s. 211.

⁴⁸ Tamże, s. 210.



Echo z Afryki, Murzynek, pisma dla dzieci i młodzieży wydawane przez siostry zakonne w okresie międzywojennym

6 Życie zakonne w okresie wojny i okupacji

Rozwój wspólnot zakonnych, dopływ nowych powołań i działalność apostołska zostały znacznie ograniczone w okresie okupacji hitlerowskiej. Wojna spowodowała poważne zmiany w geografii domów zakonnych oraz związaną z tym wielką migrację sióstr. Życie zakonne uległo dezorganizacji w zależności od polityki okupantów stosowanej w poszczególnych okręgach okupacyjnych. Zwłaszcza na ziemiach zachodnich zamykano setki domów zakonnych, rozpędzano siostry, ograniczano dotąd oficjalnie prowadzoną działalność⁴⁹. Prace apostołskie związane z oświatą zostały znacznie ograniczone. Niemniej jednak zakonnice podejmowały tajne nauczanie, dla budzenia i podtrzymywania ducha narodowego i postaw patriotycznych przygotowywały obchody rocznic narodowych. Gdziekolwiek osiedliła się chociaż mała grupa sióstr, natychmiast podejmowały pracę, zgodną z pilnymi potrzebami społecznymi. Podjęły wysiłki w celu podtrzymania biologicznego bytu narodu. Prowadziły setki sierocińców, przedszkoli, ochronek, domów dla starców i nieuleczalnie chorych, szpitali oraz zakładów leczniczych. Placówki prowadzone były w najtrudniejszych warunkach często bez pomocniczego zaplecza. Nadto siostry niosły pomoc ludności żydowskiej i przesiedleńcom⁵⁰. Dla wszystkich zakonów był to okres martyrologii⁵¹. Na ziemiach przyłączonych do Rzeszy dla sióstr ze zlikwidowanych klasztorów zorganizowano w początkach 1941 roku specjalny obóz pracy w Bojanowie koło Rawicza, przez który przeszło łącznie ponad 615 zakonnice z 25 zgromadzeń⁵². W ogólnym bilansie strat osobowych zakonnice w Polsce w okresie II wojny światowej śmierć poniosło 289 zakonnice⁵³. Siostry w tym okresie dały świadectwo heroicznych postaw miłości Boga i bliźniego. Świadectwo ich życia wzmocniło autorytet i pozycję w społeczeństwie, co miało duże znaczenie dla określenia miejsca wspólnot zakonnych w latach powojennych⁵⁴.

⁴⁹ K. Dębowska, *Fenomen życia zakonnego żeńskiego na ziemiach polskich w XIX i XX wieku*, w: *140 lat służebniczek na Śląsku. Materiały z sympozjum*, Wrocław 2006, s. 28.

⁵⁰ A. Mirek, *Wkład bezhabitowych zgromadzeń zakonnych w ratowanie Żydów w okresie okupacji hitlerowskiej*, w: *Śladami świętych*, red. A. Derdziuk, Lublin 2007, s. 649-658.

⁵¹ *Kościół i religijność Polaków 1945-1990*, red. W. Zdaniewicz, T. Zembrzuski, Warszawa 2000, s. 211.

⁵² J. Kłoczowski, *Dzieje chrześcijaństwa polskiego*, t. 2, s. 161.

⁵³ Tamże, s. 163.

⁵⁴ Tamże, s. 174.

7 Życie zakonne w PRL

Komunistyczna Polska nie oszczędziła żeńskiemu życiu zakonnemu udręku i szykan, chociaż nie doszło do ich kasaty, jak w innych krajach demokracji ludowej⁵⁵. Po zakończeniu wojny wszystkie zgromadzenia przystąpiły do odbudowy swych domów i dzieł. Trudną drogę przeżyły w tym okresie wspólnoty, które na skutek tzw. „repatriacji” utraciły niejednokrotnie wiekowe dobra, pozbawiono je kościołów, klasztorów, sierocińców, szpitali, domów opieki. Łącznie straty zakonów żeńskich na Wschodnich Kresach Polski wyniosły 400 klasztorów i domów zakonnych. Przemieszczeniu uległy nawet całe prowincje zakonne. Siostry franciszkanki Rodziny Maryi na 160 placówek zakonnych doświadczyły usunięcia aż w 108 domach. Siostry służebniczki starowiejskie w związku z przemieszczeniem granicy wschodniej utraciły 120 domów zakonnych⁵⁶. Na apel episkopatu siostry podjęły pracę na Ziemiach Odzyskanych i na byłych terenach wcielonych do Rzeszy i tu od podstaw budowały życie zakonne⁵⁷.

Z chwilą zerwania konkordatu przez władze komunistyczne w Polsce, zakony i zgromadzenia zakonne rzymskokatolickie, straciły podstawę prawną swej działalności. Stosunek państwa do zakonów określały już nie przepisy prawne lecz założenia filozofii marksistowskiej. W pierwszych latach powojennych wspólnoty zakonne, przy aprobacie władz, reaktywowały zlikwidowane i powoływały nowe placówki⁵⁸. Zaangażowanie zakonnice w szpitalnictwie, a także praca w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i oświatowych była dla władz korzystna, gdyż same nie były w stanie sprostać społecznym zapotrzebowaniom na tym polu.

Korzystając z luki prawnej wytworzonej po zerwaniu konkordatu, prowadzono politykę faktów dokonanych⁵⁹. Dekretem z 5 sierpnia 1949 r. o zmianie przepisów ustawy o sto-

Prymas kard. Stefan Wyszyński wśród sióstr nazaretanek w Komańczy (Archiwum Zgromadzenia Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu w Krakowie)



⁵⁵ Zob. E. Kaczmarek, *Dlaczego przeszkadzały. Polityka władz partyjnych i rządowych wobec żeńskich zgromadzeń zakonnych w Polsce w latach 1945-1956*, Warszawa 2007.

⁵⁶ T. Frącek, *Rodzina Maryi*, w: *Zakony św. Franciszka w Polsce w latach 1772-1970*, red. J. R. Bar, Warszawa 1978, s. 69.

⁵⁷ B. Kumor, *Historia Kościoła*, t. 8, s. 505.

⁵⁸ A. Mirek, *Ustawa o przejęciu dóbr „martwej ręki” – zamach na życie zakonne w Polsce?*, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne”, t. 36(2003), z. 1, s. 168-179.

⁵⁹ H. Misztal, *Divide et impera. Niszczenie struktur kościelnych w Polsce jako jedna z metod walki systemu stalinowskiego z religią*, w: *Represje wobec osób duchownych i konsekrowanych w PRL w latach 1944-1989*, Lublin 2004, s. 26.



Siostry misjonarki ze Zgromadzenia Służebnic Najświętszego Serca Jezusa w Boliwii (Archiwum Główne Zgromadzenia Służebnic Najświętszego Serca Jezusa w Krakowie)

warzyszeniach zakwestionowano podstawę prawną istnienia zakonów i zgromadzeń zakonnych oraz stowarzyszeń religijnych⁶⁰. Pod groźbą rozwiązania i zakazu działalności polecono przełożonym zakonnym złożyć podania o uregulowanie bytu prawnego⁶¹. Dekret pozwalał organom państwowym poddać drobiazgowej kontroli życie wewnętrzne wspólnot zakonnych, zarówno w sferze personalnej, jak i majątkowej. Nowe, komunistyczne prawo państwowe *de facto* stało się jednym z głównych instrumentów w procesie szantażowania zakonów. Walka z siostrami zakonnymi była prowadzona kompleksowo różnymi metodami. Jej celem, było ograniczenie możliwości pracy podejmowanej przez siostry i tym samym zmniejszenie ich oddziaływania na społeczeństwo. Szczególne „zagrożenie” ze strony sióstr widziały władze w kontaktach z dziećmi i młodzieżą, dlatego w pierwszej fazie walki z zakonicami przede wszystkim zamykano szkoły prowadzone

przez siostry, upaństwowiano placówki opiekuńczo-wychowawczych, szpitale, a nawet zakazywano siostrom zakonnym nauczania religii w szkołach⁶². Wyjątkową metodę walki z zakonami zastosowano w województwie wrocławskim, opolskim i katowickim przeprowadzając tak zwaną akcję o kryptonimie „X2”, w wyniku której w latach 1954-1956 istniało 8 obozów pracy dla zakonnice⁶³. Prymas Polski kard. Stefan Wyszyński w jednym z listów pasterskich określił decyzje władz państwowych jako „huragan bezprawia”, który przeszedł przez Polskę. Działania reżimowe spowodowały głębokie przemiany w życiu zgromadzeń zakonnych. Był to dramatyczny moment, większość zakonów nagle została pozbawiona możliwości realizacji swoich charyzmatów. Przed instytucjami zakonnymi pojawiła się groźba utraty odrębności określonej w prawie własnym instytutu. Siostry tracąc własne dzieła apostołskie wykonywały podobne prace. W całym kraju masowo przeszły do pracy w parafiach, jako katechetki, organistki, zakrystianki, opiekunki chorych z ramienia parafii, podejmowały także prace gospodarcze w kuriach, domach biskupów i księży emerytów, w seminariach duchownych oraz przy prowadzeniu gospodarstw domowych w klasztorach męskich⁶⁴.

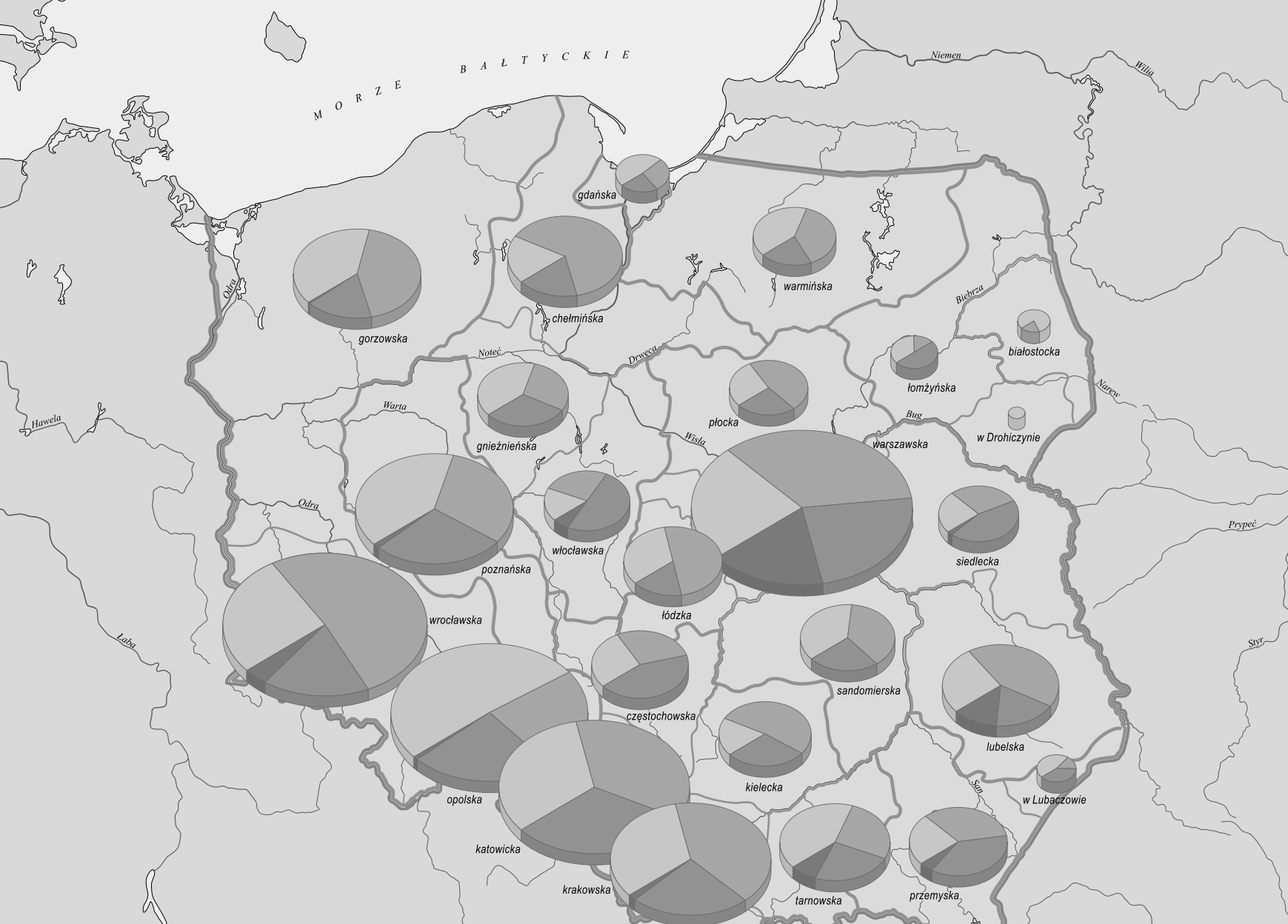
⁶⁰ Dz. U. RP 1949, nr 45, poz. 335.

⁶¹ Archiwum Akt Nowych w Warszawie (dalej: AAN), Urząd do Spraw Wyznań, (dalej: UdSW), sygn. 21/208, Wydział IV zakony żeńskie. Rejestracja zakonów.

⁶² Zob. B. Gromada, *Szkoły sióstr nazaretanek w okresie Polski Ludowej*, Lublin 2000.

⁶³ Obozy pracy dla zakonnice utworzono w klasztorach w następujących miejscowościach: Dębowa Łąka, Stadniki, Staniątka (2), Kobylin, Gostyń, Wieliczka, Otorowo. Zob. *Represje wobec zakonów w PRL. Obozy pracy dla zakonnice (1954-1956)*, red. A. Mirek, Lublin 2005.

⁶⁴ K. Dębowska, *Życie zakonne w Europie Środkowo-Wschodniej dziś, w: Śladami świętych*, red. A. Derdziuk, Lublin 2007.



Zatrudnienie sióstr zakonnych w 1968 r.

1 : 4 000 000

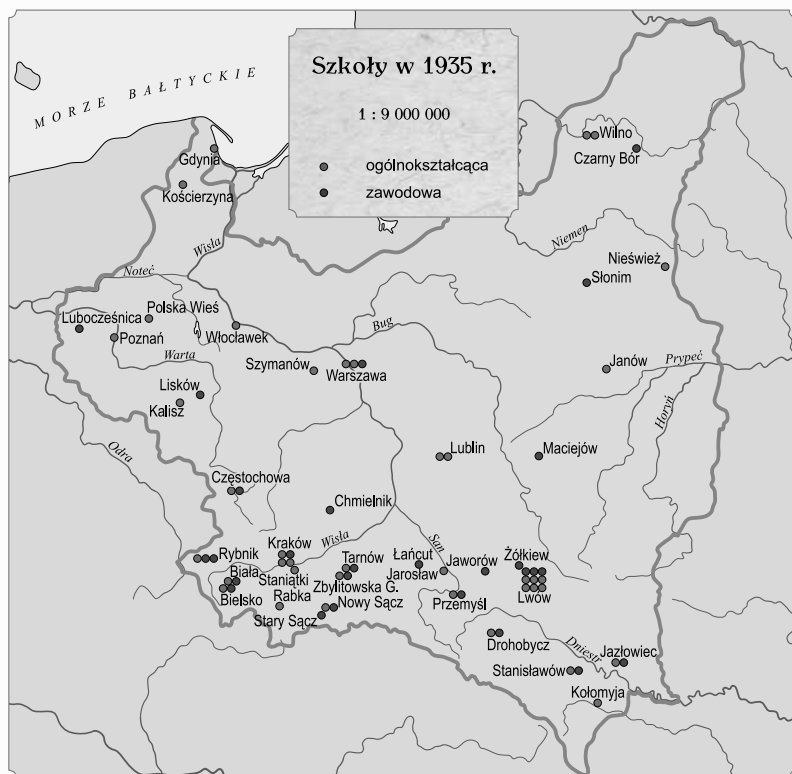
0 100 500 1000 1500 sióstr

Zakład Ministerstwa Zdrowia

parafia

Caritas

zakład własny



Pozwolono pracować siostrzom w placówkach wymagających szczególnego poświęcenia i trudu, jak domy opieki dla dzieci i młodzieży specjalnej troski, domy opieki dla ludzi starszych. Posługę potrzebującym w tych placówkach prowadzono w ramach Zrzeszenia Katolików Świeckich „Caritas”, pozostającego pod nadzorem władzy. Jedynie pielęgnowanie duchowej specyfiki pozwoliło wspólnotom na zachowanie własnej tożsamości. Zakładanie nowych domów zakonnych było całkowicie uzależnione od władz państwowych. Wszystkie akty bezprawia miały na celu z jednej strony ograniczyć stan posiadania zakonów, a z drugiej ograniczyć do minimum wpływ zakonnic na społeczeństwo⁶⁵.

Do 1964 r. żeńskie zgromadzenia zostały pozbawione 215 miejsc kultu, zamknięto 35 szkół średnich, 39 podstawowych, 327 przedszkoli, 53 internaty, 117 domów dziecka, 52 domy starców, 63 szpitali, 7326 siostr pozbawiono pracy, zajęto 658 budynków niegospodarczych oraz 155 budynków gospodarczych⁶⁶.

Czynnikami integrującym zgromadzenia zakonne było ich solidarne włączenie się w przeżywanie wielkich wydarzeń w życiu Kościoła, takich jak Sobór Watykański II, podczas trwania którego podejmowano nie tylko modlitwę, ale i tzw. czyny so-

borowe, obchody Millennium Chrztu Polski, wybór kardynała Karola Wojtyły na papieża, a także kolejne zrywy wolnościowe w Ojczyźnie w latach 1956, 1970, 1976 i 1980.

Niesprzyjające warunki dla rozwoju życia zakonnego jakie stworzyło państwo totalitarne spowodowały, iż dynamika zakonotwórcza w latach PRL znacznie osłabła. W okresie od 1945 do 1989 r. z rodzimych inicjatywy na terenie Polski powstało 6 nowych wspólnot zakonnych, natomiast z zagranicy przybyło 12 zgromadzeń. Wśród tej grupy 5 pełniło posłannictwo w duszpaństwie parafialnym⁶⁷, 3 wspólnoty oddawały się nowej formie apostołstwa, jaką jest działalność

⁶⁵ A. Mirek, *Ustawa o przejęciu dóbr „martwej ręki” – zamach na życie zakonne w Polsce?*, „Śląskie Studia Humanistyczno-Teologiczne”, 2003, t. 36, z. 1, 168-179; też, *Świadectiono trwania polskich zakonnic w systemie totalitarnym PRL, na przykładzie Zgromadzenia Córki Maryi Niepokalanej*, *Summarius* 34(2005), s. 157-169.

⁶⁶ W. Zdaniewicz, *Zgromadzenia zakonne w Polsce*, w: *Kościół i religijność Polaków*, red. W. Zdaniewicz, T. Zembrzowski, s. 221.

⁶⁷ Uczennice Krzyża, dominikanki Matki Bożej Różańcowej, misjonarki Chrystusa Króla, siostry Niepokalanej Serca Maryi, ryckerki Niepokalanej.

formacyjna⁶⁸, 4 instytuty zakonne przybyłe do Polski w ramach głównych zadań podjęły misję oświatowo-wychowawczą⁶⁹, 3 wspólnoty oddawały się posłudze charytatywnej⁷⁰, 1 instytut prowadził działalność misyjną *ad gentes* (werbistki), wśród przybyłych do Polski wspólnot to wspólnota kontemplacyjna⁷¹ oraz 1 prowadząca działalność wydawniczą⁷².

8 Życie konsekrowane w Polsce po 19 9 r.

Przełomowy rok 1989, z ustawą regulującą stosunki między państwem a Kościołem, umożliwił siostrzom odzyskanie dzieł skonfiskowanych w czasie PRL. Lata dziewięćdziesiąte i początek nowego stulecia to okres powrotu zagarniętych przez władze komunistyczne placówek do prawowitych właścicieli i wznowienia działalności przez zakony żeńskie. Nie są to te same dzieła, gdyż po 50 latach potrzeby duszpasterskie i charytatywne społeczeństwa uległy zmianie. W prze-

ciwieniu do czasów komunistycznych w ramach istniejącego porządku prawnego żeńskie wspólnoty zakonne powracają do prac zgodnych ze swoim charyzmatem. Fenomenem polskiego życia konsekrowanego przełomu wieków jest olbrzymie zaangażowanie instytutów w działalność zewnętrzną. Obejmuje ona naukę religii w szkołach, wspieranie kapłanów w parafiach, posługę w seminariach duchownych i szpitalach. Do zadań zakonnicy polskich należy także prowadzenie przedszkoli, domów opieki społecznej, współpraca w prowadzeniu domów rekolekcyjnych, domów księży emerytów, a także praca w bibliotekach oraz w kuriach diecezjalnych. W społeczeństwie polskim rośnie uznanie dla ofiarnej pracy siostrz i olbrzymie nigdy niezaspokojone zapotrzebowanie na nią. Ponad 40 żeńskich instytutów życia konsekrowanego prowadzi działalność wychowawczą i edukacyjną. Wysoką renomę mają w całej Polsce licea żeńskie prowadzone przez siostry zakonne. Warto zwrócić uwagę na niezwykłą aktywność zgromadzeń żeńskich – w ciągu trzech lat od wprowadzenia do polskiego syte-

Ojciec Święty Jan Paweł II w otoczeniu „rodziny papieskiej” – siostrz ze Zgromadzenia Służebnic Najświętszego Serca Jezusa (Archiwum Główne Zgromadzenia Służebnic Najświętszego Serca Jezusa w Krakowie)



⁶⁸ Zawierzanki, misjonarki Krwi Chrystusa, siostry szensztackie.

⁶⁹ Karmelitanki misjonarki, kapucynki, karmelitanki, adoratorki.

⁷⁰ Kamilianki, misjonarki miłości, siostry Jezusa Miłosiernego.

⁷¹ Kamedulki.

⁷² Paulistki.

mu edukacyjnego gimnazjów, stworzyły ich 26. W okresie od 2000 do 2004 r. liczba dzieł społecznych prowadzonych przez wspólnoty zakonne zwiększyła się z 1000 do 1800. To wymusiło troskę zgromadzeń o wykształcenia sióstr. Od 1989 r. bardzo szybko rośnie odsetek sióstr posiadających wyższe studia. Średnio około 20 % sióstr ma wykształcenie wyższe. Tylko w 2000 r. na wyższe studia stacjonarne uczęszczało 239 sióstr, natomiast trybem zaocznym i wieczorowym wykształcenie zdobywało 1972, w kolegiach uczyło się 257 a wykształcenie średnie zdobywało 271 sióstr⁷³. Zdobywanie wykształcenia staje się w zgromadzeniach żeńskich istotnym czynnikiem formacji ogólnej, prowadzi w sposób widoczny do zwiększenia prestiżu i podniesienia statusu społecznej siostry zakonnej.

Siostry są we wszystkich diecezjach Polski, ale rozmieszczenie sióstr i placówek jest bardzo nierównomierne. Największa liczba sióstr pracuje w diecezjach krakowskiej, warszawskiej, poznańskiej, wrocławskiej i przemyskiej. W diecezjach utworzonych po II wojnie światowej jest mniej sióstr zakonnych. Są to diecezje: drohiczyńska, elbląska, ełcka, sosnowiecka i zamojsko-lubaczowska.

W ostatnim półwieczu mocno zaznaczył się w Polsce rozwój żeńskich wspólnot kontemplacyjnych, które nigdy nie były mocnym składnikiem polskiej tradycji katolickiej. Tym bardziej należy podnieść wagę tego wyraźnie rosnącego nurtu w ostatnim okresie.

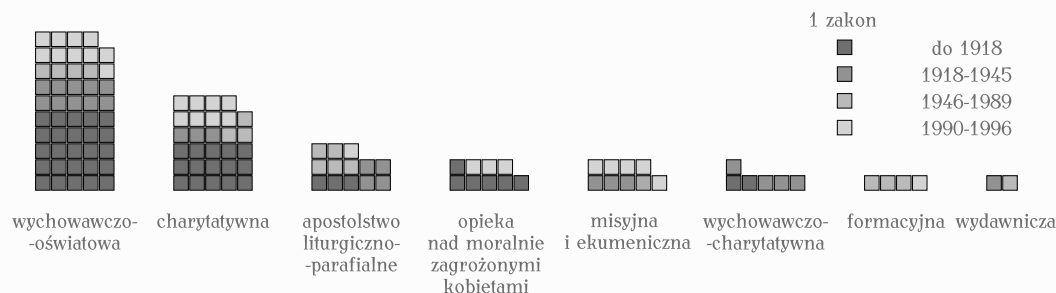
Wbrew pesymistycznym przewidywaniom liczba sióstr zakonnych w Polsce nie maleje i wynosi ponad 20 tysięcy. Zmienia się ich proveniencja. Spada liczba sióstr w zgromadzeniach istniejących od lat w Polsce, ale jest to równoważone powołaniami do kilkudziesięciu nowych instytutów, które w ostatnich latach przybyły. Polska, charakteryzująca się dużą liczbą powołań, jest atrakcyjnym krajem dla nowych instytutów życia konsekrowanego, dlatego też zakładają one u nas swoje placówki, licząc na nowych członków. W ciągu ostatnich lat swoje domy otworzyło w Polsce ponad 50 nowych instytutów życia konsekrowanego, wśród nich tak znane, jak misjonarki miłości Matki Teresy z Kalkuty. Powstają także nowe rodzime instytuty, takie jak zawieranki czy jadwiżanki wawelskie. Analiza liczby członkiń w poszczególnych instytutach w ostatnich latach pokazuje tendencję spadkową, nie jest to jednak proces lawinowy. Warto przy tym zauważyć, że tendencja spadkowa nie dotyka zakonów kontemplacyjnych, np. liczba karmelitanek bosych wzrosła w ciągu ostatnich lat z 406 do 501 sióstr.



Kaplica Zakonu Najświętszego Odkupiciela (redemptorystek) w pierwszym i jedynym klasztorze w Polsce w Bielsku Białej (fot. ss. redemptorystki Bielsko-Biała)

⁷³ <http://www.zakony.katolik.pl/zz/stat/stat.php>.

Rodzaje działalności zakonów i zgromadzeń żeńskich w 1996 roku
przybyłych i powstałych w Polsce w XIX i XX wieku



W latach 1989-1996 do Polski przybyło 31 wspólnot zakonnych. Dziesięć z nich podjęło pracę wychowawczą⁷⁴, 8 charytatywną⁷⁵, 5 misyjną i ekumeniczną⁷⁶, 1 formację chrześcijańską⁷⁷, 3 wychowanie dziewcząt zagrożonych moralnie⁷⁸, 3 zgromadzenia o charakterze kontemplacyjnym⁷⁹ i 1 podejmujące duszpasterstwo parafialne⁸⁰.

W 2000 r. w Polsce pracowało 149 żeńskich instytutów życia konsekrowanego, z czego 14 to zakony klauzurowe. Łączna liczba polskich sióstr zakonnych wynosi 26 039, z tego w nowicjacie jest 1188. Średnia wieku to 45 lat. Najliczniejszym zgromadzeniem są służebniczki starowiejskie (1280), następnie elżbietanki (1273) i szarytki (1095). Z 2570 zakonnice polskich pracujących na misjach i za granicą najwięcej pochodzi ze zgromadzeń służebniczek starowiejskich (146), franciszek misjonek (122), nazaretanek (116) i elżbietanek (105), sercanek (96) i urszulanek szarych (92). Największa liczba zgromadzeń żeńskich jako swój główny cel wymienia służbę bliźnim. Szeroko rozumiane miłosierdzie jako główny cel wymienia blisko 50 instytutów. Blisko 30 wspólnot jako główne zadanie wymienia pracę apostołską i ewangelizację. Rozmieszczenie do-

⁷⁴ Siostry św. Józefa z Cluny, misjonarki szkoły, pijarki, córki św. Franciszka z Florencji, siostry Najświętszego Serca Jezusowego, kalwarianki, siostry nauczycielki św. Doroty, franciszkanki szkolne, urszulanki z Gaudino, misjonarki skalbryniarki.

⁷⁵ Franciszki od chrześcijańskiej miłości, siostry szpitalne, baptystynki, karolanki, służebnice nawiedzenia, franciszki od św. Klary, siostry Matki Bożej Nieustającej Pomocy, maksymilianki.

⁷⁶ Misjonarki Afryki, misjonarki św. Antoniego Klareta, misjonarki klaretynki, brygidki, kanosjanki.

⁷⁷ Karmelitanki misjonarki.

⁷⁸ Pasjonistki św. Pawła, franciszki Świątych Serc, kapucynki tercjarki.

⁷⁹ Redemptorystki, służebnice Ducha Świętego od wieczystej adoracji, ubogie siostry św. Klary.

⁸⁰ Córki Maryi.

mów wspólnot zakonnych żeńskich na obszarze Polski jest bardzo nierównomierne. Najwięcej siostr pracuje w archidiecezji krakowskiej (2628), następnie w warszawskiej (2317) i poznańskiej (1413). Najmniej siostr pracuje w diecezjach północnych i wschodnich: drohiczyńskiej (98), elbląskiej (118) i zamojsko-lubaczowskiej (141).

Życie zakonne, które jest alternatywną formą życia w Kościele sprawia, że osoby zakonne przez ślubowane rady ewangeliczne i świadectwo życia, tworzą pośród świata inny, odmienny „świat”⁸¹. Na przestrzeni minionych wieków warunki polityczne i społeczne odegrały decydujące znaczenie dla dynamiki rozwoju żeńskich wspólnot zakonnych na ziemiach polskich. Służebna postawa żeńskich zgromadzeń zakonnych wносиła i wноси ogromny wkład w rozwój polskiego społeczeństwa i Kościoła w Polsce. Przeprowadzona analiza historii życia zakonnego wskazuje na pewną regułę, iż kryzys cywilizacji wzbudza nowe formy życia zakonnego i ewangelicznego. Niektóre zgromadzenia zanikają, wymierają, inne przystosowują się do nowych czasów, które domagają się od wspólnot zakonnych nowej wrażliwości. Inna mentalność świata, inne wartości wymagają innych form życia zakonnego. Adaptacja zakonów do nowych warunków idzie w dobrym kierunku. Zakony doskonala formację duchową, mają dopływ nowych powołań oraz coraz pełniej wracają do realizacji swoich celów i zadań w duchu własnych charyzmatów. Podejmują także nowe zadania, coraz szerszą pomoc dla potrzebujących i pracę na Wschodzie⁸².

W przypadku zakonów i kongregacji mniszek konfrontacja ze światem współczesnym jest prostsza, bowiem niezmiennie od wieków ich celem jest Bóg. Zakony i zgromadzenia apostołskie żyjące i pracujące w świecie, aby móc znaleźć nowe formy przystosowane do wrażliwości współczesnych sobie czasów potrzebują solidnej duchowości, gdyż bez tego mogą utracić swoją tożsamość i właściwy sobie sposób obecności w świecie.

Podsumowanie

Punktem wyjścia dla podjętych badań nad *Atlasem żeńskiego ruchu zakonnego* było ustalenie sieci placówek zakonnych, czasu ich istnienia, a także liczby siostr zamieszkujących domy zakonne i wykonywane przez nie zawody oraz pełnione funkcje społeczne. Ze szczególną uwagą prześledzono żeński ruch zakonne rozwijający się niezwykle dynamicznie od ostatnich dziesiątków XIX w., który cechuje ogromna ruchliwość, szybkie tworzenie i likwidowanie w miarę potrzeb i okoliczności ma-



Siostry sercanki pracujące wśród Polonii we Francji (Archiwum Główne Zgromadzenia Służebnic Najświętszego Serca Jezusa)

⁸¹ S. M. Schneiders, *Życie zakonne w przeszłości*, Biuletyn Konferencji WPZZZ, nr 24 (2005).

⁸² W. Zdaniewicz, *Zgromadzenia zakonne w Polsce*, w: *Kościół i religijność Polaków*, red. W. Zdaniewicz, T. Zembruński, s. 221.

łych placówek, przenoszenie ich na inne miejsca. Od drugiej połowy XIX w. różnorodność i wielostronność funkcji spełnianych w Kościele i społeczeństwie przez siostry zakonne oraz zdolność przystosowania się do nowych sytuacji i potrzeb stanowi jedną z najbardziej charakterystycznych cech żeńskiego ruchu zakonnego. Czas wojny i okupacji stanowi doskonały przykład tego typu postaw i form działania. Ujmując posługę wspólnot zakonnych w pewne charakterystyczne typy działalności zauważamy wielostronność podejmowanych prac wynikających z silnych związków sióstr żyjących w społeczeństwie i ich odpowiedzi na potrzeby lokalnej społeczności. Najogólniej można stwierdzić, iż żeński ruch zakonny podejmuje praktyczną działalność na różnych odcinkach – edukacyjnym, wychowawczym, opiekuńczo-leczniczym i charytatywnym.

Atlas nie pretenduje do miana syntezy żeńskiego ruchu zakonnego ziem polskich, natomiast zaprezentowane ujęcie kartograficzne syntetycznych badań podstawowych warunkuje podjęcie dalszych, bardziej pogłębionych prac, by ukazać rolę i miejsce żeńskich wspólnot zakonnych w historii Kościoła i społeczeństwa polskiego.

Zakony i zgromadzenia żeńskie
na ziemiach polskich

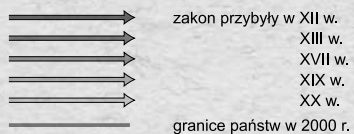


Przybywanie zakonów
i zgromadzeń żeńskich do Polski

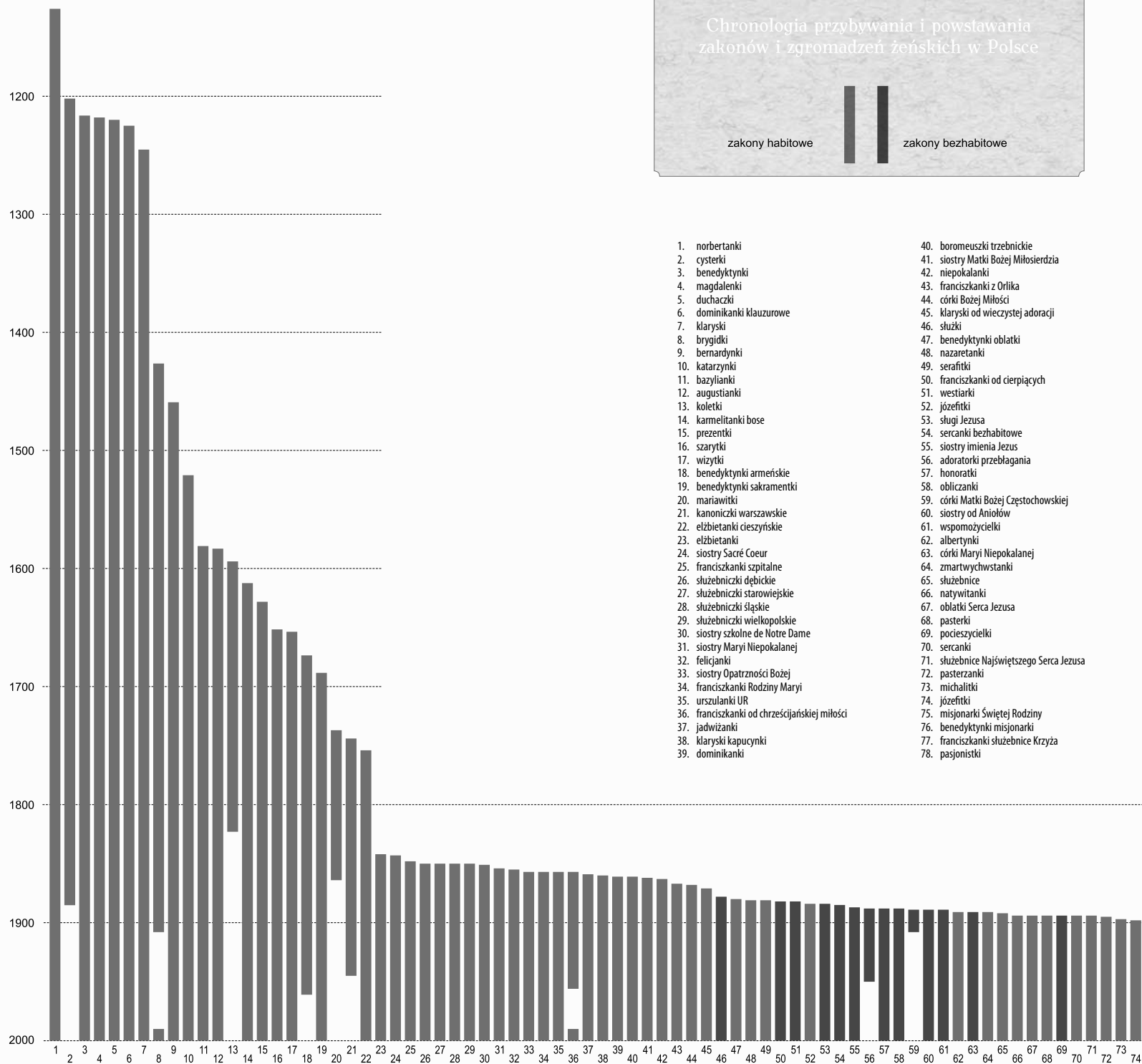


Przybywanie zakonów i zgromadzeń żeńskich do Polski XII-XX w.

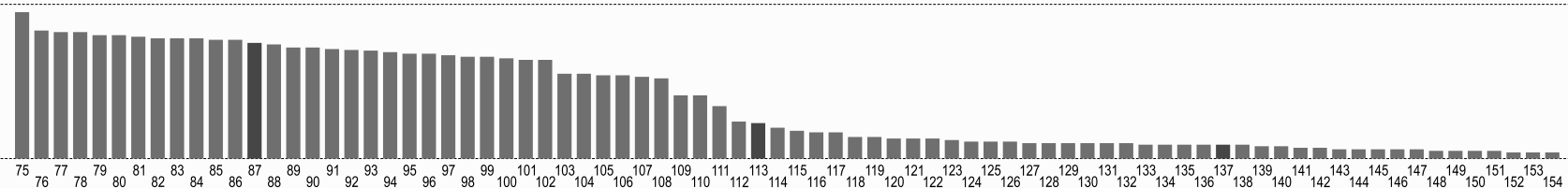
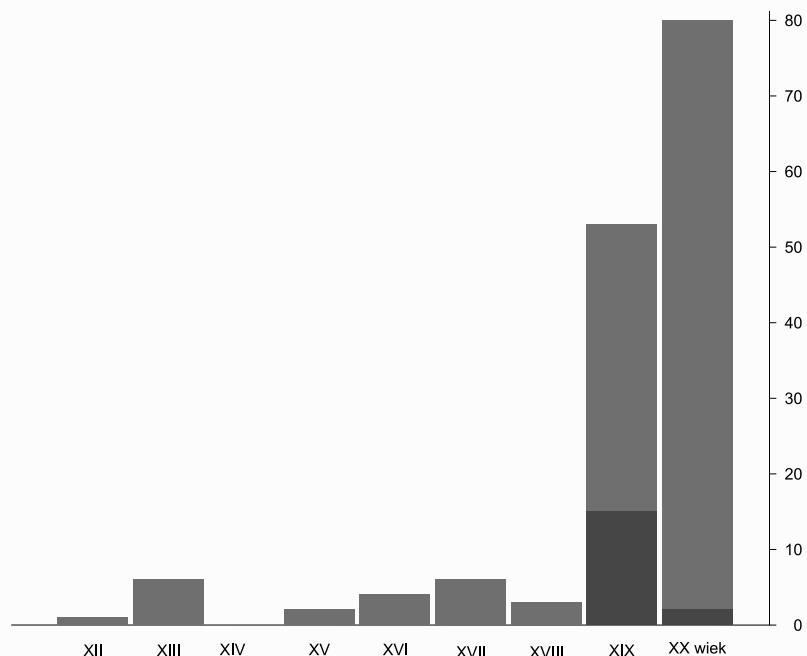
1 : 18 000 000



rok: 1100



- | | |
|--|---|
| 79. loretanki | 117. rycerki Niepokalanej |
| 80. urszulanki SJK | 118. paulistki |
| 81. karmelitanki Dzieciątka Jezus | 119. zawierzanki |
| 82. franciszczanki misjonarki | 120. dominikanki Matki Bożej Różańcowej |
| 83. salezjanki | 121. kapucynki Serca Jezusowego |
| 84. siostry wspólnej pracy | 122. misjonarki Krwi Jezusa |
| 85. siostry Duszy Chrystusowej | 123. karmelitanki misjonarki |
| 86. eucharystki | 124. siostry św. Józefa z Cluny |
| 87. tereski | 125. misjonarki szkoły |
| 88. benedytkynki samarytanki | 126. redemptorystki |
| 89. siostry Bożego Serca Jezusa | 127. jadvizanki wawelskie |
| 90. córki św. Franciszka | 128. misjonarki klaretynki |
| 91. salwatorianki | 129. pasjonistki św. Pawła |
| 92. betanki | 130. pijarki |
| 93. franciszczanki Maryi Nieustającej Pomocy | 131. służebnice Ducha Świętego od wieczystej adoracji |
| 94. klawerianki | 132. siostry szpitalne |
| 95. dominikanki misjonarki | 133. baptystynki |
| 96. orionistki | 134. córki św. Franciszka z Florencji |
| 97. antoninki | 135. córki Maryi |
| 98. pallotylnki | 136. karolanki |
| 99. siostry Świętej Rodziny z Bordeaux | 137. misjonarki Afryki |
| 100. uczennice Boskiego Mistrza | 138. siostry Najświętszego Serca Jezusa |
| 101. antonianki | 139. kanosjanki |
| 102. terezjanki | 140. karmelitanki misjonarki |
| 103. werbistki | 141. kalwarianki |
| 104. boromeuszki mikołowskie | 142. służebnice nawiedzenia |
| 105. adoratorki | 143. benedytkynki obliczanki |
| 106. siostry szensztackie | 144. siostry św. Doroty |
| 107. siostry Jezusa Miłosiernego | 145. franciszczanki od św. Klary |
| 108. kamedulki | 146. franciszczanki szkolne |
| 109. misjonarki Chrystusa Króla | 147. maksymilianki |
| 110. siostry Niepokalanego Serca Maryi | 148. ubogie siostry św. Klary |
| 111. małe siostry Jezusa | 149. siostry Matki Bożej Nieustającej Pomocy |
| 112. karmelitanki | 150. misjonarki św. Klareta |
| 113. wspólnota z Lipia | 151. urszulanki z Gandino |
| 114. kamilianki | 152. franciszczanki Świętych Serc |
| 115. uczennice Krzyża | 153. kapucynki tercjarki |
| 116. misjonarki Miłości | 154. misjonarki skalabryniarki |



Rozmieszczenie zakonów
i zgromadzeń żeńskich
na ziemiach polskich w latach 1772-2000





Zakony i zgromadzenia żeńskie w Rzeczypospolitej i na Śląsku w 1772 r.

1 : 6 000 000

- zgromadzenie habitowe
- granice metropolii
- granice diecezji

Zakony i zgromadzenia żeńskie w Księstwie Warszawskim w 1809 r.

1 : 6 000 000

- zgromadzenie habitowe



Zakony i zgromadzenia żeńskie w Królestwie Polskim w 1864 r.

1 : 6 000 000

- zgromadzenie habitowe
- granice metropolii
- granice diecezji





Zakony i zgromadzenia żeńskie w Królestwie Polskim w 1914 r.

1 : 4 000 000

- zgromadzenie habitowe
- zgromadzenie bezhabitowe
- granice metropolii
- granice diecezji

R Ruchna
 Sz Szaruty
 T Tomczyce
 Z Zychorzyn
 Zd Zduny

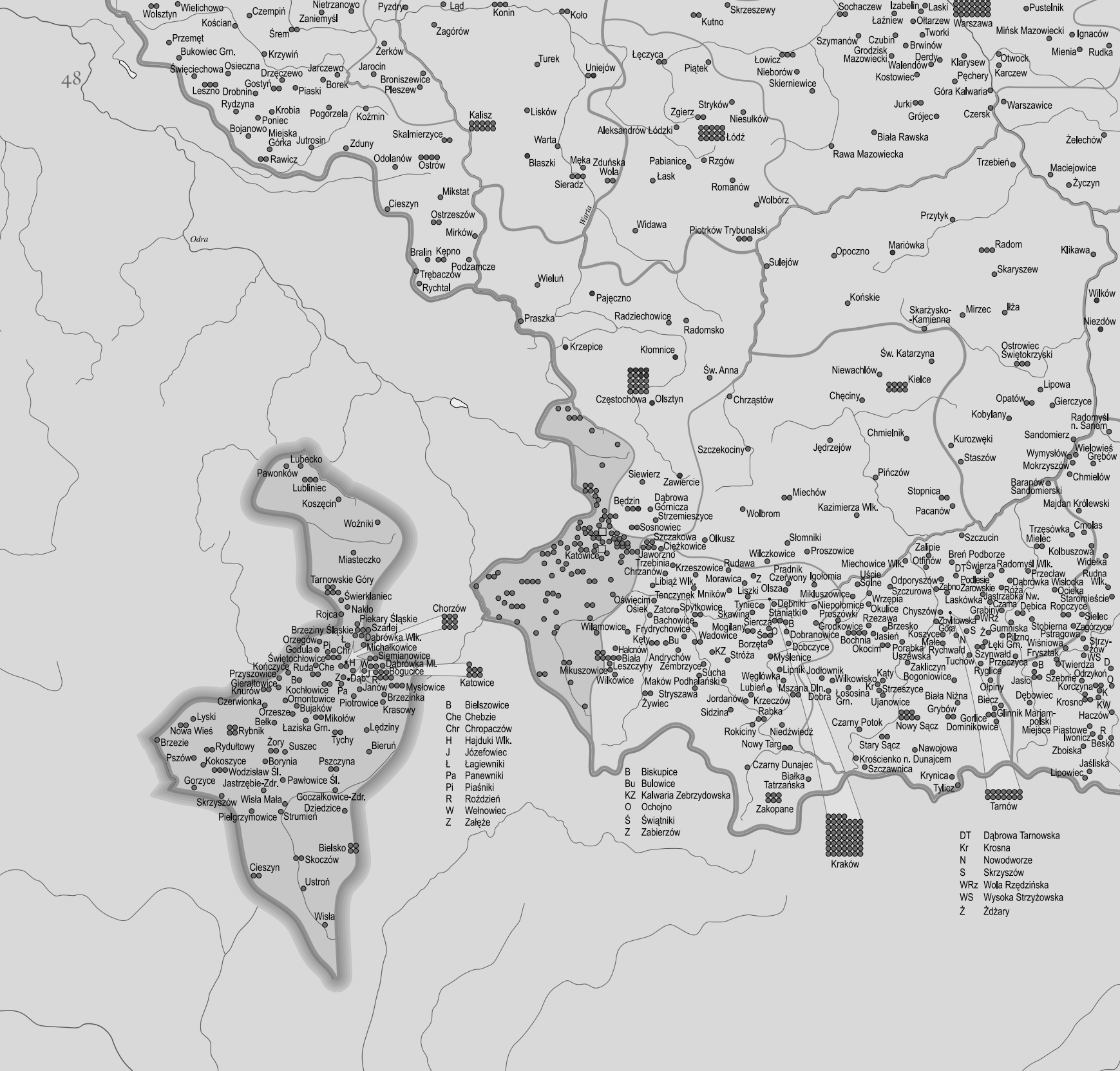
Zakony i zgromadzenia żeńskie w II Rzeczypospolitej w 1939 r.

1 : 2 000 000

- zgromadzenie habitowe
- zgromadzenie bezhabitowe
- granice metropolii
- granice diecezji







48

Odra

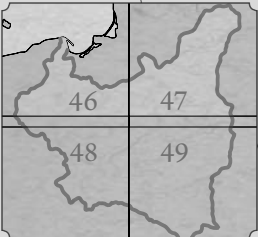
Warta

Wielichowo
Wolsztyn
Kościan
Przemęt
Bukowiec Grm.
Świeciechowa
Leszno
Drobnih
Rydzyzna
Krobia
Poniec
Bojanowo
Miejska Gorka
Jutrosin
Zdujny
Rawicz

B Bielszowice
Che Chebbie
Chr Chropaczów
H Hajduki Wlk.
J Józefowice
Pa Panewniki
Pi Piańniki
R Rożdziej
W Welnowiec
Z Zależe

B Biskupice
Bu Bulowice
KZ Kalwaria Zebrzydowska
O Ochojno
Ś Świątniki
Z Zabierzów

DT Dąbrowa Tarnowska
Kr Krosna
N Nowodworze
S Skrzyszów
WRZ Wola Rzędzińska
WS Wysoka Strzyżowska
Ż Żdźary



- B Bieździedza
- CzW Czerwonka Wola
- D Domaradz
- K Kombornia
- Krz Krzywca
- KW Krościenko Wyżne
- M Maćkowice
- O Orzechówka
- R Rymanów
- Ro Roźwienica
- U Ujkowice

Zakony i zgromadzenia żeńskie w PRL w 1945 r.

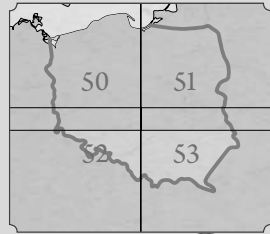
1 : 2 000 000

- zgromadzenie habitowe
- zgromadzenie bezhabitowe
- granice metropolii
- granice diecezji





51



Warszawa

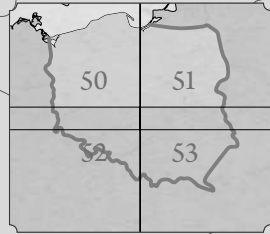
Syr



52

B Braszowice
 D Drogosław
 G Goleniów Śl.
 N Niedźwiednik
 W Wojbórz

Bi Bielszowice
 BŚ Brzeziny Śl.
 Ch Chropaczów
 DM Dąbrówka Mt.
 DW Dąbrówka Wlk.
 G Godula
 J Józefowice
 Ja Janów
 Ko Kochłowice
 Ł Lagiewniki



- B Brzozów
- Ch Chłopice
- JP Jawonik Polski
- K Krasne
- KW Krzywcza
- KZ Króścienko Wyżne
- Ma Manasterz
- N Nienadowa
- O Orzechówka
- R Rozwienica
- U Urzejowice

- Ch Chyszów
- KM Koszyce Małe
- M Mościce
- T Tamowiec
- ZG Zbyltowska Góra

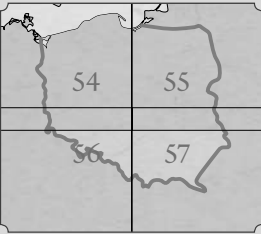
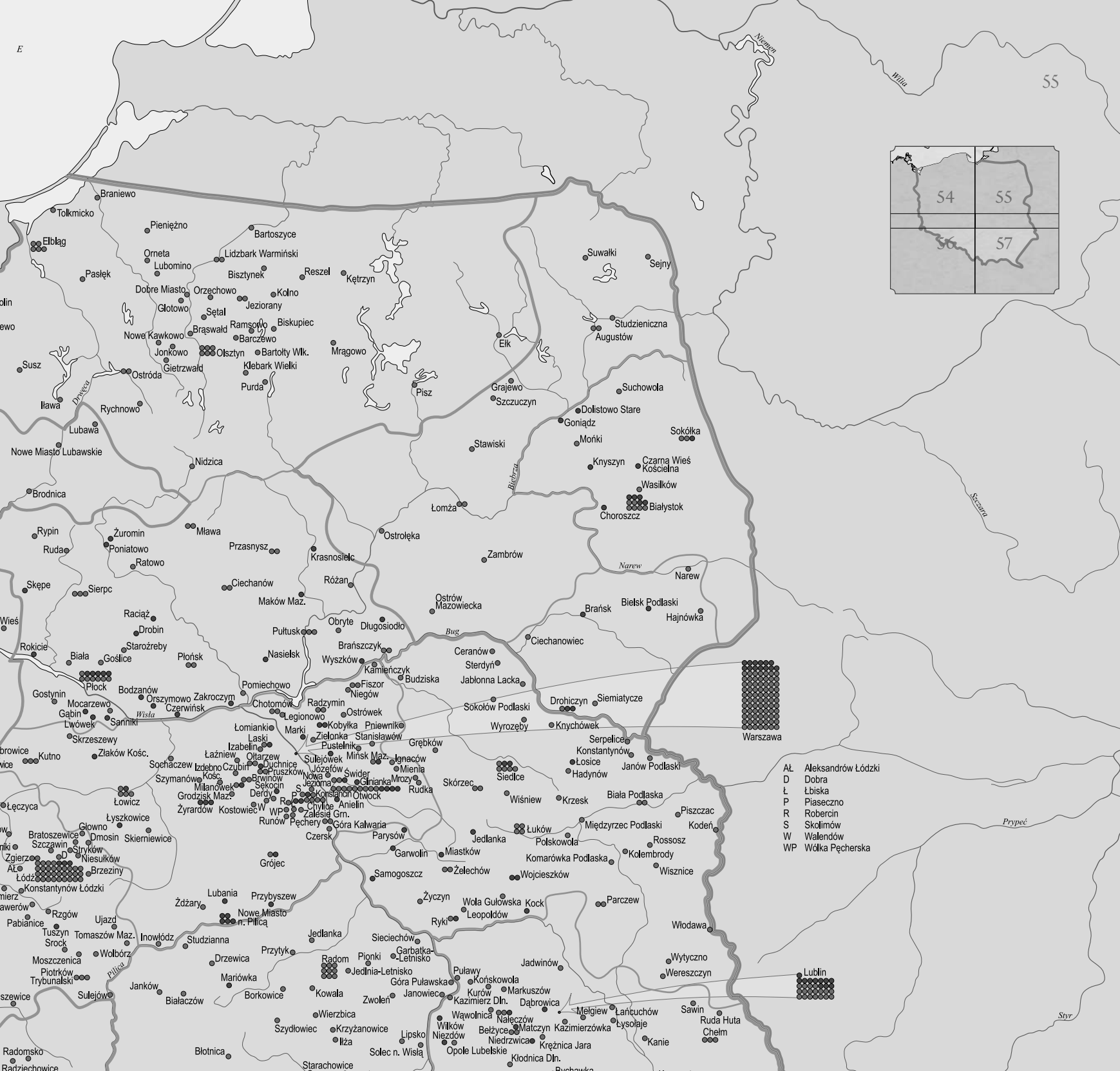
- M Murcki
- O Orzegów
- Pa Panewniki
- PI Piaśniki
- R Roździeń
- Ro Roja
- Sz Szarlej
- Św Świętochłowice
- W Welnowiec

Zakony i zgromadzenia żeńskie w PRL w 1972 r.

1 : 2 000 000

- zgromadzenie habitowe
- zgromadzenie bezhabitowe
- granice metropolii
- granice diecezji

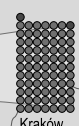




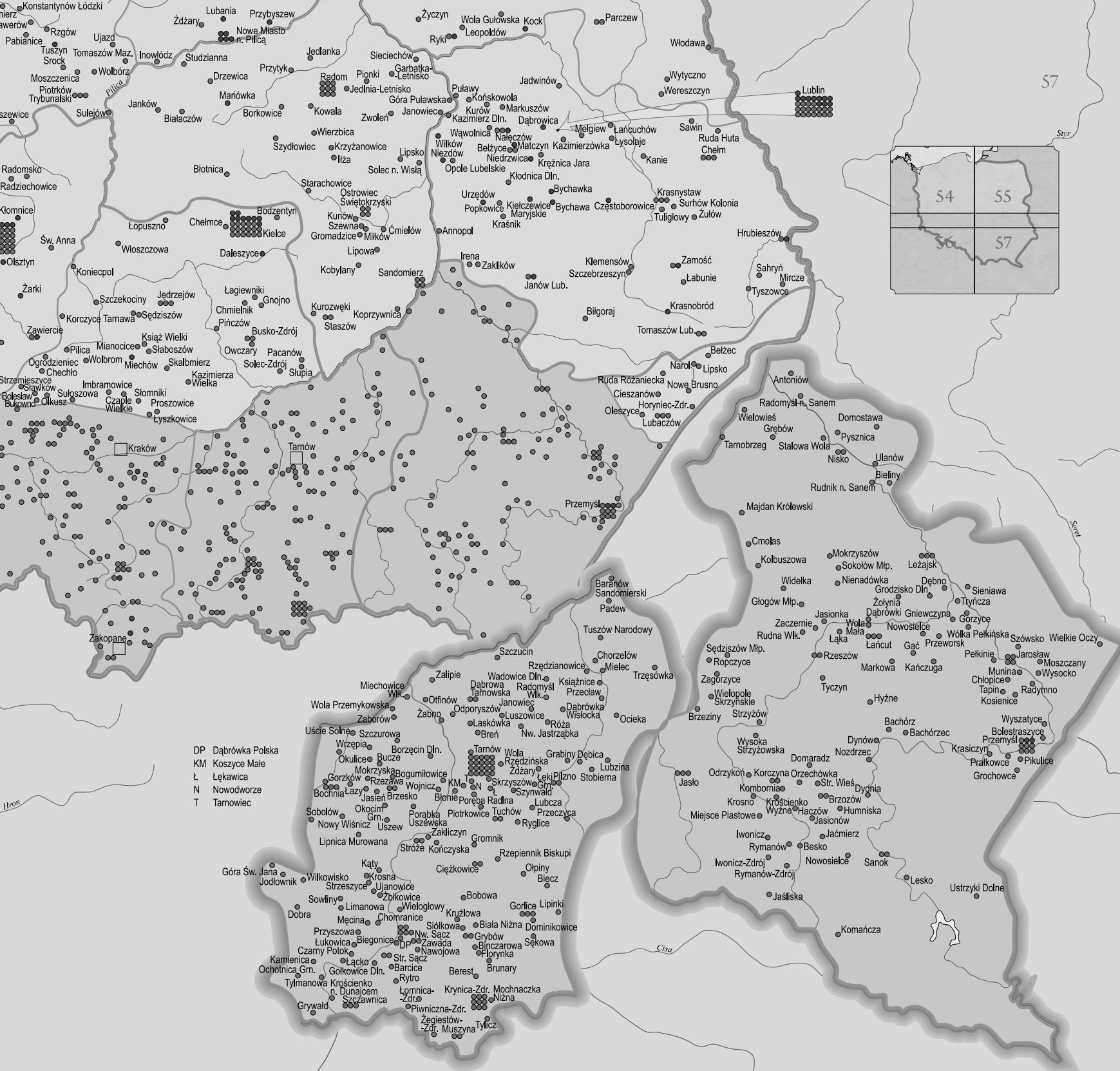
- AL Aleksandrów Łódzki
- D Dobra
- Ł Łbiska
- P Piaseczno
- R Robercin
- S Skolimów
- W Walendów
- WP Wólka Pecherska



- Brz Brzeźnica
- Bu Budzów
- D Doboszyce
- KZ Kamieniec Zabkowicki
- N Niedźwiednik
- Str.B Str. Bogaczowice
- SzG Szajelów Gm.
- SzZ Szczawno-Zdrój
- W Wambierzyce
- Zi Ziębice



Kraków

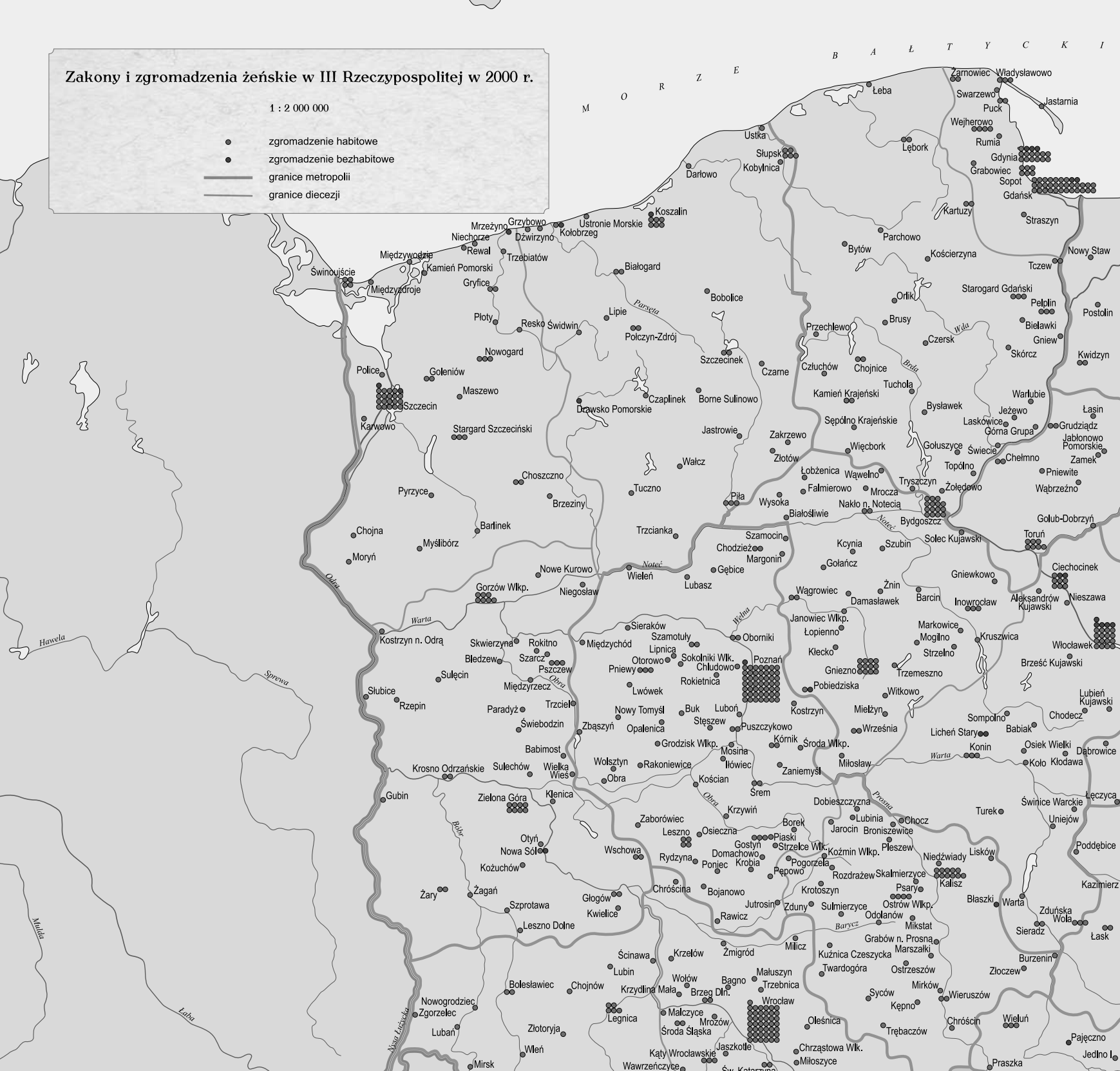


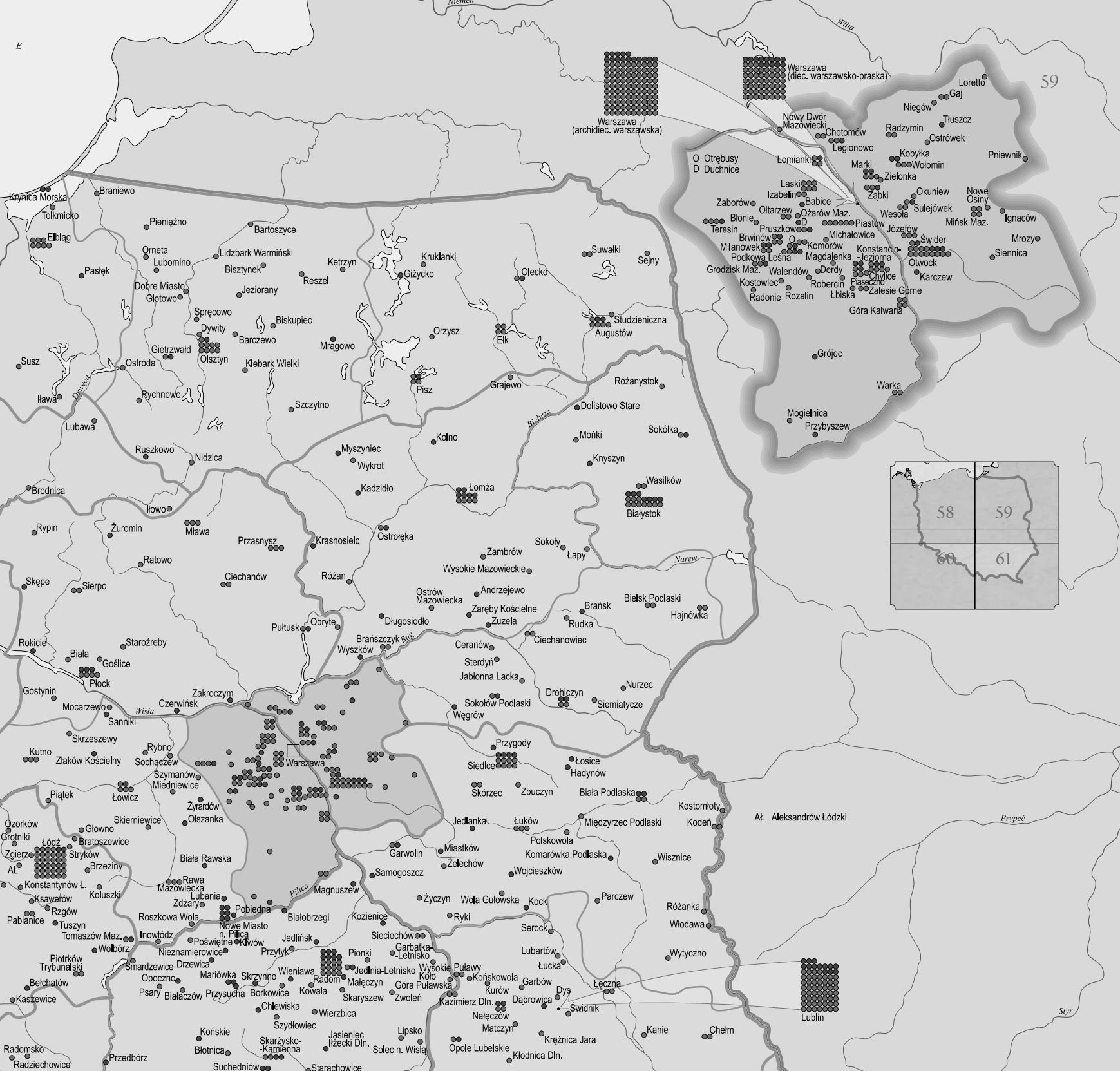
- DP Dąbówka Polska
- KM Koszyce Małe
- Ł Łękawica
- N Nowodwórze
- T Tarnowiec

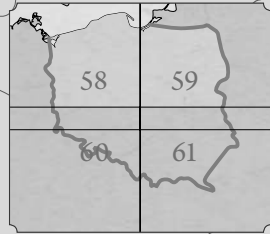
Zakony i zgromadzenia żeńskie w III Rzeczypospolitej w 2000 r.

1 : 2 000 000

- zgromadzenie habitowe
- zgromadzenie bezhabitowe
- granice metropolii
- granice diecezji







Syr

Syr

Syr

Cisła

Hron

Zakony i zgromadzenia żeńskie
przybyłe i powstałe na ziemiach polskich





Zgromadzenia żeńskie przybyłe i powstałe na ziemiach polskich w latach 1842-1917

1 : 9 000 000

- zgromadzenie przybyłe na ziemię polską w latach 1842-1917
- zgromadzenie powstałe na ziemiach polskich w latach 1842-1917

- Biała Cerkiew benedyktynki misjonarki
 Bielsko córki Bożej Miłości
 Cebłów józefitki
 Chojnice franciszkanki z Orlika
 Dębica służebniczki dębickie
 Jazłowiec niepokalanki
 Kęty zmartwychwstanki
 Kraków albertynki, nazaretanki, oblatki Serca Jezusowego, sercanki
 Lwów józefitki, siostry Opatrzności Bożej, Sacré Coeur
 Mohylew misjonarki Świętej Rodziny
 Nowe Miasto n. Pilicą pocieszycielki
 Nysa boromeuszki, elżbietanki
 Odrzychowice franciszkanki szpitalne
 Pleszew służebniczki wielkopolskie
 Poznań pasterki
 Przasnysz kapucynki
 Przemysł służebnice
 Stara Wieś służebniczki starowiejskie
 Warszawa felicyjanki, franciszkanki od cierpiących, natywitan-ki, franciszkanki Rodziny Maryi, pasterzanki, siostry imienia Jezus, siostry Matki Bożej Miłosierdzia, sługi Jezusa
 Wielowieś dominikanki
 Wilno siostry od Aniołów
 Wrocław jadowizanki, siostry Maryi Niepokalanej, siostry szkolne De Notre Dame, służebniczki śląskie
 Zakroczym adoratorki prześlągania, córki Maryi Niepokalanej, córki Maryi z Jasnej Góry, honoratki, martanki, niewiasty ewangeliczne, obliczanki, posłanniczki, serafitki, sercanki bezhabitowe, siostry chorych, siostry paralityków, służki, tercjarki kongregacyjne, westiarki, wspomóżycielki
 Zbrucz benedyktynki oblatki

Zgromadzenia żeńskie przybyłe i powstałe w Polsce w latach 1918-1939

1 : 9 000 000

- zgromadzenie przybyłe do Polski w latach 1918-1939
- zgromadzenie powstałe w Polsce w latach 1918-1939

Druja eucharystki
 Kraków siostry Duszy Chrystusowej
 Krosno klawerianki
 Laski służebnice Krzyża
 Łabunie franciszkanki misjonarki
 Łódź antoninki, siostry Świętej Rodziny
 Płock pasjonistki
 Pniewy urszulanki SJK
 Poznań antoninki
 Przywóz franciszkanki Maryi Nieustającej Pomocy
 Puszczyków betanki
 Rajca pallotynki
 Różanystok salezjanki
 Sandomierz córki św. Franciszka Serafickiego
 Siedlce tereski
 Sosnowiec karmelitanki Dzieciątka Jezus
 Trzebinia salwatorianki
 Ulanów terezjanki
 Warszawa benedyktynki samarytanki, dominikanki misjonar-
 ki Jezusa, loretanki, uczennice Boskiego Mistrza
 Włocławek siostry wspólnej Pracy
 Wrocław siostry Bożego Serca Jezusa
 Zduńska Wola orionistki





Zgromadzenia żeńskie przybyłe i powstałe w Polsce w latach 1945-1988

1 : 9 000 000

- zgromadzenie przybyłe do Polski w latach 1945-1988
- zgromadzenie powstałe w Polsce w latach 1945-1988

adoratorki

Częstochowa karmelitanki

Kietrz siostry Niepokalanego Serca Maryi

Kraków karmelitanki misjonarki

Lublin dominikanki Matki Bożej Różańcowej, kapucynki Serca

Jezusowego, paulistki

Morasko misjonarki Chrystusa Króla

Myślibórz siostry Jezusa Miłosiernego

Opole kamilianki

Rybnik werbistki

Stara Wieś zawierzanki

Strachocina rycerki Niepokalanej

Swarzewo misjonarki Krwi Chrystusa

Szczecin uczennice Krzyża

Warszawa misjonarki Miłości, siostry szensztackie

Złoczew kamedulki



Zgromadzenia żeńskie przybyłe do Polski w latach 1989-2000

1 : 9 000 000

- zgromadzenie przybyłe do Polski w latach 1989-2000

Biała redemptorystki

Bolechowice służebnice nawiedzenia

Częstochowa brygidki, córki Maryi, franciszkanki od chrześcijańskiej Miłości, franciszkanki Świętych Serc

Gosławice kanosjanki

Kalisz ubogie siostry św. Klary

Kielce siostry Najświętszego Serca Jezusowego

Konopiska misjonarki św. Antoniego Klareta

Kraków córki św. Franciszka z Florencji, franciszkanki od św. Klary, kalwarianki, pijarki, siostry Matki Bożej Nieustającej Pomocy

Lublin baptystynki, misjonarki Afryki, misjonarki szkoły, siostry św. Doroty, siostry św. Józefa z Cluny

Łódź karolanki

Nurzec urszulanki z Gandino

Nysa służebnice Ducha Świętego od wieczystej adoracji

Siedlce pasjonistki św. Pawła

Sopot karmelitanki misjonarki terezjanki

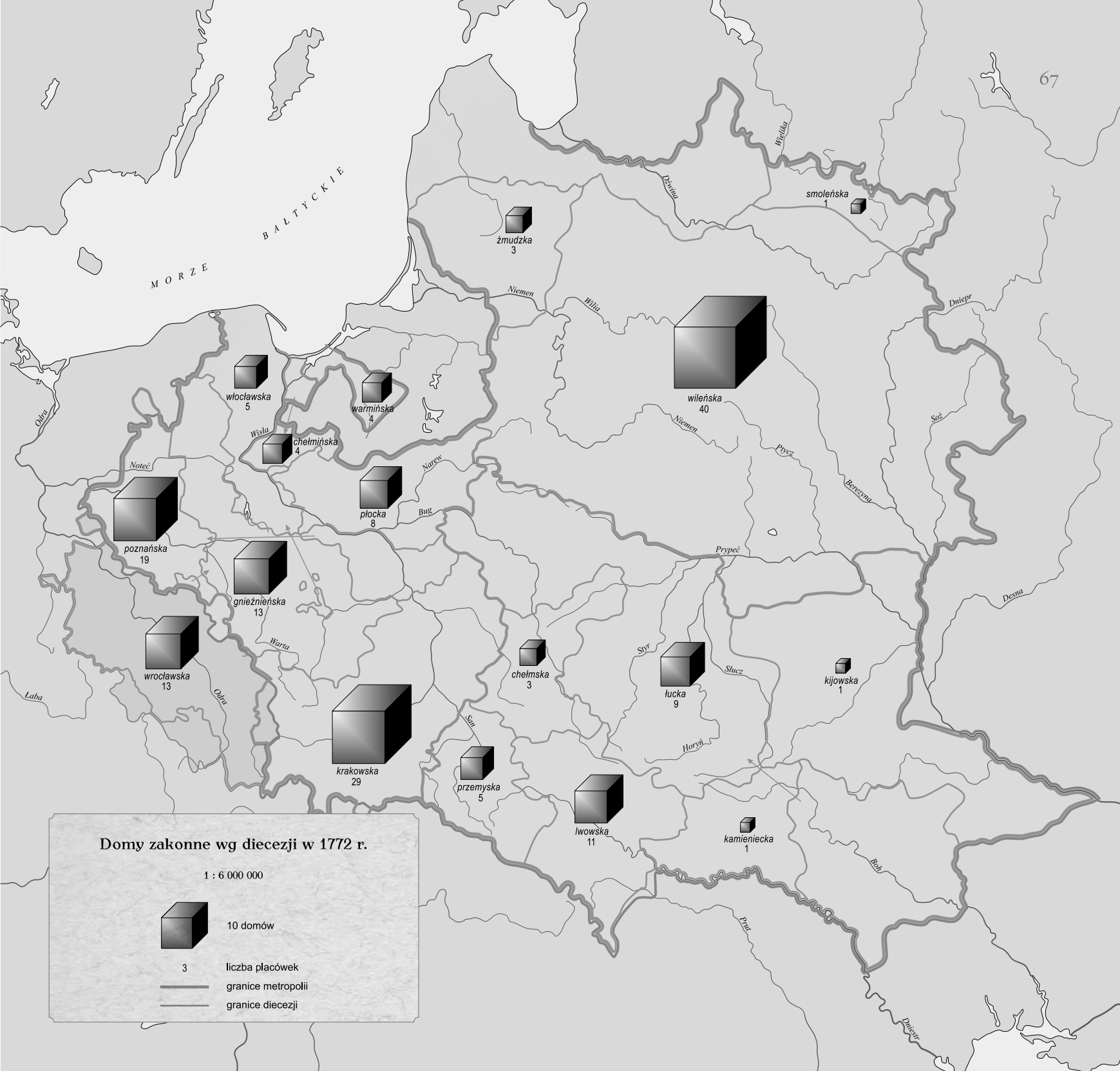
Teresin maksymilianki

Warszawa franciszkanki szkolne, misjonarki klaretynki, siostry szpitalne

Wrocław kapucynki tercjarki, misjonarki skalabryniarki

Siostry i domy zakonne według diecezji





Domy zakonne wg diecezji w 1772 r.

1 : 6 000 000



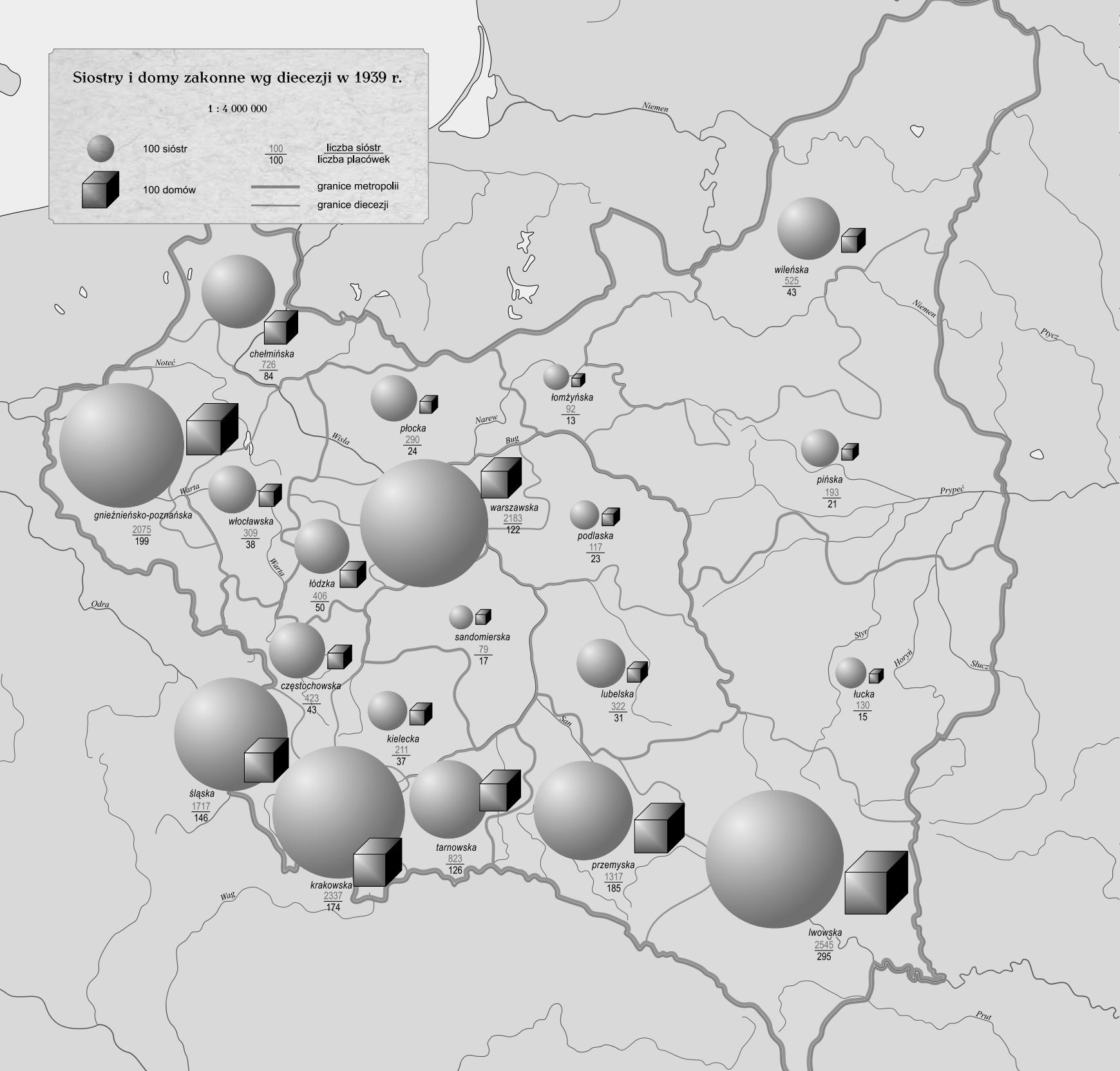
3 liczba placówek

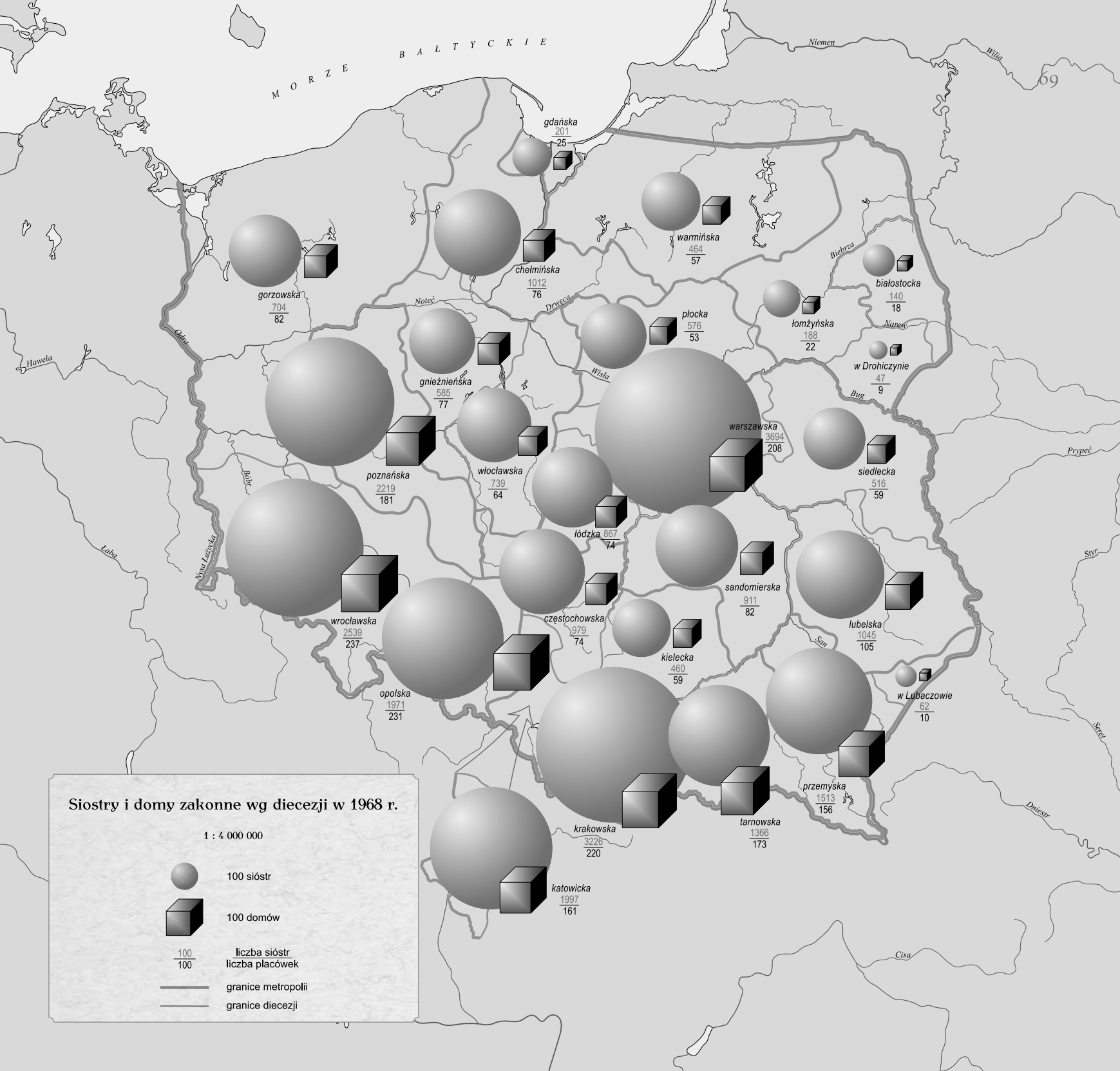
— granice metropolii

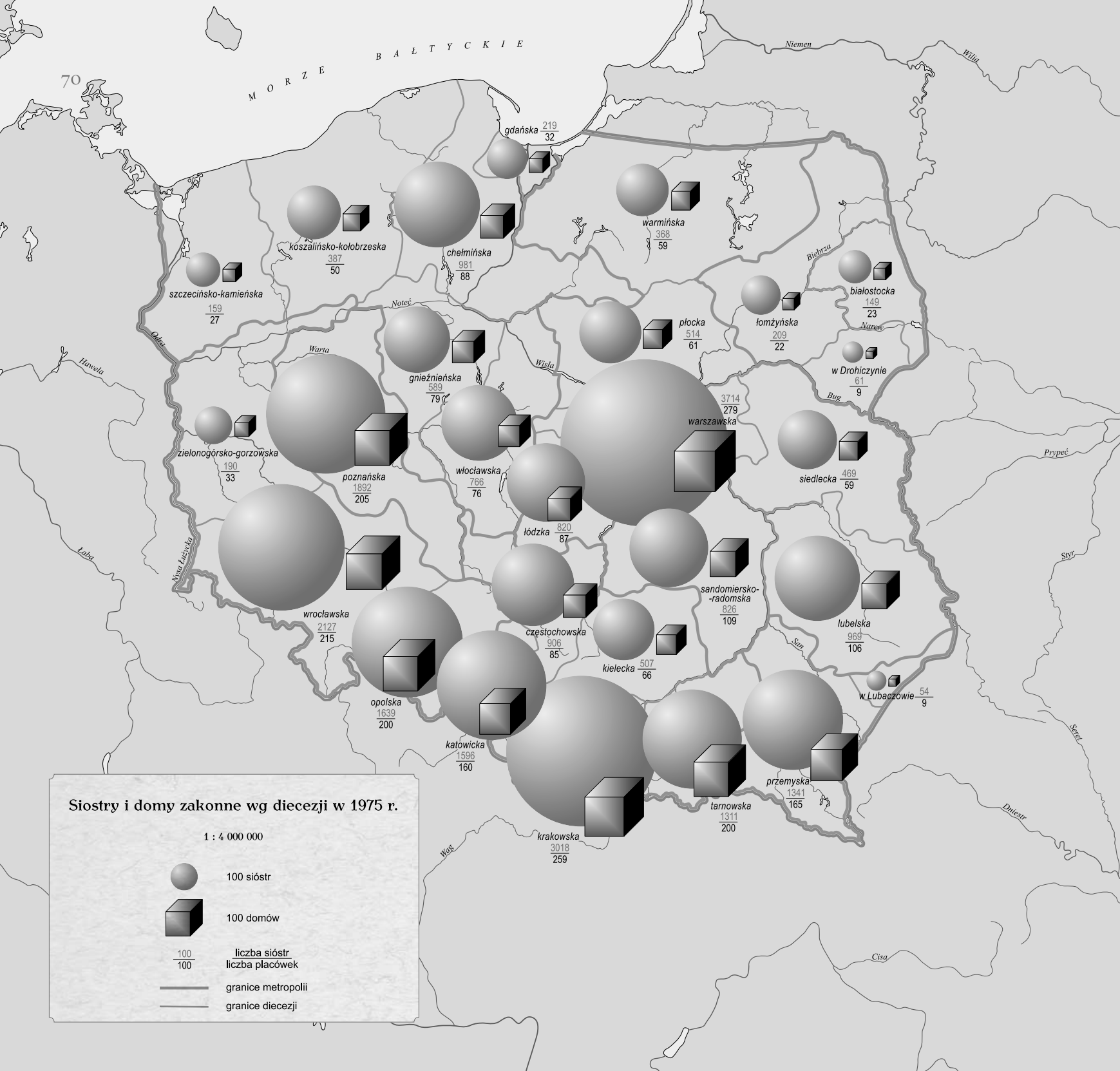
— granice diecezji

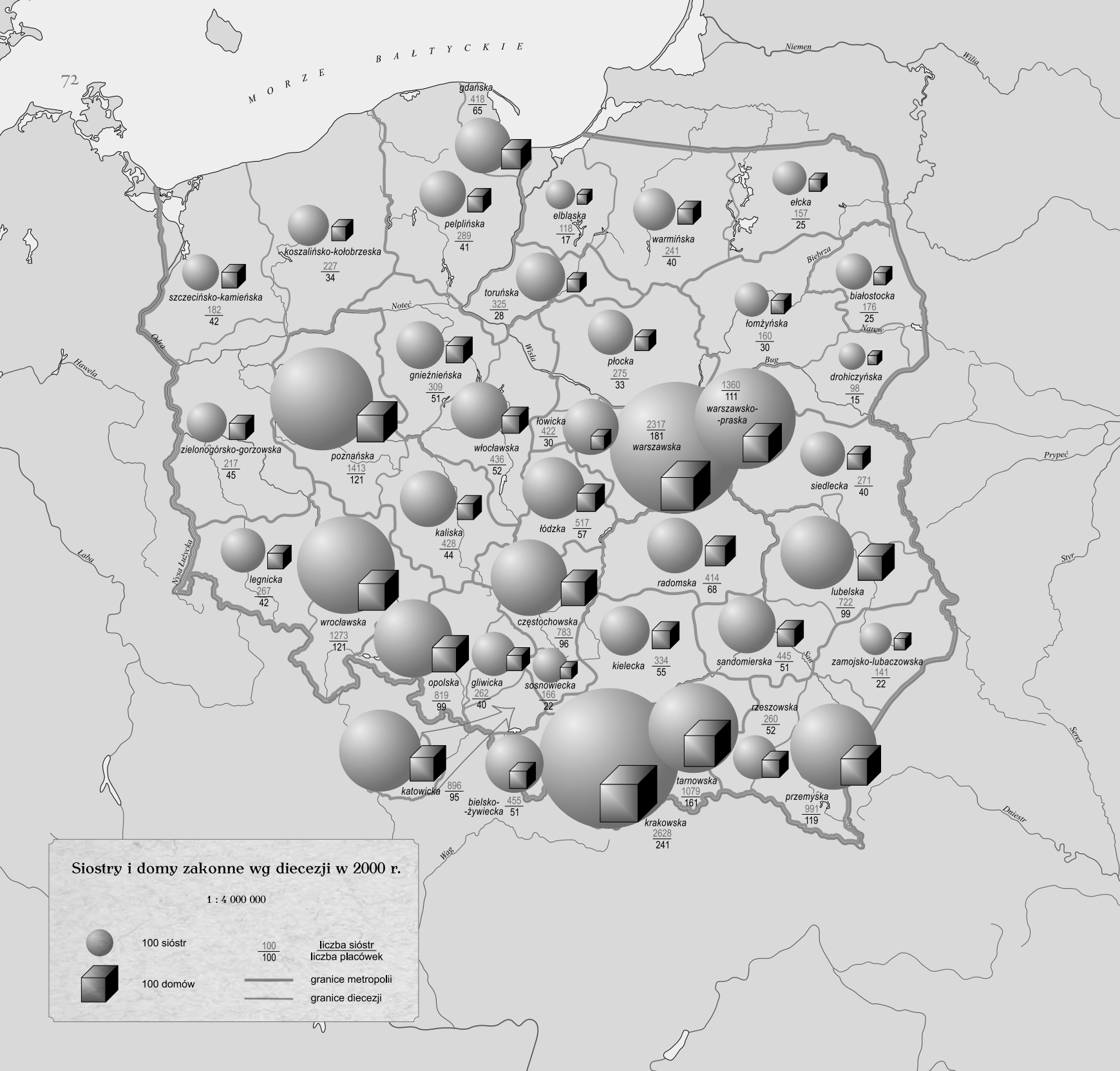
Siostry i domy zakonne wg diecezji w 1939 r.

1 : 4 000 000









72

B A L T Y C K I E
M O R Z E

Niemen

Włda

gdańska
418
65

pelplińska
289
41

elbiąska
118
17

warmińska
241
40

elcka
157
25

koszalińsko-kolobrzeska
227
34

szczecińsko-kamieńska
182
42

toruńska
325
28

tomżyńska
160
30

białostocka
176
25

gnieźnieńska
309
51

płocka
275
33

buski
1360
111

drohiczyńska
98
15

zielenogórsko-gorzowska
217
45

poznańska
1413
121

wrocławska
436
52

łódzka
517
57

warszawska
2317
181

warszawsko-praska
1360
111

siedlecka
271
40

Łaba

legnicka
267
42

wrocławska
1273
121

kaliska
428
44

łódzka
517
57

radomska
414
68

lubelska
722
99

opolska
819
99

wrocławska
1273
121

częstochowska
783
96

kielecka
334
55

sandomierska
445
51

zamojsko-lubaczowska
141
22

opolska
819
99

gliwicka
262
40

sosnowiecka
166
22

kielecka
334
55

sandomierska
445
51

zamojsko-lubaczowska
141
22

katowicka
896
95

bielsko-żywiecka
455
51

sosnowiecka
166
22

kielecka
334
55

sandomierska
445
51

zamojsko-lubaczowska
141
22

tarnowska
1079
161

rzyszowska
260
52

przemyska
991
119

krakowska
2628
241

Włoc

Prypeć

Syry

Szcz

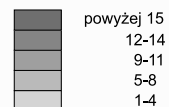
Dniestr



Siostry zakonne w diecezjach w 2000 r.

1 : 9 000 000

sióstr / 10 000 katolików



Działalność zakonów i zgromadzeń żeńskich
w Polsce 2000 r.





Klasztory zakonów klauzurowych w 2000 r.

1 : 4 000 000

● klasztor zakonu klauzurowego

Benedyktynki	OSB	Klaryski	OSC
Benedyktynki Sakramentki	OSBap	Klaryski od Wieczystej Adoracji	OCPA
Bernardynki	OSF-B	Norbertanki	Opraem
Dominikanki	OP	Redemptorystki	OSsR
Kamedulki	OSBCam	Służebnice Ducha Świętego od Wieczystej Adoracji	SSpSAP
Kapucynki	CSCCap	Siostry Szentszackie Wieczystej Adoracji	ISSM
Karmelitanki Bose	OCD	Wizyty	VSM

- granice metropolii
- granice diecezji



Domy generalne i prowincjalne 2000 r.

1 : 4 000 000

- dom generalny
- dom prowincjalny
- granice metropolii
- granice diecezji



Domy formacyjne w 2000 r.

1 : 4 000 000

- postulat
- nowicjat
- granice metropolii
- granice diecezji



Placówki oświatowe w 2000 r.

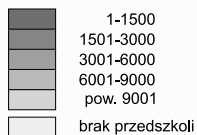
1 : 4 000 000

- szkoła podstawowa
- ▣ gimnazjum
- ▣ szkoła średnia i pomyślna
- wyższa uczelnia
- granice metropolii
- granice diecezji

Przedszkola w diecezjach w 2000 r.

1 : 9 000 000

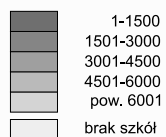
km² / przedszkole



Szkoły w diecezjach w 2000 r.

1 : 9 000 000

km² / szkołę





Placówki opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży w 2000 r.

1 : 4 000 000

- dom dziecka
- placówka dla młodzieży i dzieci opóźnionych w rozwoju
- granice metropolii
- granice diecezji



Placówki opiekuńczo-lecznicze i charytatywne dla dorosłych w 2000 r.

1 : 4 000 000

- przychodnia i szpital
 - placówka leczniczo-rehabilitacyjna
 - hospicjum
 - dom samotnej matki i ośrodek pomocy rodzinie
 - placówka dla osób starszych
 - placówka dla dorosłych upośledzonych umysłowo
 - przytulisko, schronisko dla bezdomnych, noclegownia
 - kuchnia dla ubogich
- granice metropolii
- granice diecezji



Placówki ewangelizacyjno-formacyjne w 2000 r.

1 : 4 000 000

- dom rekolekcyjny
- dom formacyjny i powołaniowy
- dom pielgrzyma i wycieczkowy
- sanktuarium
- granice metropolii
- granice diecezji



Działalność kulturalna i wydawnicza w 2000 r.

1 : 9 000 000

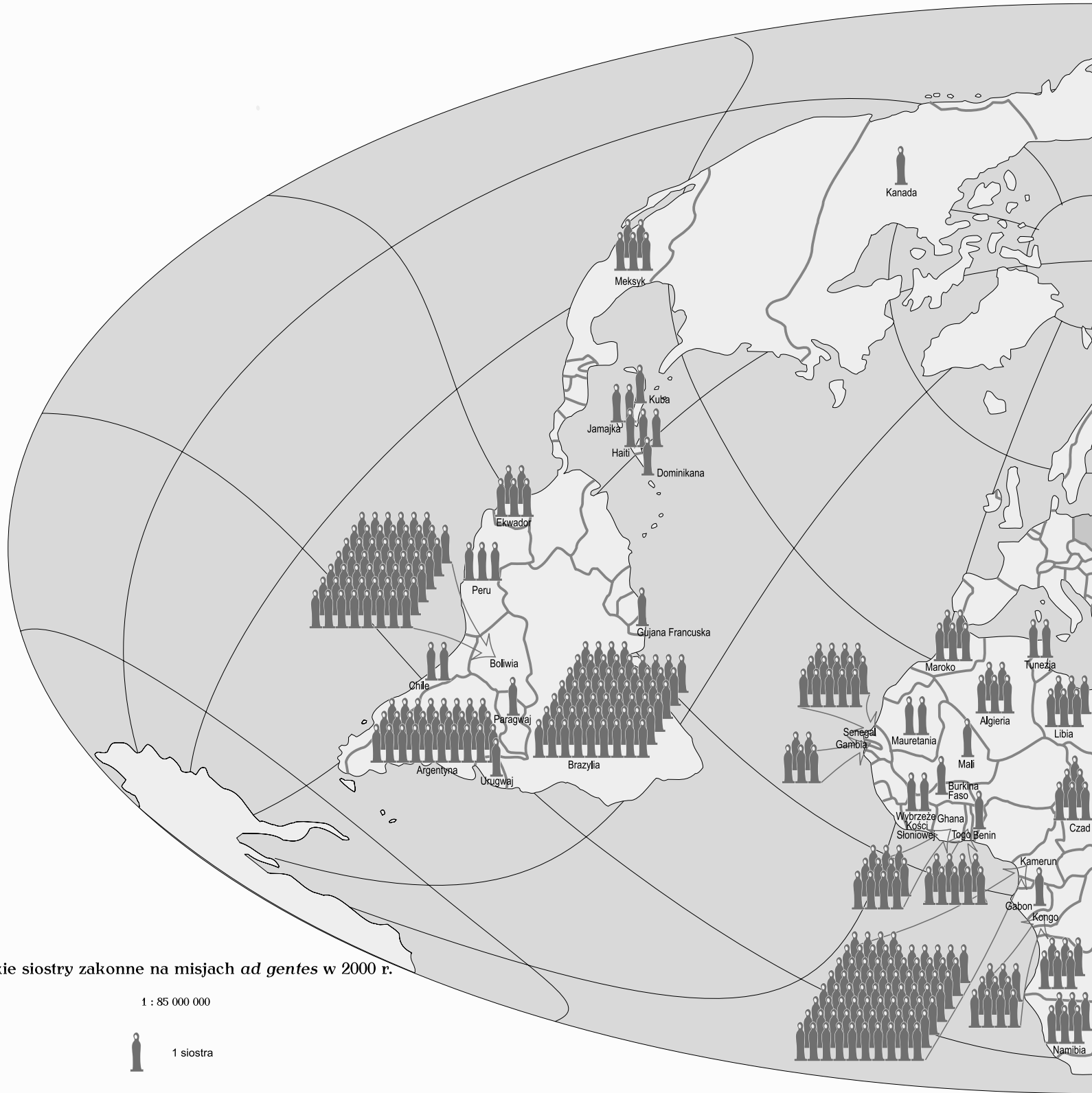
- wydawnictwo
- księgarnia i hurtownia
- biblioteka
- muzeum
- granice metropolii
- granice diecezji

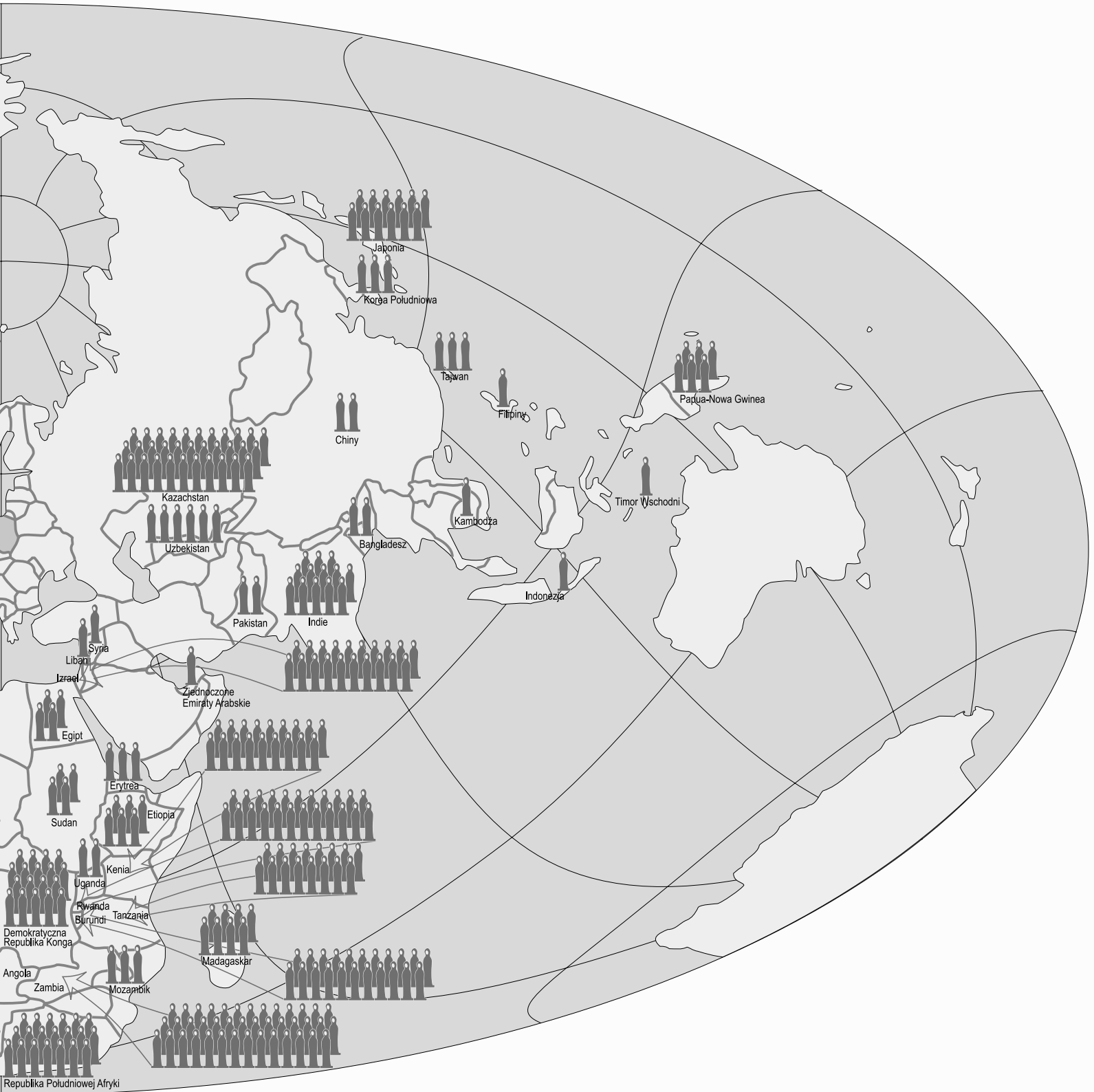
Polskie siostry zakonne na misjach *ad gentes* w 2000 r.

1 : 85 000 000



1 siostra





Wykaz miejscowości w 2000 roku





- Aleksandria (archidiec. częstochowska) misjonarki klaretynki
 Aleksandrów Kujawski (diec. włocławska) służebniczki wielkopolskie
 Aleksandrów Łódzki (archidiec. łódzka) służebniczki
 Andrychów (diec. bielsko-żywiecka) służebniczki śląskie
 Andrzejewo (diec. łomżyńska) służki
 Antoniów (diec. sandomierska) zawierzanki
 Augustów (diec. etcka) lozetanki, franciszkanki Rodziny Maryi (2), salezjanki, służki (2), urszulanki SJK
 Babiak (diec. włocławska) siostry wspólnej pracy
 Babice (archidiec. warszawska) pocieszycielki
 Babice (archidiec. krakowska) kanoniczki
 Babimost (diec. zielonogórsko-gorzowska) elżbietanki
 Bachowice (archidiec. krakowska) serafitki
 Bachórz (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
 Bachórzec (archidiec. przemyska) franciszkanki Rodziny Maryi
 Bagno (archidiec. wrocławska) salwatorianki
 Balice (archidiec. krakowska) karmelitanki Dzieciątka Jezus
 Baranów Sandomierski (diec. sandomierska) służebniczki starowiejskie
 Barcice (diec. tarnowska) karmelitanki Dzieciątka Jezus
 Barcin (archidiec. gnieźnieńska) elżbietanki
 Barczewo (archidiec. warmińska) katarzynki
 Bardo (archidiec. wrocławska) siostry Maryi Niepokalanej, elżbietanki, urszulanki UR, siostry Bożego Serca Jezusa
 Barlinek (archidiec. szczecińsko-kamieńska) betanki
 Bartoszyce (archidiec. warmińska) serafitki
 Bełchatów (archidiec. łódzka) służki
 Bełk (archidiec. katowicka) służebniczki śląskie
 Bełzec (diec. zamojsko-lubaczowska) felicjanki
 Besko (archidiec. przemyska) felicjanki
 Będzin (diec. sosnowiecka) honoratki, pasjonistki
 Biała (diec. opolska) elżbietanki
 Biała (diec. płocka) siostry Matki Bożej Miłosierdzia
 Biała Niżna (diec. tarnowska) dominikanki
 Biała Podlaska (diec. siedlecka) niepokalanki, sercanki, tereski, sługi Jezusa
 Biała Rawska (diec. łowicka) córki Maryi Niepokalanej
 Białaczów (diec. radomska) albertynki
 Białka Tatrzańska (archidiec. krakowska) serafitki
 Białobrzegi (diec. radomska) służki
 Białogard (diec. koszalińsko-kołobrzaska) albertynki, siostry Duszy Chrystusowej
 Białośliwie (archidiec. gnieźnieńska) serafitki
 Biały Dunajec (archidiec. krakowska) służki
 Biały Kościół (archidiec. krakowska) siostry Maryi Niepokalanej
 Białystok (archidiec. białostocka) eucharystki, franciszkanki od cierpiących, siostry Jezusa Miłosierdnego, misjonarki apostołstwa katolickiego, misjonarki Świętej Rodziny (4), siostry od Aniołów, pasterzanki, sercanki bezhabitowe (2), służebniczki śląskie, służki (2), szarytki, urszulanki SJK
 Biecz (diec. rzeszowska) sercanki
 Biegonice (diec. tarnowska) szarytki
 Bielawa (archidiec. wrocławska) augustianki (2), elżbietanki
 Bielawki (diec. pelplińska) benedyktyнки samarytanki
 Bieliny (diec. sandomierska) dominikanki
 Bielsk Podlaski (diec. drohiczyńska) dominikanki, karmelitanki
 Bielsko-Biała (diec. bielsko-żywiecka) elżbietanki, felicjanki, serafitki (2), córki Bożej Miłości, redemptorystki
 Bieruń (archidiec. katowicka) służebniczki śląskie
 Biezdziezda (diec. rzeszowska) serafitki
 Biłgoraj (diec. zamojsko-lubaczowska) benedyktyнки misjonarki, serafitki
 Biskupiec (archidiec. warmińska) katarzynki
 Bisztynek (archidiec. warmińska) katarzynki
 Blachownia (archidiec. częstochowska) westiarki, wspomozycielki dusz czyśćcowych, nazaretanki
 Bledzew (diec. zielonogórsko-gorzowska) boromeuszki
 Blizne (archidiec. przemyska) zawierzanki
 Błaszki (diec. kaliska) obliczanki
 Błażowa (archidiec. przemyska) prezentki
 Blonie (archidiec. warszawska) serafitki
 Błonie (diec. tarnowska) służebnice Ducha Świętego
 Błotnica (diec. radomska) michalitki
 Bobolice (diec. koszalińsko-kołobrzaska) pallotynki
 Bobowa (diec. tarnowska) dominikanki
 Bobrek (archidiec. krakowska) szarytki
 Bobrowniki Wielkie (diec. tarnowska) sercanki
 Bochnia (diec. tarnowska) sługi Jezusa, franciszkanki misjonarki Maryi, służebniczki dębickie (3)
 Bodzanowice (diec. opolska) służebniczki śląskie
 Boguchwała (diec. rzeszowska) felicjanki
 Bojanowo (archidiec. poznańska) elżbietanki
 Bolechowice (archidiec. krakowska) służebnice na-wiedzenia
 Bolesławiec (diec. legnicka) adoratorki, elżbietanki
 Bolestraszyce (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
 Bolków (diec. legnicka) elżbietanki, józefitki
 Borek (archidiec. poznańska) służebniczki wielkopolskie
 Borki Wielkie (diec. opolska) służebniczki śląskie
 Borkowice (diec. radomska) benedyktyнки misjonarki
 Borne Sulinowo (diec. koszalińsko-kołobrzaska) karmelitanki bose
 Borzęcin Dolny (diec. tarnowska) albertynki
 Borzęta (archidiec. krakowska) służebniczki starowiejskie
 Branice (diec. opolska) siostry Maryi Niepokalanej
 Braniewo (archidiec. warmińska) katarzynki
 Brańsk (diec. drohiczyńska) sercanki bezhabitowe
 Brańszczyk (diec. łomżyńska) pasjonistki, franciszkanki Rodziny Maryi
 Bratoszewice (archidiec. łódzka) pasjonistki
 Brenna (diec. bielsko-żywiecka) boromeuszki
 Brodnica (diec. toruńska) służebniczki
 Broniszewice (diec. kaliska) dominikanki
 Brożec (diec. opolska) elżbietanki
 Brusy (diec. pelplińska) zmartwychwstanki
 Brwinów (archidiec. warszawska) franciszkanki Rodziny Maryi (2), kapucynki, siostry imienia Jezus
 Brzeg Dolny (archidiec. wrocławska) boromeuszki trzebnickie, franciszkanki Rodziny Maryi
 Brzeg (archidiec. wrocławska) szarytki
 Brzesko (diec. tarnowska) służebniczki starowiejskie (3)
 Brześć Kujawski (diec. włocławska) elżbietanki
 Brzeziny (archidiec. szczecińsko-kamieńska) benedyktyнки samarytanki
 Brzeziny (diec. łódzka) bernardynki
 Brzostek (diec. rzeszowska) franciszkanki od cierpiących
 Brzozów (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie (2)
 Bucze (diec. tarnowska) służebniczki dębickie
 Buczkowice (diec. bielsko-żywiecka) sercanki bezhabitowe
 Budziwój (diec. rzeszowska) franciszkanki Rodziny Maryi
 Budzów (archidiec. wrocławska) dominikanki
 Buk (archidiec. poznańska) szarytki
 Bukowina Tatrzańska (archidiec. krakowska) sługi Jezusa

- Bukowno (diec. sosnowiecka) prezentki
 Burzenin (diec. kaliska) siostry wspólnej pracy
 Burzyn (diec. tarnowska) sługi Jezusa
 Busko-Zdrój (diec. kielecka) kanoniczki
 Bychawa (archidiec. lubelska) albertynki
 Bydgoszcz (archidiec. gnieźnieńska) albertynki (2),
 elżbietanki (4), klaryski, siostry Maryi Niepokalanej,
 nazaretanki, pasterki, szarytki (3), siostry
 szenszackie, urszulanki SJK, werbistki
 Bysławek (diec. pelplińska) szarytki
 Bystra (diec. bielsko-żywiecka) jadvizanki
 Bystra (archidiec. krakowska) sercanki
 Bystrzyca Kłodzka (archidiec. wrocławska) misjonar-
 ki Krwi Chrystusa
 Bytom (diec. gliwicka) boromeuski trzebnickie, cór-
 ki Bożej Miłości, córki św. Franciszka, elżbietanki,
 elżbietanki cieszyńskie, służebnice NJS, służeb-
 niczki śląskie
 Bytów (diec. pelplińska) siostry Maryi Niepokalanej
 Ceranów (diec. drohiczynska) felcjanki
 Chełm (archidiec. lubelska) benedyktynki misjonar-
 ki, służebniczki dębickie
 Chełm Śląski (archidiec. katowicka) służebniczki ślą-
 skie
 Chełmno (diec. toruńska) misjonarki Świętej Rodzi-
 ny, szarytki
 Chełmsko Śląskie (diec. legnicka) elżbietanki
 Chęciny (diec. kielecka) bernardynki
 Chlewska (diec. radomska) słuźki
 Chłudowo (diec. archidiec. poznańska) werbistki
 Chłopice (archidiec. przemyska) służebniczki staro-
 wiejskie
 Chmielnik (diec. kielecka) kanoniczki
 Chmielnik Rzeszowski (diec. rzeszowska) felcjanki
 Chocz (diec. kaliska) pasterki
 Choczniak (archidiec. krakowska) szarytki
 Chodecz (diec. włocławska) siostry wspólnej pracy
 Chodzież (archidiec. poznańska) serafitki (2)
 Chojna (archidiec. szczecińsko-kamińska) micha-
 litki
 Chojnice (diec. pelplińska) franciszkanki z Orlika (2)
 Chojnów (diec. legnicka) służebniczki dębickie
 Chomranice (diec. tarnowska) karmelitanki Dzie-
 ciątka Jezus
 Chorzelów (diec. tarnowska) franciszkanki Rodziny
 Maryi
 Chorzów (archidiec. katowicka) boromeuski, słu-
 żebniczki śląskie (2), szarytki
 Choszczno (archidiec. szczecińsko-kamińska) uczen-
 nice Krzyża (2)
- Chotomów (diec. warszawsko-praska) natywitanki,
 służebniczki Starowiejskie
 Chróście (diec. opolska) służebniczki śląskie
 Chróscin (diec. kaliska) antoninki
 Chróścina (archidiec. wrocławska) elżbietanki
 Chróścina (diec. opolska) służebniczki śląskie
 Chrzanów (archidiec. krakowska) służebniczki staro-
 wiejskie (4)
 Chrzastowa Wielka (archidiec. wrocławska) elźbie-
 tanki
 Chrzastowice (diec. opolska) służebniczki śląskie
 Chylice (archidiec. warszawska) serafitki
 Ciechanowiec (diec. drohiczynska) antonianki, ser-
 canki
 Ciechanów (diec. plocka) albertynki, pasjonistki
 Ciechocinek (diec. włocławska) albertynki, francisz-
 kanki Rodziny Maryi, honoratki, nazaretanki, pa-
 sjonistki, salezjanki, sługi Jezusa, szarytki, siostry
 wspólnej pracy
 Cieszanów (diec. zamojsko-lubaczowska) felcjanki
 Cieszyn (diec. bielsko-żywiecka) boromeuski trzeb-
 nickie, elżbietanki cieszyńskie
 Ciężkowice (diec. tarnowska) służebniczki dębickie,
 służebniczki starowiejskie
 Cmolas (diec. rzeszowska) służebniczki starowiej-
 skie
 Czaniec (diec. bielsko-żywiecka) kanoniczki
 Czaplonek (diec. koszański-kołobrzaska) salezjanki
 Czarnca (diec. kielecka) służebniczki starowiejskie
 Czarne (diec. koszański-kołobrzaska) franciszkanki
 z Orlika
 Czarnowąsy (diec. opolska) jadvizanki
 Czarny Dunajec (archidiec. krakowska) serafitki
 Czchów (diec. tarnowska) służebniczki starowiejskie
 Czechowice-Dziedzice (diec. bielsko-żywiecka) feli-
 cjanki
 Czeladź (diec. sosnowiecka) karmelitanki Dzieciątka
 Jezus
 Czerna (archidiec. krakowska) karmelitanki Dzie-
 ciątka Jezus
 Czersk (diec. pelplińska) elżbietanki
 Czerwińsk (diec. plocka) słuźki
 Częstochowa (archidiec. częstochowska) adoratorki,
 albertynki, antonianki, antoninki (3), apostołki
 Jezusa Ukrzyżowanego (2), augustianki, betanki,
 brygidki, córki Bożej Miłości, córki Maryi, córki
 Maryi Niepokalanej, sercanki bezhabitowe (2),
 córki św. Franciszka Serafickiego, dominikanki,
 elżbietanki, felcjanki (2), franciszkanki dwu Serc,
 franciszkanki od cierpiących, franciszkanki Rodzi-
 ny Maryi, franciszkanki z Orlika, honoratki (4),
 jadvizanki, józefitki, kanoniczki, karmelitanki
 bose, karmelitanki Matki Bożej, karolanki, kata-
 rzyński, małe siostry Baranka – dominikanki, małe
 siostry Jezusa, michalitki, misjonarki Krwi Chry-
 stusa (3), misjonarki Świętej Rodziny, nazaretan-
 ki (3), oblatki, obliczanki, pallotyńki, pasjonistki,
 pasterki, pasterzanki, prezentki, salezjanki (2),
 salwatoriarki, samarytanki, serafitki, sercanki, sio-
 stry od Aniołów (2), siostry Maryi Niepokalanej,
 siostry Matki Bożej Miłosierdzia, siostry imienia
 Jezus (2), siostry Opatrzności Bożej, sługi Jezusa,
 służebniczki dębickie (2), służebniczki starowiej-
 skie (4), służebniczki śląskie, słuźki (2), szarytki,
 tereski, uczennice Boskiego Mistrza, urszulanki
 SJK, urszulanki UR, westiarki, wspólnota apostoł-
 ska św. Franciszka Ksawerego, zmartwychwstanki
 Człuchów (diec. pelplińska) franciszkanki z Orlika
 Czyżów (diec. sandomierska) słuźki
 Ćmielów (diec. sandomierska) sercanki
 Daleszyce (diec. kielecka) słuźki
 Damasławek (archidiec. gnieźnieńska) serafitki
 Darłowo (diec. koszański-kołobrzaska) francisz-
 kanki z Orlika
 Dąbrowa (diec. opolska) elżbietanki
 Dąbrowa Górnica (diec. sosnowiecka) boromeusz-
 ki, pasjonistki (2)
 Dąbrowa Tarnowska (diec. tarnowska) służebniczki
 starowiejskie, szarytki
 Dąbrowica (archidiec. lubelska) pasterzanki
 Dąbrowice (diec. łowicka) natywitanki
 Dąbrówki (archidiec. przemyska) służebniczki dębi-
 ckie
 Derdy (archidiec. warszawska) siostry Matki Bożej
 Miłosierdzia
 Dębica (diec. tarnowska) służebniczki dębickie
 Dębno (archidiec. przemyska) służebniczki staro-
 wiejskie
 Długomiłowice (diec. opolska) służebniczki śląskie
 Długosiodło (diec. tomżyńska) słuźki
 Dobieszczynna (diec. kaliska) salezjanki
 Dobra (diec. tarnowska) służebniczki dębickie
 Dobre Miasto (archidiec. warmińska) katarzyński
 Dobrodzień (diec. opolska) elżbietanki
 Dobrzeń Mały (diec. opolska) franciszkanki szpitalne
 Dobrzeń Wielki (diec. opolska) franciszkanki szpi-
 talne
 Dolistowo Stare (archidiec. białostocka) słuźki
 Domachowo (archidiec. poznańska) siostry Maryi
 Niepokalanej

- Domaniów (archidiec. wrocławska) elżbietanki
 Domaradz (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
 Domecko (diec. opolska) jadvizanki
 Domostawa (diec. sandomierska) serafitki
 Drawsko Pomorskie (diec. koszalińsko-kołobrzeska) sercanki bezhabitowe
 Drohiczyn (diec. drohiczyńska) benedyktyнки, loretanki, sercanki bezhabitowe (2)
 Drzewica (diec. radomska) służki
 Dubiecko (archidiec. przemyska) serafitki
 Duchnice (archidiec. warszawska) westiarki
 Dursztyn (archidiec. krakowska) niepokalaniki
 Duszniki-Zdrój (archidiec. wrocławska) elżbietanki
 Dydnia (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
 Dylaki (diec. opolska) służebniczki NSJ
 Dynów (archidiec. przemyska) boromeuszki
 Dys (archidiec. lubelska) karmelitanki bose
 Dywity (archidiec. warmińska) katarzynki
 Działoszyce (diec. kielecka) córki Maryi Niepokalanej
 Dzierżonów (archidiec. wrocławska) elżbietanki, salezjanki
 Dzikowice (diec. opolska) służebniczki śląskie
 Dźwirzyno (diec. koszalińsko-kołobrzeska) franciszkanki misjonarki Maryi
 Elbląg (diec. elbląska) albertynki, betanki, franciszkanki Rodziny Maryi, jadvizanki, klaryski, nazaretanki, siostry Opatrzności Bożej
 Elk (diec. elcka) benedyktyнки misjonarki (3), pallotyńki
 Falmierowo (archidiec. gnieźnieńska) orionistki
 Florynka (diec. tarnowska) józefitki
 Frydrychowice (archidiec. krakowska) serafitki
 Frysztak (diec. tarnowska) sercanki
 Gać (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
 Gaj (diec. warszawsko-praska) benedyktyнки samarytanki (2)
 Garbatka-Letnisko (diec. radomska) zmartwychwstanki
 Garbów (archidiec. lubelska) salezjanki
 Garwolin (diec. siedlecka) loretanki, służki
 Gaszowice (archidiec. katowicka) salwatorianki
 Gawłuszowice (diec. sandomierska) pasterki
 Gdańsk (archidiec. gdańska) antoninki, benedyktyнки misjonarki, betanki, brygidki, córki Maryi Niepokalanej, dominikanki, elżbietanki (2), franciszkanki Rodziny Maryi (2), honoratki, kanoniczki, nazaretanki, pallotyńki (4), pasterzanki, serafitki (4), siostry Duszy Chrystusa, siostry Matki Bożej Miłosierdzia, siostry wspólnej pracy (5), służebniczki dębickie, służebniczki starowiejskie, szarytki, urszulanki SJK
 Gdów (archidiec. krakowska) franciszkanki Rodziny Maryi
 Gdynia (archidiec. gdańska) elżbietanki, nazaretanki(3), dominikanki, karmelitanki bose, serafitki, siostry od Aniołów, siostry Najświętszego Serca Jezusa, sługi Jezusa, służebniczki wielkopolskie (2), szarytki (2), urszulanki UR, westiarki
 Gębice (archidiec. poznańska) felicjanki
 Gierałtowie (archidiec. katowicka) służebniczki śląskie
 Gietrzwałd (archidiec. warmińska) służki, katarzynki
 Giżycko (diec. elcka) służki
 Gliwice (diec. gliwicka) boromeuszki miłkowskie, boromeuszki trzebnickie (2), felicjanki, franciszkanki szpitalne, jadvizanki, józefinki, siostry szentackie, siostry szkolne de Notre Dame, służebniczki śląskie(2)
 Głotowo (archidiec. warmińska) katarzynki
 Głogów Małopolski (diec. rzeszowska) michalitki
 Głogów (diec. zielonogórsko-gorzowska) służebniczki dębickie (2)
 Głogówek (diec. opolska) elżbietanki
 Głowno (diec. łowicka) pasjonistki
 Głubczyce (diec. opolska) siostry szkolne de Notre Dame
 Głucholazy (diec. opolska) eucharystki, urszulanki UR
 Gniew (diec. pelplińska) józefitki
 Gniewczyna (archidiec. przemyska) felicjanki
 Gniewkowo (archidiec. gnieźnieńska) elżbietanki
 Gniezno (archidiec. gnieźnieńska) elżbietanki (3), karmelitanki, nazaretanki, pallotyńki (3), służebniczki wielkopolskie(3), szarytki
 Gnojno (diec. kielecka) sercanki
 Goczałkowice-Zdrój (archidiec. katowicka) salwatorianki
 Godów (diec. radomska) służki
 Gogolin (diec. opolska) boromeuszki trzebnickie
 Goleniów (archidiec. szczecińsko-kamieńska) służebnice, misjonarki Chrystusa Króla
 Golub-Dobrzyń (diec. toruńska) służebniczki
 Gołańcz (archidiec. gnieźnieńska) serafitki
 Gólkowice Dolne (diec. tarnowska) karmelitanki
 Dzieciątka Jezus
 Gólszyce (diec. pelplińska) albertynki
 Gorlice (diec. rzeszowska) bazylianiki, felicjanki, służebniczki starowiejskie (2)
 Gorzków (diec. tarnowska) franciszkanki misjonarki Maryi
 Gorzów Śląski (diec. opolska) elżbietanki
 Gorzów Wielkopolski (diec. zielonogórsko-gorzowska) siostry Jezusa Miłosiernego (2), pasterki, siostry Maryi Niepokalanej (2), szarytki, urszulanki SJK
 Gorzyce (archidiec. katowicka) elżbietanki
 Gorzyce (archidiec. przemyska) karmelitanki
 Gorzyce (diec. sandomierska) sługi Jezusa
 Gosławice (diec. tarnowska) kanosjanki
 Gostynin (diec. plocka) pasjonistki
 Gostyń (archidiec. poznańska) służebniczki dębickie (2), szarytki
 Goślice (diec. plocka) pasjonistki
 Góra Kalwaria (archidiec. warszawska) eucharystki (2), szarytki, służebniczki starowiejskie
 Góra Puławska (diec. radomska) loretanki
 Góra Ropczycka (diec. rzeszowska) służebniczki dębickie
 Góra św. Anny (diec. opolska) franciszkanki szpitalne, służebniczki śląskie
 Górna Grupa (diec. pelplińska) werbistki
 Grabina (diec. opolska) elżbietanki
 Grabowiec (archidiec. gdańska) betlejemki
 Grabów n. Prosną (diec. kaliska) salezjanki
 Grajewo (diec. łomżyńska) benedyktyнки misjonarki
 Grochowce (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
 Grodziec (diec. opolska) felicjanki
 Grodzisk Mazowiecki (archidiec. warszawska) dominikanki klauzurowe, franciszkanki Rodziny Maryi, obliczanki
 Grodzisk Wielkopolski (archidiec. poznańska) elżbietanki
 Grodzisko Dolne (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
 Grotniki (archidiec. łódzka) natywitanki
 Grójec (archidiec. warszawska) córki Maryi Niepokalanej
 Grudziądz (diec. toruńska) sercanki, zmartwychwstanki
 Grybów (diec. tarnowska) felicjanki (2), służebniczki starowiejskie
 Gryfice (archidiec. szczecińsko-kamieńska) misjonarki Świętej Rodziny (2)
 Grywałd (diec. tarnowska) albertynki
 Grzędzin (diec. opolska) boromeuszki trzebnickie

- Grzybowo (diec. koszalińsko-kołobrzaska) siostry szkolne de Notre Dame
- Gubin (diec. zielonogórsko-gorzowska) betanki
- Haczów (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
- Hadynów (diec. siedlecka) tereski
- Hajnówka (diec. drohiczyńska) klaryski, misjonarki Świętej Rodziny
- Henryków (archidiec. wroclawska) elżbietanki
- Horyniec-Zdrój (diec. zamojsko-lubaczowska) franciszkanki Rodziny Maryi
- Hrubieszów (diec. zamojsko-lubaczowska) córki Maryi Niepokalanej
- Humniska (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
- Hyżne (archidiec. przemyska) franciszkanki Rodziny Maryi
- Ignaców (diec. warszawsko-praska) szarytki
- Igołomia (archidiec. krakowska) albertynki
- Iława (diec. elbląska) niepokalanki
- Iłowo (diec. toruńska) józefitki
- Iłowiec (archidiec. poznańska) serafitki
- Imbramowice (diec. kielecka) norbertanki
- Imielin (archidiec. katowicka) karmelitanki od Dzieciątka Jezus
- Inowódz (diec. łowicka) siostry wspólnej pracy
- Inowrocław (archidiec. gnieźnieńska) dominikanki, służebniczki wielkopolskie, szarytki
- Irena (diec. sandomierska) siostry Opatrzności Bożej
- Istebna (diec. bielsko-żywiecka) służebniczki śląskie
- Iwonicz (archidiec. przemyska) felicjanki
- Iwonicz-Zdrój (archidiec. przemyska) józefitki
- Izabelin (archidiec. warszawska) prezentki, franciszkanki Rodziny Maryi
- Izbicko (diec. opolska) elżbietanki
- Jablonka (archidiec. krakowska) albertynki
- Jabłonna Lacka (diec. drohiczyńska) albertynki
- Jablonowo Pomorskie (diec. toruńska) pasterki
- Jaćmierz (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
- Jadowniki Mokre (diec. tarnowska) albertynki
- Janowiec (diec. tarnowska) służebniczki dębickie
- Janowiec Wielkopolski (archidiec. gnieźnieńska) elżbietanki
- Janów Lubelski (diec. sandomierska) siostry Opatrzności Bożej, służebnice
- Jarocin (diec. kaliska) elżbietanki
- Jarosław (archidiec. przemyska) benedyktynki, niepokalanki, służebniczki starowiejskie, wspomni-
- życielki dusz czyśćcowych, franciszkanki Rodziny Maryi
- Jasieniec Ilżecki Dolny (diec. radomska) franciszkanki od cierpiących
- Jasień (diec. tarnowska) służebniczki dębickie
- Jasionka (diec. rzeszowska) służebniczki starowiejskie
- Jasionów (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
- Jasło (diec. rzeszowska) michalitki (2), szarytki, wizytki
- Jastarnia (archidiec. gdańska) elżbietanki
- Jastrowie (diec. koszalińsko-kołobrzaska) siostry Opatrzności Bożej
- Jastrzębie-Zdrój (archidiec. katowicka) boromeuszki, córki Bożej Miłości, salezjanki (2), służebniczki śląskie
- Jaszczotle (archidiec. wroclawska) siostry Maryi Niepokalanej
- Jaślika (archidiec. przemyska) sercanki
- Jaworzno (diec. sosnowiecka) służebniczki starowiejskie (4) serafitki
- Jedlanka (diec. siedlecka) służki
- Jedlicze (archidiec. przemyska) michalitki
- Jedlina-Zdrój (diec. legnicka) elżbietanki
- Jedlińsk (diec. radomska) służki
- Jedlnia-Letnisko (diec. radomska) służki, szarytki
- Jedlno Pierwsze (archidiec. częstochowska) sercanki
- Jelenia Góra (diec. legnicka) eucharystki, magdalenki, prezentki, siostry Bożego Serca Jezusa
- Jeleśnia (diec. bielsko-żywiecka) adoratorki Krwi Chrystusa
- Jemielnica (diec. opolska) służebniczki śląskie
- Jeziory (archidiec. warmińska) katarzynki
- Jeżewo (diec. pelplińska) józefitki
- Jędrzejów (diec. kielecka) dominikanki, służebniczki dębickie
- Jodłownik (diec. tarnowska) dominikanki, siostry Opatrzności Bożej
- Jordanów (archidiec. krakowska) prezentki
- Józefów (diec. warszawsko-praska) albertynki, dominikanki misjonarki, instytut dominikański
- Jutrosin (archidiec. poznańska) jadwiżanki
- Kadłub (diec. opolska) franciszkanki misjonarki Maryi
- Kadzidło (diec. łomżyńska) służki
- Kalej (archidiec. częstochowska) augustianki
- Kalety (diec. gliwicka) elżbietanki cieszyńskie
- Kalisz (diec. kaliska) córki Najświętszych Serc, felicjanki, karmelitanki, klaryski, nazaretanki, orionistki, siostry Matki Bożej Miłosierdzia, siostry
- Serca Jezusa Miłosiernego, siostry wspólnej pracy, służebniczki wielkopolskie, służebniczki starowiejskie
- Kalwaria Zebrzydowska (archidiec. krakowska) serafitki, nazaretanki
- Kalków (diec. radomska) oblatki Serca Jezusowego, służki
- Kamienica (diec. tarnowska) służebniczki starowiejskie
- Kamieniec Ząbkowicki (archidiec. wroclawska) boromeuszki trzebnickie, siostry Bożego Serca Jezusa
- Kamień Krajeński (diec. pelplińska) elżbietanki (2)
- Kamień (diec. rzeszowska) nazaretanki
- Kamień Pomorski (archidiec. szczecińsko-kamieńska) siostry Duszy Chrystusowej
- Kamień Śląski (diec. opolska) służebniczki śląskie
- Kanie (archidiec. lubelska) serafitki
- Kańczuga (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
- Karczew (diec. warszawsko-praska) franciszkanki od cierpiących
- Kartuzy (diec. pelplińska) szarytki, siostry szensztackie
- Karwowo (archidiec. szczecińsko-kamieńska) benedyktynki samarytanki
- Kaszewice (archidiec. łódzka) karmelitanki Dzieciątka Jezus
- Katowice (archidiec. katowicka) boromeuszki miłowskie (4), córki Bożej Miłości, elżbietanki (3), elżbietanki cieszyńskie, jadwiżanki (3), karmelitanki bosc, misjonarki Miłości, siostry Maryi Niepokalanej, siostry szkolne de Notre Dame, służebniczki śląskie (5), serafitki
- Kazimierz Dolny (archidiec. lubelska) betanki, felicjanki
- Kazimierz (archidiec. łódzka) urszulanki SJK
- Kazimierza Wielka (diec. kielecka) służebniczki dębickie
- Kąty (diec. tarnowska) służebniczki starowiejskie
- Kąty (diec. rzeszowska) szarytki
- Kąty Wrocławskie (archidiec. wroclawska) elżbietanki (2), siostry Maryi Niepokalanej
- Kcynia (archidiec. gnieźnieńska) służebniczki wielkopolskie
- Kędzierzyn-Koźle (diec. opolska) elżbietanki, służebniczki śląskie
- Kępnica (diec. opolska) elżbietanki
- Kępno (diec. kaliska) boromeuszki

- Kętrzyn (archidiec. warmińska) misjonarki Świętej Rodziny
- Kęty (diec. bielsko-żywiecka) klaryski od Wieczystej Adoracji
- Kielce (diec. kielecka) albertynki (2), boromeuszki, siostry Opatrzności Bożej, dominikanki (2), karmelitanki, kolegium Świętej Rodziny, nazaretanki, niepokalanki (4), pasjonistki, sercanki, sługi Jezusa, służebniczki starowiejskie, służki, szarytki (2), urszulanki SJK
- Kielczewice Maryjskie (archidiec. lubelska) sługi Jezusa
- Kietrz (diec. opolska) misjonarki Maryi, siostry Niepokalanego Serca Maryi
- Kiry (archidiec. krakowska) benedyktyнки misjonarki
- Klebarń Wielki (archidiec. warmińska) katarzynki
- Klenica (diec. zielonogórsko-gorzowska) siostry Maryi Niepokalanej
- Kłęczany (diec. rzeszowska) franciszczanki z Orlika
- Klimkówka (archidiec. przemyska) michalitki
- Klimontów (diec. sandomierska) siostry imienia Jezus
- Kluczbork (diec. opolska) józefitki
- Klwów (diec. radomska) służki
- Klecko (archidiec. gnieźnieńska) służebniczki wielkopolskie
- Kłodawa (diec. wrocławska) siostry wspólnej pracy
- Kłodnica Dolna (archidiec. lubelska) służebniczki starowiejskie
- Kłodzko (archidiec. wrocławska) dominikanki, franciszczanki szpitalne, jadwizanki, klaryski, siostry Maryi Niepokalanej, służebniczki śląskie
- Kłomnice (archidiec. częstochowska) służki
- Knurów (archidiec. katowicka) służebniczki śląskie
- Knyszyn (archidiec. białostocka) pasterzanki
- Kobylany (diec. sandomierska) szarytki
- Kobylnica (diec. koszalińsko-kołobrzaska) franciszczanki Maryi Nieustającej Pomocy
- Kobyłka (diec. warszawsko-praska) służki, wspomoczątki dusz czyścących
- Kock (diec. siedlecka) służki
- Kodeń (diec. siedlecka) karmelitanki bose, sercanki
- Kolbuszowa (diec. rzeszowska) służebniczki starowiejskie
- Kolno (diec. łomżyńska) sercanki bezhabitowe
- Kolonowskie (diec. opolska) służebnice Ducha Św.
- Koluszki (archidiec. łódzka) siostry Serca Jezusa i Maryi
- Kołączyce (diec. rzeszowska) nazaretanki
- Koło (diec. wrocławska) orionistki
- Kołobrzeg (diec. koszalińsko-kołobrzaska) felicjanki, sercanki bezhabitowe
- Komańcza (archidiec. przemyska) nazaretanki
- Komarówka Podlaska (diec. siedlecka) tereski
- Kombornia (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
- Komorów (archidiec. warszawska) misjonarki Świętej Rodziny, służebniczki śląskie
- Komprachcice (diec. opolska) służebniczki śląskie
- Koniecpol (diec. kielecka) zmartwychwstanki (2)
- Konin (diec. wrocławska) benedyktyнки misjonarki (2), nazaretanki
- Konstancin-Jeziorna (archidiec. warszawska) szarytki (2), karmelitanki Dzieciątka Jezus, siostry od Aniołów, posłanniczki, pasterzanki służebniczki pleszewskie
- Konstantynów Łódzki (archidiec. łódzka) siostry Świętej Rodziny
- Kończyca (diec. tarnowska) bernardynki
- Końskie (diec. radomska) córki Maryi Niepokalanej
- Końskowola (archidiec. lubelska) benedyktyнки misjonarki
- Koperniki (diec. opolska) franciszczanki Rodziny Maryi
- Kopiec (archidiec. częstochowska) salezjanki
- Korbielów (diec. bielsko-żywiecka) antoninki
- Korczyzna (archidiec. przemyska) sercanki, służebniczki starowiejskie
- Kosienice (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
- Kostomłoty (diec. siedlecka) małe siostry Jezusa
- Kostowiec (archidiec. warszawska) franciszczanki Rodziny Maryi
- Kostrzyn nad Odrą (diec. zielonogórsko-gorzowska) pasterki
- Kostrzyn (archidiec. poznańska) służebniczki wielkopolskie
- Koszalin (diec. koszalińsko-kołobrzaska) felicjanki, franciszczanki Rodziny Maryi, pallotyńki, służebnice NMP, służebniczki starowiejskie, siostry szensztackie, wspólnota z Lipia
- Kościarn (archidiec. poznańska) szarytki
- Kościelisko (archidiec. krakowska) adoratorki, józefitki
- Kościernyżna (diec. pelplińska) elżbietanki
- Kotórz Wielki (diec. opolska) służebniczki śląskie
- Kowala (diec. radomska) michalitki
- Kozienice (diec. radomska) franciszczanki od cierpiących
- Kozy (diec. bielsko-żywiecka) józefitki
- Koźmin Wielkopolski (diec. kaliska) elżbietanki
- Koźuchów (diec. zielonogórsko-gorzowska) elżbietanki
- Kórnik (archidiec. poznańska) elżbietanki, szarytki
- Kraków (archidiec. krakowska) albertynki (7), augustianki, benedyktyнки misjonarki, bernardynki, córki Bożej Miłości (3), córki Naszej Pani, córki św. Franciszka, dominikanki, dominikanki klauzurowe, kanoniczki (2), siostry Duszy, Chrystusowej (4), felicjanki (8), franciszczanki od cierpiących, franciszczanki od św. Klary, jadwizanki wawelski (2), józefitki (6), franciszczanki Rodziny Maryi (3), franciszczanki z Florencji, józefitki greklat, karmelitanki bose (2), karmelitanki misjonarki, klawerianki, klaryski, małe siostry Jezusa michalitki (2), nazaretanki (6), siostry Niepokalanego Serca, siostry Matki Bożej Nieustającej pomocy, norbertanki, oblatki Serca Jezusa, siostry Opatrzności Bożej, pallotyńki, pijarki (2), prezentki (2), salezjanki, salwatorianki, serafitki (5), sercanki (5), siostry Matki Bożej Miłosierdzia, sługi Jezusa (2), służebniczki dębickie (6), służebniczki starowiejskie (8), szarytki (9), urszulanki SJK, urszulanki UR, wizytki, wspólnota Loyola, zmartwychwstanki (2)
- Krapkowice (diec. opolska) elżbietanki, franciszczanki Maryi Nieustającej Pomocy
- Krasiczyn (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
- Krasiejów (diec. opolska) służebniczki śląskie
- Krasne (diec. rzeszowska) franciszczanki Rodziny Maryi
- Krasnobród (diec. zamojsko-lubaczowska) siostry imienia Jezus
- Krasnosielc (diec. łomżyńska) służki
- Krasnystaw (archidiec. lubelska) franciszczanki Rodziny Maryi, służebniczki starowiejskie
- Kraśnik (archidiec. lubelska) siostry Opatrzności Bożej, pasjonistki
- Krężnica Jara (archidiec. lubelska) szarytki
- Krobia (archidiec. poznańska) elżbietanki
- Kroczyce (diec. kielecka) karmelitanki Dzieciątka Jezus
- Krosna (diec. tarnowska) służebniczki starowiejskie
- Krosno (archidiec. przemyska) felicjanki, józefitki, klawerianki
- Krosno Odrzańskie (diec. zielonogórsko-gorzowska) betanki, szarytki

- Krosnowice (archidiec. wrocławska) franciszkanki szpitalne
- Krościenko n. Dunajcem (diec. tarnowska) służebniczki dębickie
- Krościenko Wyżne (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
- Krotoszyn (diec. kaliska) elżbietanki
- Krukłanki (diec. etcka) służebnice
- Kruszwica (archidiec. gnieźnieńska) elżbietanki
- Krużłowa (diec. tarnowska) dominikanki
- Krynica Morska (diec. elbląska) siostry imienia Jezus, wspomóżycielki dusz czyśćcowych
- Krynica-Zdrój (diec. tarnowska) sercanki, córki Bożej Miłości, elżbietanki, józefitki, loretanki, pasterki, służebniczki starowiejskie (3)
- Krzeczów (archidiec. krakowska) służebniczki starowiejskie
- Krzelow (archidiec. wrocławska) siostry Maryi Niepokalanej
- Krzepice (archidiec. częstochowska) honoratki
- Krzyszowice (archidiec. krakowska) szarytki
- Krzyszów (diec. legnicka) benedyktyнки, elżbietanki
- Krzydlina Mała (archidiec. wrocławska) siostry szkolne de Notre Dame
- Krzywiń (archidiec. poznańska) służebniczki wielkopolskie
- Krzyżanowice (diec. opolska) franciszkanki Maryi Nieustającej Pomocy
- Ksawerów (archidiec. łódzka) karmelitanki Dzieciątka Jezus
- Książnice Wielkie (diec. kielecka) służebniczki śląskie
- Kudowa-Zdrój (archidiec. wrocławska) elżbietanki, siostry Niepokalanego Serca Maryi, służebniczki śląskie
- Kujakowice Górne (diec. opolska) elżbietanki
- Kup (diec. opolska) elżbietanki
- Kupienin (diec. tarnowska) benedyktyнки obliczanki
- Kupno (diec. rzeszowska) siostry szkolne de Notre Dame
- Kurozwęki (diec. sandomierska) szarytki
- Kurów (archidiec. lubelska) benedyktyнки misjonarki
- Kutno (diec. łowicka) albertynki, pasjonistki św. Pawła, siostry Opatrzności Bożej
- Kuźnica Czeszycka (diec. kaliska) służebniczki śląskie
- Kwidzyn (diec. elbląska) benedyktyнки misjonarki, elżbietanki
- Kwielice (diec. zielonogórsko-gorzowska) jadwiżanki
- Laski (archidiec. warszawska) franciszkanki służebnice Krzyża (6)
- Laskowice (diec. pelplińska) werbistki
- Legionowo (diec. warszawsko-praska) misjonarki Świętej Rodziny, urszulanki z Gandino, wspomóżycielki dusz czyśćcowych
- Legnica (diec. legnicka) prezentki, boromeuszki, elżbietanki, karmelitanki Dzieciątka Jezus, magdalenki
- Lelów (diec. kielecka) albertynki
- Lesko (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
- Leszno Dolne (diec. zielonogórsko-gorzowska) serafitki
- Leszno (archidiec. poznańska) elżbietanki (2), siostry Jezusa Miłosiernego, nazaretanki
- Leśnica (diec. opolska) służebniczki śląskie (2)
- Lewin Kłodzki (archidiec. wrocławska) elżbietanki
- Leżajsk (archidiec. przemyska) kanoniczki, siostry Niepokalanego Serca Maryi, służebniczki starowiejskie
- Lębork (diec. pelplińska) pasjonistki, służebniczki śląskie
- Lędziny (archidiec. katowicka) boromeuszki
- Libiąż (archidiec. krakowska) służebniczki starowiejskie
- Licheń Stary (diec. wrocławska) siostry imienia Jezus (2)
- Lidzbark Warmiński (archidiec. warmińska) pallo-tyнки
- Ligota Prószkowska (diec. opolska) franciszkanki szpitalne
- Limanowa (diec. tarnowska) franciszkanki Rodziny Maryi, szarytki
- Lipie (diec. koszalińsko-kołobrzaska) wspólnota z Lipia
- Lipinki (diec. rzeszowska) dominikanki
- Lipnica Murowana (diec. tarnowska) urszulanki SJK
- Lipnica (archidiec. poznańska) urszulanki SJK
- Lipnica Wielka (archidiec. krakowska) albertynki
- Lipowa (diec. sandomierska) szarytki
- Lipsko (diec. radomska) sercanki
- Lisia Góra (diec. tarnowska) służebniczki dębickie
- Lisków (diec. kaliska) służebniczki starowiejskie
- Liszki (archidiec. krakowska) feliczanki
- Loretto (diec. warszawsko-praska) loretanki
- Lubaczów (diec. zamojsko-lubaczowska) albertynki, józefitki
- Lubania (diec. łowicka) służki
- Lubań (diec. legnicka) magdalenki
- Lubartów (archidiec. lubelska) feliczanki
- Lubasz (archidiec. poznańska) służebniczki wielkopolskie
- Lubawa (diec. toruńska) szarytki
- Lubcza (diec. tarnowska) pasterki
- Lubecko (diec. gliwicka) służebniczki śląskie
- Lubień (archidiec. krakowska) augustianki
- Lubień Kujawski (diec. wrocławska) franciszkanki Rodziny Maryi
- Lubin (diec. legnicka) salezjanki
- Lubin (diec. kaliska) salezjanki
- Lublin (archidiec. lubelska) albertynki, baptystynki, benedyktyнки misjonarki, betanki (5), córki Maryi Niepokalanej (2), córki św. Franciszka (2), dominikanki (2), dominikanki Matki Bożej Różańcowej, feliczanki, franciszkanki misjonarki, honoratki, józefitki, kanoniczki, kapucynki Serca Jezusowego, karmelitanki Dzieciątka Jezus, loretanki, małe siostry Jezusa, misjonarki szkoły, misjonarki Świętej Rodziny, nazaretanki, obliczanki (2), pasjonistki, pasterki (2), pasterzanki, paulistki, salezjanki, sercanki bezhabitowe, sercanki (2), siostry białe, siostry Opatrzności Bożej (2), siostry św. Józefa z Cluny, służki Jezusa (3), służebniczki dębickie, służebniczki Starowiejskie (2), służebniczki wynagradzające, służki (6), szarytki (3), uczennice Bożego Mistrza (2), urszulanki SJK (3), urszulanki UR, siostry wspólnej pracy, zmartwychwstanki
- Lubliniec (diec. gliwicka) elżbietanki, służebniczki śląskie
- Lubomierz (archidiec. krakowska) franciszkanki Rodziny Maryi
- Lubomino (archidiec. warmińska) katarzynki
- Luboń (archidiec. poznańska) służebniczki wielkopolskie
- Luboszyce (diec. opolska) franciszkanki Maryi Nieustającej Pomocy
- Ludwikowice Kłodzkie (archidiec. wrocławska) franciszkanki szpitalne
- Ludźmierz (archidiec. krakowska) urszulanki SJK
- Lusowice (diec. tarnowska) służebniczki starowiejskie
- Lwówek (archidiec. poznańska) szarytki
- Łabunie (diec. zamojsko-lubaczowska) franciszkanki misjonarki Maryi
- Łabuńki (diec. zamojsko-lubaczowska) misjonarki Krwi Chrystusa
- Łambinowice (diec. opolska) elżbietanki

- Łańcut (archidiec. przemyska) boromeuszki, serafitki, służebniczki starowiejskie
- Łapy (diec. łomżyńska) uczennice Boskiego Mistra
- Łasin (diec. toruńska) karmelitanki bose
- Łask (archidiec. łódzka) nazaretanki, sercanki
- Łaziska Górne (archidiec. katowicka) albertynki
- Łącko (diec. tarnowska) służebniczki starowiejskie
- Łąka (diec. rzeszowska) siostry Opatrzności Bożej
- Łbiska (archidiec. warszawska) szarytki
- Łeba (diec. pelplińska) służebniczki śląskie
- Łęczna (archidiec. lubelska) córki św. Franciszka, franciszkanki misjonarki Maryi
- Łęczycza (diec. łowicka) szarytki
- Łęki Górne (diec. tarnowska) służebniczki dębickie
- Łętownia (archidiec. krakowska) służebniczki starowiejskie
- Łobżenica (archidiec. gnieźnieńska) służebniczki wielkopolskie
- Łomianki (archidiec. warszawska) katarzynki, niepokalanki, franciszkanki Rodziny Maryi, siostry imienia Jezus
- Łomnica-Zdrój (diec. tarnowska) felicjanki
- Łomża (diec. łomżyńska) benedyktynki, nazaretanki, sercanki bezhabitowe (3) służki (3), szarytki (2)
- Łopienno (archidiec. gnieźnieńska) elżbietanki
- Łopuszno (diec. kielecka) służebniczki starowiejskie
- Łosice (diec. siedlecka) służki
- Łowicz (diec. łowicka) bernardynki, sercanki bezhabitowe, służebniczki śląskie, szarytki, siostry wspólnej pracy
- Łódź (archidiec. łódzka) antonianki (2), bernardynki, boromeuszki (2), felicjanki, honoratki, karmelitanki bose, karmelitanki Dzieciątka Jezus (3), misjonarki Miłości, misjonarki Świętej Rodziny, natywitanki, pasjonistki, pasterki, pocieszycielki, salezjanki (2), sercanki (2), siostry Matki Bożej Miłosierdzia, siostry Świętej Rodziny (3), służebniczki starowiejskie (8), urszulanki SJK (3)
- Łubiany (diec. opolska) służebniczki śląskie
- Łucka (archidiec. lubelska) felicjanki
- Łukowa (diec. tarnowska) służebniczki dębickie
- Łukowica (diec. tarnowska) prezentki
- Łuków (diec. siedlecka) nazaretanki (2), szarytki
- Machnów Stary (diec. zamojsko-lubaczowska) małe siostry Jezusa
- Magdalenka (archidiec. warszawska) siostry Matki Bożej Miłosierdzia
- Magnuszew (diec. radomska) służki
- Majdan Królewski (diec. sandomierska) służebniczki starowiejskie
- Majdan Sopocki (diec. zamojsko-lubaczowska) felicjanki
- Maków Podhalański (archidiec. krakowska) albertynki, serafitki (2)
- Malczyce (archidiec. wrocławska) siostry Maryi Niepokalanej
- Małęczyn (diec. radomska) służki
- Małuszyn (archidiec. wrocławska) boromeuszki trzebnickie
- Marcyporęba (archidiec. krakowska) nazaretanki
- Margonin (archidiec. poznańska) służebniczki wielkopolskie
- Mariówka (diec. radomska) służki (2)
- Marki (diec. warszawsko-praska) honoratki, karmelitanki Dzieciątka Jezus, franciszkanki Rodziny Maryi, siostry Sacré Coeur, sercanki bezhabitowe
- Markowa (archidiec. przemyska) służebniczki dębickie
- Markowice (archidiec. gnieźnieńska) służebniczki starowiejskie
- Markowice (diec. opolska) służebniczki śląskie
- Marszałki (diec. kaliska) elżbietanki
- Masłów (diec. kielecka) służebniczki starowiejskie
- Maszewo (archidiec. szczecińsko-kamieńska) służebniczki śląskie
- Matczyn (archidiec. lubelska) serafitki
- Medynia Głogowska (diec. rzeszowska) służebniczki starowiejskie
- Męcina (diec. tarnowska) felicjanki
- Miasteczko Śląskie (diec. gliwicka) służebniczki śląskie
- Miastków (diec. siedlecka) służki
- Michałowice (archidiec. warszawska) eucharystki
- Miechowice Wielkie (diec. tarnowska) służebniczki dębickie
- Miechów (diec. kielecka) albertynki, benedyktynki misjonarki
- Miedniewice (diec. łowicka) klaryski
- Miejsce Piastowe (archidiec. przemyska) michalitki
- Mielec (diec. tarnowska) felicjanki, józefitki, karmelitanki Dzieciątka Jezus, służebnice Ducha Świętego
- Mielżyn (archidiec. gnieźnieńska) dominikanki
- Międzybrodzie Białskie (diec. bielsko-żywiecka) kantoniczki
- Międzychód (archidiec. poznańska) elżbietanki
- Międzyrzec Podlaski (diec. siedlecka) siostry Opatrzności Bożej
- Międzyrzecz (diec. zielonogórsko-gorzowska) franciszkanki Rodziny Maryi
- Międzywodzie (archidiec. szczecińsko-kamieńska) salwatorianki
- Międzyzdroje (archidiec. szczecińsko-kamieńska) boromeuszki trzebnickie
- Mikluszowice (diec. tarnowska) służebniczki starowiejskie
- Mikołów (archidiec. katowicka) boromeuszki miłowski (2), służebniczki śląskie
- Mikstat (diec. kaliska) franciszkanki Rodziny Maryi
- Milanówek (archidiec. warszawska) sercanki, służki Jezusa, urszulanki SJK, westiarki
- Milicz (archidiec. wrocławska) felicjanki
- Miłków (diec. legnicka) elżbietanki
- Miłosław (archidiec. gnieźnieńska) dominikanki
- Miloszyce (archidiec. wrocławska) elżbietanki
- Mińsk Mazowiecki (diec. warszawsko-praska) lorentanki (2), szarytki dominikanki misjonarki
- Mirków (diec. kaliska) antoninki
- Mirsk (diec. legnicka) jadwizanki
- Mława (diec. plocka) misjonarki Świętej Rodziny (3)
- Mników (archidiec. krakowska) albertynki
- Mocarzewo (diec. łowicka) zmartwychwstanki
- Mochnaczką Niżną (diec. tarnowska) michalitki
- Mochów (diec. opolska) boromeuszki trzebnickie
- Mogielnica (archidiec. warszawska) pasjonistki
- Mogilno (archidiec. gnieźnieńska) służebniczki wielkopolskie
- Mokrzycka (diec. tarnowska) franciszkanki Rodziny Maryi
- Mońki (diec. białostocka) terezjanki
- Morawica (archidiec. krakowska) felicjanki
- Moryń (archidiec. szczecińsko-kamieńska) benedyktynki samarytanki
- Mosina (archidiec. poznańska) uczennice Krzyża
- Moszczany (archidiec. przemyska) szarytki
- Mrażowo (archidiec. warmińska) służki
- Mrocza (archidiec. gnieźnieńska) michalitki
- Mrozów (archidiec. wrocławska) albertynki
- Mrozy (diec. warszawsko-praska) elżbietanki
- Mrzeżyno (archidiec. szczecińsko-kamieńska) służki
- Mszana Dolna (archidiec. krakowska) franciszkanki Rodziny Maryi
- Mucharz (archidiec. krakowska) pasjonistki
- Munina (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
- Muszyna (diec. tarnowska) elżbietanki, franciszkanki od cierpiących
- Mysłowice (archidiec. katowicka) boromeuszki miłowski

- Myszyniec (diec. łomżyńska) służki
 Myslenice (archidiec. krakowska) franciszkanki Rodziny Maryi
 Myslibórz (archidiec. szczecińsko-kamieńska) siostry Jezusa Miłosiernego
 Nagoszyn (diec. tarnowska) dominikanki
 Nakło (diec. gliwicka) boromeuszki mikołowskie
 Nakło n. Notecią (archidiec. gnieźnieńska) franciszkanki Rodziny Maryi (2)
 Nałęczów (archidiec. lubelska) sługi Jezusa, służki, urszulanki UR, zmartwychwstanki
 Narol (diec. zamojsko-lubaczowska) felicjanki
 Nawojowa (diec. tarnowska) dominikanki
 Nędza (diec. opolska) służebniczki śląskie
 Nidzica (archidiec. warmińska) misjonarki Świętej Rodziny
 Niechobrz (diec. rzeszowska) serafitki
 Niechorze (archidiec. szczecińsko-kamieńska) służebniczki starowiejskie
 Niedźwiady (diec. kaliska) karmelitanki
 Niedźwiedź (archidiec. krakowska) franciszkanki Rodziny Maryi
 Niegosław (diec. zielonogórsko-gorzowska) albertynki
 Niegów (diec. warszawsko-praska) benedyktynki sarmarytanki
 Niemcza (archidiec. wrocławska) siostry Opatrzności Bożej
 Nienadówka (diec. rzeszowska) służebniczki starowiejskie
 Niepołomice (archidiec. krakowska) augustianki, Niepokalanego Serca
 Niezawa (diec. wrocławska) serafitki
 Nieznamierowice (diec. radomska) służki
 Nisko (diec. sandomierska) służebniczki dębickie
 Niskowa (diec. tarnowska) zmartwychwstanki
 Nowa Jastrząbka (diec. tarnowska) służebniczki starowiejskie
 Nowa Ruda (archidiec. wrocławska) salezjanki
 Nowa Sarzyna (archidiec. przemyska) nazaretanki
 Nowa Sól (diec. zielonogórsko-gorzowska) elżbietanki, sługi Jezusa
 Nowe Kurowo (diec. zielonogórsko-gorzowska) siostry Jezusa Miłosiernego
 Nowe Miasto n. Pilicą (diec. łowicka) córki Maryi Niepokalanej (2), sercanki bezhabitowe, służki, współpracownicy dusz czyśćcowych, honoratki
 Nowe Osiny (diec. warszawsko-praska) karmelitanki bosc
 Nowodworze (diec. tarnowska) służebniczki starowiejskie
 Nowogard (archidiec. szczecińsko-kamieńska) siostry Opatrzności Bożej (2)
 Nowogrodziec (diec. legnicka) elżbietanki
 Nowosielce (archidiec. przemyska) siostry Opatrzności Bożej
 Nowosielce (diec. przemyska) służebniczki starowiejskie
 Nowy Dwór Mazowiecki (diec. warszawsko-praska) katarzynki
 Nowy Sącz (diec. tarnowska) felicjanki, niepokalanki, siostry szkolne de Notre Dame (2), służebniczki dębickie (3)
 Nowy Staw (diec. elbląska) elżbietanki
 Nowy Targ (archidiec. krakowska) serafitki
 Nowy Tomyśl (archidiec. poznańska) służebniczki wielkopolskie
 Nowy Wiśnicz (diec. tarnowska) franciszkanki Rodziny Maryi
 Nozdrzec (archidiec. przemyska) dominikanki
 Nurzec (diec. drohiczyńska) urszulanki z Gandino
 Nysa (diec. opolska) boromeuszki trzebnickie (2), służebnice Ducha św., elżbietanki (2), felicjanki, siostry Maryi Niepokalanej, służebnice Ducha św. od Wierzytwej Adoracji
 Oborniki (archidiec. poznańska) nazaretanki, służebniczki wielkopolskie
 Obra (archidiec. poznańska) służebniczki śląskie
 Obryste (diec. plocka) szarytki
 Ochotnica Dolna (diec. tarnowska) szarytki
 Ocieka (diec. tarnowska) służebniczki dębickie
 Odolanów (diec. kaliska) siostry Serca Jezusa Miłosiernego
 Odporyszów (diec. tarnowska) służebniczki dębickie
 Odrzykoń (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
 Okocim Górny (diec. tarnowska) służebniczki starowiejskie
 Okulice (diec. tarnowska) służebniczki dębickie
 Okuniew (diec. warszawsko-praska) franciszkanki misjonarki Maryi
 Olecko (diec. ełcka) nazaretanki, służki
 Olesno (diec. tarnowska) służebniczki starowiejskie
 Oleszyce (diec. zamojsko-lubaczowska) felicjanki
 Oleśnica (archidiec. wrocławska) felicjanki
 Olkusz (diec. sosnowiecka) służebniczki starowiejskie
 Olszana (diec. tarnowska) służebniczki starowiejskie
 Olszanka (diec. łowicka) siostry imienia Jezus
 Olsztyn (archidiec. warmińska) albertynki, benedyktynki misjonarki, katarzynki, franciszkanki Rodziny Maryi, misjonarki Świętej Rodziny, nazaretanki, obliczanki salwatorianki, terezjanki, uczennice Boskiego Mistra
 Olsztyn (archidiec. częstochowska) honoratki, nazaretanki
 Ołdrzychowice Kłodzkie (archidiec. wrocławska) franciszkanki szpitalne
 Ołpiny (diec. tarnowska) dominikanki
 Ołtarzew (archidiec. warszawska) pallotynki, urszulanki SJK
 Opalenica (archidiec. poznańska) elżbietanki
 Opawa (diec. legnicka) elżbietanki
 Opoczno (diec. radomska) służki
 Opole (diec. opolska) elżbietanki, franciszkanki Maryi Nieustającej Pomocy, franciszkanki szpitalne (3), kamilianki, siostry szkolne de Notre Dame, siostry szensztackie, służebniczki śląskie (2), służebniczki NSJ
 Opole Lubelskie (archidiec. lubelska) betanki, służki
 Orawka (archidiec. krakowska) serafitki
 Orlik (diec. pelplińska) franciszkanki z Orlika
 Orneta (archidiec. warmińska) katarzynki
 Ornontowice (archidiec. katowicka) służebniczki śląskie
 Orzechówka (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
 Orzesze (archidiec. katowicka) dominikanki
 Orzysze (diec. ełcka) dominikanki
 Osieczna (archidiec. poznańska) elżbietanki
 Osiek Wielki (diec. wrocławska) sercanki
 Ostrołęka (diec. łomżyńska) służki, szarytki
 Ostrowiec Świętokrzyski (diec. sandomierska) małe siostry Jezusa, franciszkanki Rodziny Maryi (3)
 Ostrożnica (diec. opolska) jadwiżanki
 Ostróda (archidiec. warmińska) terezjanki
 Ostrów Mazowiecka (diec. łomżyńska) terezjanki
 Ostrów Wielkopolski (diec. kaliska) elżbietanki, Kapucynki, misjonarek Chrystusa Króla, salezjanki
 Ostrówek (diec. warszawsko-praska) franciszkanki Rodziny Maryi
 Ostrzeszów (diec. kaliska) nazaretanki
 Oświęcim (diec. bielsko-żywiecka) karmelitanki bosc, serafitki
 Otfinów (diec. tarnowska) służebniczki starowiejskie
 Otmuchów (diec. opolska) boromeuszki trzebnickie
 Otorowo (archidiec. poznańska) urszulanki SJK
 Otrębusy (archidiec. warszawska) pasterzanki, służebniczki śląskie

- Otwock (diec. warszawsko-praska) adoratorki, benedyktynki misjonarki, siostry szkolne de Notre Dame, elżbietanki, felicjanki (2), franciszkanki od cierpiących, obliczanki, orionistki (4), Poczyszcielki, siostry szensztackie, sługi Jezusa
- Otyń (diec. zielonogórsko-gorzowska) elżbietanki
- Ozimek (diec. opolska) służebniczki śląskie
- Ozorków (archidiec. łódzka) urszulanki SJK
- Ożarów Mazowiecki (archidiec. warszawska) urszulanki SJK
- Pabianice (archidiec. łódzka) córki Bożej Miłości, felicjanki
- Pacanów (diec. kielecka) kanoniczki
- Paczków (diec. opolska) józefitki
- Pajęczno (archidiec. częstochowska) westiarki
- Paradyż (diec. zielonogórsko-gorzowska) urszulanki SJK
- Parchowo (diec. pelplińska) benedyktynki samarytanki
- Parzew (diec. siedlecka) urszulanki SJK
- Pasierbiec (diec. tarnowska) baptystynki
- Pasłęk (diec. elbląska) siostry imienia Jezus
- Pawlikowice (archidiec. krakowska) michalitki
- Pawłowice Śląskie (archidiec. katowicka) służebniczki śląskie
- Pawonków (diec. gliwicka) elżbietanki
- Pelplin (diec. pelplińska) pasterki, szarytki (2)
- Pelkinie (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
- Pępowo (archidiec. poznańska) siostry Opatrzności Bożej
- Piaseczno (archidiec. warszawska) pasterzanki (3), siostry Matki Bożej Miłosierdzia, szarytki (2)
- Piaski (archidiec. poznańska) służebniczki dębickie
- Piastów (archidiec. warszawska) franciszkanki misjonarki Maryi, służebniczki dębickie Paulistki, służebniczki starowiejskie (2), służebniczki dębickie
- Piątek (diec. łowicka) orionistki
- Piekary Śląskie (archidiec. katowicka) boromeuszki (2)
- Piekoszów (diec. kielecka) siostry szkolne de Notre Dame
- Pielgrzymowice (archidiec. katowicka) jadwizanki
- Pieniężno (archidiec. warmińska) werbistki
- Pieszycy (archidiec. wrocławska) salezjanki
- Pietrowice Wielkie (diec. opolska) siostry szensztackie
- Pikulice (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
- Pilica (diec. sosnowiecka) służki
- Pilzno (diec. tarnowska) służebniczki dębickie
- Piła (diec. koszalińsko-kołobrzaska) klaretynki, salezjanki, serafitki
- Pińczów (diec. kielecka) siostry szkolne de Notre Dame, sercanki
- Pionki (diec. radomska) sercanki
- Piotrków Trybunalski (archidiec. łódzka) salezjanki, służebniczki
- Pisz (diec. etcka) siostry od Aniołów, pallotynki (3)
- Piszkowice (archidiec. wrocławska) siostry Maryi Niepokalanej
- Piwniczna-Zdrój (diec. tarnowska) szarytki, urszulanki UR
- Pleszew (diec. kaliska) służebniczki wielkopolskie
- Płock (diec. płocka) pasjonistki (2), siostry Matki Bożej Miłosierdzia, służki (3), szarytki
- Ploty (archidiec. szczecińsko-kamieńska) benedyktynki misjonarki
- Pniewite (diec. toruńska) pasterki
- Pniewnik (diec. warszawsko-praska) sercanki
- Pniewy (archidiec. poznańska) klaryski od wiecznej adoracji, urszulanki SJK (2)
- Pobiedna (diec. łowicka) sercanki bezhabitowe
- Pobiedziska (archidiec. gnieźnieńska) sercanki, siostry imienia Jezus
- Poddębice (archidiec. łódzka) siostry Maryi Niepokalanej
- Podkowa Leśna (archidiec. warszawska) franciszkanki od cierpiących, służki, klawerianki, terezjanki
- Pogorzela (diec. kaliska) elżbietanki
- Pogrzebień (archidiec. katowicka) salezjanki
- Pokój (diec. opolska) franciszkanki szpitalne
- Polanica-Zdrój (archidiec. wrocławska) boromeuszki trzebnickie, józefitki (2), werbistki, urszulanki UR, jadwizanki
- Police (archidiec. szczecińsko-kamieńska) urszulanki SJK
- Polskowola (diec. siedlecka) siostry Matki Bożej z Karmelu
- Połczyn-Zdrój (diec. koszalińsko-kołobrzaska) Matki Miłosierdzia, salezjanki
- Poniec (archidiec. poznańska) szarytki
- Popielów (diec. opolska) elżbietanki
- Popkowice (archidiec. lubelska) serafitki
- Poraj (archidiec. częstochowska) albertynki
- Porąbka Uszewska (diec. tarnowska) służebniczki starowiejskie
- Poręba (diec. opolska) służebniczki śląskie
- Poręba Żegoty (archidiec. krakowska) pasjonistki
- Poronin (archidiec. krakowska) michalitki
- Postolin (diec. elbląska) elżbietanki
- Poświętne (diec. radomska) siostry Maryi Niepokalanej
- Poznań (archidiec. poznańska) adoratorki, oblatki, albertynki, betanki, elżbietanki (5), franciszkanki z Orlika (2), karmelitanki bose, klawerianki, misjonarki Chrystusa Króla (2), misjonarki Świętej Rodziny, nazaretanki, pallotynki (3), pasterki (2), dominikanki, franciszkanki Rodziny Maryi (2), salezjanki, serafitki (2), siostry imienia Jezus, siostry Maryi Niepokalanej, siostry Serca Jezusa, siostry wspólnej pracy, siostry szensztackie, służebniczki dębickie, służebniczki śląskie, służebniczki wielkopolskie (3), szarytki (5), urszulanki SJK (3), urszulanki UR (2), zmartwychwstanki (2)
- Pralkowce (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
- Praszka (archidiec. częstochowska) felicjanki
- Proszowice (diec. kielecka) kanoniczki
- Pruchnik (archidiec. przemyska) michalitki
- Prudnik (diec. opolska) elżbietanki (2), dominikanki misjonarki
- Prusy (archidiec. krakowska) córki Bożej Miłości
- Pruszków (archidiec. warszawska) benedyktynki samarytanki, eucharystki, pocieszycielki
- Przasnysz (diec. płocka) klaryski Kapucynki, pasjonistki św. Pawła od Krzyża, szarytki
- Przechlewo (diec. pelplińska) elżbietanki
- Przeclaw (diec. tarnowska) służebniczki dębickie
- Przedbórz (diec. radomska) siostry imienia Jezus
- Przemysł (archidiec. przemyska) albertynki, benedyktynki, felicjanki (2), franciszkanki Rodziny Maryi, honoratki, karmelitanki, michalitki, serafitki (3), sercanki (2), siostry Opatrzności Bożej, sługi Jezusa (2), służebniczki starowiejskie (2)
- Przeworsk (archidiec. przemyska) serafitki, szarytki
- Przybyszew (archidiec. warszawska) honoratki
- Przygody (diec. siedlecka) służki
- Przysucha (diec. radomska) służki
- Przyszowa (diec. tarnowska) służebniczki dębickie
- Przyszowice (archidiec. katowicka) jadwizanki
- Przytyk (diec. radomska) michalitki
- Psary (diec. kaliska) elżbietanki
- Psary (diec. radomska) prezentki
- Pszczew (diec. zielonogórsko-gorzowska) boromeuszki, felicjanki, franciszkanki Rodziny Maryi
- Pszczyna (archidiec. katowicka) boromeuszki mikolowskie
- Pszów (archidiec. katowicka) boromeuszki

- Puck (archidiec. gdańska) elżbietanki, sercanki
 Puławy (archidiec. lubelska) benedyktynki misjonarki (2)
 Pułtusk (diec. plocka) pasjonistki, służki
 Puszczykowo (archidiec. poznańska) elżbietanki, karmelitanki Dzieciątka Jezus
 Pyrzyce (archidiec. szczecińsko-kamięńska) misjonarki Chrystusa Króla
 Pyskowie (diec. gliwicka) siostry Maryi Niepokalanej
 Pysznica (diec. sandomierska) serafitki
 Raba Wyżna (archidiec. krakowska) franciszkanki od cierpiących, nazaretanki
 Rabka-Zdrój (archidiec. krakowska) franciszkanki służebnice Krzyża, józefitki, katarzynki, nazaretanki, sercanki bezhabitowe, siostry Matki Bożej Miłosierdzia, służebniczki starowiejskie, szarytki
 Racibórz (diec. opolska) werbistki, elżbietanki, siostry Maryi Niepokalanej (2), siostry szensztackie
 Raclawice Śląskie (diec. opolska) elżbietanki
 Radna Góra (diec. sandomierska) józefitki
 Radom (diec. radomska) córki Maryi Niepokalanej (3), córki św. Franciszka (3), franciszkanki misjonarki Maryi, franciszkanki Rodziny Maryi, michalitki (2), siostry Maryi, służki (4), siostry Matki Bożej Miłosierdzia, szarytki, urszulanki SJK, zmartwychwstanki (2)
 Radomsko (archidiec. częstochowska) sercanki
 Radomyśl Wielki (diec. tarnowska) służebniczki starowiejskie
 Radonie (archidiec. warszawska) dominikanki
 Radymno (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
 Radziechowice (archidiec. częstochowska) sercanki
 Radzionków (diec. gliwicka) służebniczki śląskie
 Radzymin (diec. warszawsko-praska) albertynki, elżbietanki
 Rakoniewice (archidiec. poznańska) serafitki
 Ratowo (diec. plocka) misjonarki Świętej Rodziny
 Rawa Mazowiecka (diec. łowicka) misjonarki Krwi Chrystusa, nazaretanki, pasjonistki św. Pawła
 Rawicz (archidiec. poznańska) elżbietanki
 Resko (archidiec. szczecińsko-kamięńska) siostry Duszy Chrystusowej
 Reszel (archidiec. warmińska) misjonarki Świętej Rodziny
 Rewal (archidiec. szczecińsko-kamięńska) magdalenki
 Robercin (archidiec. warszawska) franciszkanki Rodziny Maryi
 Rogów (archidiec. katowicka) służebniczki śląskie
 Rokicie (diec. plocka) służki
 Rokiciny Podhalańskie (archidiec. krakowska) urszulanki UR
 Rokietnica (archidiec. poznańska) siostry Matki Bożej Miłosierdzia
 Rokitno (diec. zielonogórsko-gorzowska) siostry Jezusa Miłosiernego
 Ropczyce (diec. rzeszowska) służebniczki dębickie (2)
 Roszkowa Wola (diec. łowicka) nazaretanki
 Rozalin (archidiec. warszawska) franciszkanki Rodziny Maryi
 Rozdrażew (diec. kaliska) służebniczki wielkopolskie
 Rozmierz (diec. opolska) służebniczki śląskie
 Rostoka (diec. tarnowska) felicjanki
 Różan (diec. łomżyńska) misjonarki Świętej Rodziny
 Różanka (diec. siedlecka) albertynki
 Różanystok (archidiec. białostocka) salezjanki
 Ruda Różaniecka (diec. zamojsko-lubaczowska) józefitki
 Ruda Śląska (archidiec. katowicka) boromeuszki (3), elżbietanki (3), urszulanki SJK, albertynki
 Rudawa (archidiec. krakowska) służebniczki starowiejskie
 Rudka (diec. drohiczynska) misjonarki Świętej Rodziny
 Rudna Wielka (diec. rzeszowska) służebniczki starowiejskie
 Rudnik n. Sanem (diec. sandomierska) służebniczki dębickie
 Rudziczka (diec. opolska) elżbietanki
 Rumia (archidiec. gdańska) salezjanki
 Rusinowice (diec. gliwicka) służebniczki śląskie
 Ruskowo (archidiec. warmińska) służki
 Rybnik (archidiec. katowicka) boromeuszki, urszulanki UR, wizytki, służebniczki śląskie
 Rybno (diec. łowicka) służebnice Bożego Miłosierdzia
 Rychnowo (archidiec. warmińska) terezjanki
 Rydułtowy (archidiec. katowicka) służebniczki śląskie
 Rydzyna (archidiec. poznańska) dominikanki
 Ryki (diec. siedlecka) instytut Matki Bożej z Karmelu
 Rymanów (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
 Rymanów-Zdrój (archidiec. przemyska) szarytki
 Rypin (diec. plocka) pasterki od Opatrzności Bożej
 Rzepiennik Biskupi (diec. tarnowska) służebniczki starowiejskie
 Rzepin (diec. zielonogórsko-gorzowska) szarytki
 Rzeszów (diec. rzeszowska) dominikanki, felicjanki (3), franciszkanki Pana Jezusa, karmelitanki bose, nazaretanki, pijarki, prezentki (2), franciszkanki Rodziny Maryi (3), saletyni, sercanki (2), sługi Jezusa, służebniczki starowiejskie (4)
 Rzewawa (diec. tarnowska) służebniczki starowiejskie
 Rzędzianowice (diec. tarnowska) służebniczki dębickie
 Rzgów (archidiec. łódzka) felicjanki
 Samogoszcz (diec. siedlecka) służki
 Sandomierz (diec. sandomierska) córki św. Franciszka (3), jadwiżanki wawelskie, siostry imienia Jezus, służki (8), szarytki
 Sanniki (diec. łowicka) służki
 Sanok (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie (3)
 Sejny (diec. elcka) franciszkanki Rodziny Maryi
 Serock (archidiec. lubelska) służebniczki dębickie
 Sędziszów Małopolski (diec. rzeszowska) służebniczki dębickie
 Sępólno Krajeńskie (diec. pelplińska) elżbietanki
 Sidzina (archidiec. krakowska) służebniczki starowiejskie
 Sieciechów (diec. radomska) serafitki, sercanki
 Siedlce (diec. siedlecka) albertynki (3), orionistki, pasjonistki, sakramentki, siostry Jezusa Miłosierdnego, służebniczki śląskie, służki (2), tereski (2)
 Siedlec (archidiec. krakowska) siostry Duszy Chrystusowej
 Siemianowice Śląskie (archidiec. katowicka) boromeuszki (3)
 Siemiatycze (diec. drohiczynska) karmelitanki
 Sieniawa (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
 Siennica (diec. warszawsko-praska) kapucynki Serca Jezusowego
 Sieradz (diec. włocławska) urszulanki SJK (2)
 Sieraków (diec. opolska) elżbietanki
 Sieraków (archidiec. poznańska) józefitki
 Sierca (archidiec. krakowska) urszulanki UR
 Sierpc (diec. plocka) benedyktynki, pasjonistki
 Siewierz (diec. sosnowiecka) służebniczki starowiejskie
 Sitaniec (diec. zamojsko-lubaczowska) klaryski
 Skalbierz (diec. kielecka) służebniczki starowiejskie

- Skalmierzyce (diec. kaliska) elżbietanki
 Skaryszew (diec. radomska) serafitki
 Skarżysko-Kamienna (diec. radomska) eucharystki, karmelitanki, siostry imienia Jezus, służki
 Skawina (archidiec. krakowska) służebniczki starowiejskie (2)
 Skępe (diec. plocka) służki
 Skierniewice (diec. łowicka) apostołinki
 Skoczów (diec. bielsko-żywiecka) służebniczki dębickie
 Skorzeszyce (diec. kielecka) jadwizanki
 Skórcz (diec. pelplińska) elżbietanki
 Skórzec (diec. siedlecka) sercanki (2)
 Skrzeszewy (diec. łowicka) franciszkanki Rodziny Maryi
 Skrzynno (diec. radomska) siostry wychowania chrześcijańskiego
 Skrzyszów (archidiec. katowicka) służebniczki śląskie
 Skwirzynna (diec. zamojsko-lubaczowska) szarytki
 Sławice (diec. opolska) kamilianki
 Słomniki (diec. kielecka) sercanki
 Słopnice (diec. tarnowska) wspomóżycielki dusz czyścówych
 Ślubice (diec. zielonogórsko-gorzowska) szarytki
 Słupia (diec. kielecka) albertynki
 Słupsk (diec. koszalińsko-kołobrzaska) kanoniczki, klaryski, nazaretanki, urszulanki SJK (2)
 Smardzewice (diec. radomska) sercanki
 Sobótka (archidiec. wrocławska) elżbietanki
 Sochaczew (diec. łowicka) pasjonistki św. Pawła
 Sokolniki Wielkie (archidiec. poznańska) urszulanki SJK
 Sokółów Małopolski (diec. rzeszowska) służebniczki starowiejskie
 Sokółów Podlaski (diec. drohiczynska) służki, salezjanki
 Sokoły (diec. łomżyńska) boromeuszki
 Sokółka (archidiec. białostocka) eucharystki, służki
 Solec Kujawski (archidiec. gnieźnieńska) służebniczki dębickie
 Solec n. Wisłą (diec. radomska) michalitki
 Solec-Zdrój (diec. kielecka) służebniczki dębickie
 Sompolno (diec. wrocławska) siostry wspólnej pracy
 Sopot (archidiec. gdańska) elżbietanki, serafitki (2), karmelitanki Dzieciątka Jezus, karmelitanki tereźjanki, siostry szensztackie
 Sosnowiec (diec. sosnowiecka) karmelitanki Dzieciątka Jezus, serafitki
 Sośnica (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
 Spręcowo (archidiec. warmińska) karmelitanki bose
 Spytkowice (k. Chabówki, archidiec. krakowska) służebniczki-starowiejskie
 Spytkowice (k. Zatora, archidiec. krakowska) sercanki
 Stalowa Wola (diec. sandomierska) służebniczki dębickie (3)
 Staniątki (archidiec. krakowska) benedyktynki, służebniczki starowiejskie
 Stara Wieś (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie, zawierzanki
 Starachowice (diec. radomska) prezentki
 Starczów (archidiec. wrocławska) siostry Bożego Serca Jezusa
 Stare Budkowice (diec. opolska) służebniczki śląskie
 Stargard Szczeciński (archidiec. szczecińsko-kamińska) felcjanek (2), orionistki
 Starogard Gdański (diec. pelplińska) pasterki, zmartwychwstanki elżbietanki
 Starożreby (diec. plocka) pasjonistki
 Stary Sącz (diec. tarnowska) klaryski, służebniczki dębickie
 Staszów (diec. sandomierska) córki św. Franciszka, szarytki
 Sterdyń (diec. drohiczynska) Opatrzności Bożej
 Stęszew (archidiec. poznańska) elżbietanki
 Stopnica (diec. kielecka) służebniczki starowiejskie
 Stoszowice (archidiec. wrocławska) felcjanek
 Strachocina (archidiec. przemyska) Rycerki Niepokalanej
 Straszyn (archidiec. gdańska) zmartwychwstanki
 Stróża (archidiec. krakowska) felcjanek
 Strumień (diec. bielsko-żywiecka) siostry szkolne de Notre Dame
 Stryków (archidiec. łódzka) służebniczki starowiejskie
 Stryszawa (archidiec. krakowska) zmartwychwstanki
 Strzegom (diec. legnicka) elżbietanki
 Strzelce Opolskie (diec. opolska) elżbietanki, służebniczki śląskie
 Strzelce Wielkie (archidiec. poznańska) służebniczki dębickie
 Strzelin (archidiec. wrocławska) boromeuszki trzebnickie
 Strzelno (archidiec. gnieźnieńska) elżbietanki
 Strzyżów (diec. rzeszowska) serafitki
 Studzianeczna (diec. elcka) franciszkanki Rodziny Maryi
 Suchedniów (diec. radomska) siostry imienia Jezus, służki
 Sulechów (diec. zielonogórsko-gorzowska) natywi-tanki
 Sulejówek (diec. warszawsko-praska) werbistki, wspomóżycielki dusz czyścówych
 Sulęcín (diec. zielonogórsko-gorzowska) felcjanek
 Sulmierzyce (diec. kaliska) służebniczki wielkopolskie
 Sułoszowa (diec. sosnowiecka) kanoniczki
 Surhów (archidiec. lubelska) franciszkanki Rodziny Maryi
 Susz (diec. elbląska) albertynki
 Suszec (archidiec. katowicka) boromeuszki, felcjanek
 Suwałki (diec. elcka) salezjanki, tereźjanki
 Swarzewo (archidiec. gdańska) misjonarki Krwi Chrystusa
 Syców (diec. kaliska) urszulanki SJK
 Szaflary (archidiec. krakowska) pasterzanki, siostry imienia Jezus
 Szalejów Górny (archidiec. wrocławska) jadwizanki
 Szamocin (archidiec. poznańska) serafitki
 Szamotuły (archidiec. poznańska) franciszkanki Rodziny Maryi, służebniczki wielkopolskie
 Szarcz (diec. zielonogórsko-gorzowska) felcjanek
 Szczawa (diec. tarnowska) służebniczki starowiejskie
 Szczawnica (diec. tarnowska) oblatki, siostry Opatrzności Bożej, służebniczki starowiejskie (2)
 Szczawno-Zdrój (diec. legnicka) franciszkanki szpitalne, służebniczki śląskie
 Szczecbrzeszyn (diec. zamojsko-lubaczowska) urszulanki SJK
 Szczecin (archidiec. szczecińsko-kamińska) felcjanek, karmelitanki bose, karmelitanki Dzieciątka Jezus, małe siostry Jezusa, misjonarki Chrystusa Króla (2), misjonarki Miłości, salezjanki, siostry imienia Jezus, siostry Jezusa Miłosiernego (2), siostry Opatrzności Bożej, służebniczki starowiejskie, służebniczki śląskie, służki, uczennice Krzyża (5), urszulanki SJK
 Szczecinek (diec. koszalińsko-kołobrzaska) niepokalanki, służebniczki dębickie
 Szczekociny (diec. kielecka) zmartwychwstanki
 Szczucin (diec. tarnowska) służebniczki starowiejskie
 Szczurawa (diec. tarnowska) służebniczki dębickie
 Szczyrk (diec. bielsko-żywiecka) elżbietanki
 Szczytno (archidiec. warmińska) kapucynki
 Szebnie (diec. rzeszowska) służebniczki dębickie

- Szklarska Poręba (diec. legnicka) boromeuszki, służebniczki dębickie
- Szówsko (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
- Szprotawa (diec. zielonogórsko-gorzowska) elżbietanki
- Szubin (archidiec. gnieźnieńska) służebniczki wielkopolskie
- Szybowice (diec. opolska) elżbietanki
- Szydłowice (diec. radomska) michalutki
- Szymanów (diec. łowicka) niepokalanki
- Szynwałd (diec. tarnowska) służebniczki starowiejskie
- Ścinawa (diec. legnicka) jadvizanki
- Ścinawa Mała (diec. opolska) felicjanki
- Ścinawka Dolna (archidiec. wrocławska) terezjanki
- Ścinawka Średnia (archidiec. wrocławska) siostry Maryi Niepokalanej
- Ślemień (archidiec. krakowska) siostry Duszy Chrystusowej
- Śrem (archidiec. poznańska) albertynki, elżbietanki
- Środa Śląska (archidiec. wrocławska) elżbietanki, salezjanki
- Środa Wielkopolska (archidiec. poznańska) szarytki
- Świątniki Górne (archidiec. krakowska) służebniczki starowiejskie
- Świder (diec. warszawsko-praska) instytut terezjański, franciszkanki od cierpiących
- Świdnica (archidiec. wrocławska) elżbietanki, jadvizanki, franciszkanki Rodziny Maryi, prezentki
- Świdnik (archidiec. lubelska) betanki
- Świdwin (diec. koszalińsko-kołobrzeska) służebnice NMP
- Świebodzice (diec. legnicka) siostry szkolne de Notre Dame
- Świebodzin (diec. zielonogórsko-gorzowska) pasterki
- Świecie (diec. pelplińska) szarytki
- Świerklaniec (diec. gliwicka) boromeuszki mikołowskie
- Święta Anna (archidiec. częstochowska) dominikanki klauzurowe
- Święta Katarzyna (diec. kielecka) bernardynki
- Święta Katarzyna (archidiec. wrocławska) elżbietanki, pasterki
- Świętochłowice (archidiec. katowicka) boromeuszki mikołowskie (2)
- Świętomarz (diec. kielecka) służebniczki śląskie
- Świnice Warckie (diec. wrocławska) siostry Matki Bożej Miłosierdzia
- Świnoujście (archidiec. szczecińsko-kamieńska) franciszkanki Rodziny Maryi, siostry Maryi Niepokalanej, uczennice Krzyża, misjonarki Chrystusa Króla
- Tapin (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
- Tarnawa (diec. kielecka) elżbietanki
- Tarnobrzeg (diec. sandomierska) służebniczki starowiejskie (3), dominikanki (2)
- Tarnogród (diec. zamojsko-lubaczowska) serafitki
- Tarnowiec (diec. tarnowska) karmelitanki misjonarki terezjanki
- Tarnowskie Góry (diec. gliwicka) elżbietanki cieszyńskie, boromeuszki mikołowskie, siostry Maryi Niepokalanej
- Tarnów (diec. tarnowska) albertynki (2), józefitki (3), karmelitanki bose, misjonarki Chrystusa Króla, nazaretanki, siostry Sacré Coeur, serafitki, sługi Jezusa, szarytki (3), urszulanki SJK, urszulanki UR, służebniczki dębickie (5), służebniczki starowiejskie (4)
- Tarnów Opolski (diec. opolska) służebniczki śląskie
- Tczew (diec. pelplińska) pasterki, szarytki
- Tenczyn (archidiec. krakowska) siostry Duszy Chrystusowej
- Tenczynek (archidiec. krakowska) szarytki
- Teresin (archidiec. warszawska) franciszkanki od cierpiących, franciszkanki z Orlika, franciszkanki ryckerki, siostry mniejsze Maryi Niepokalanej
- Thuszcz (diec. warszawsko-praska) siostry od Aniołów
- Tolkmicko (diec. elbląska) jadvizanki
- Tomaszów Lubelski (diec. zamojsko-lubaczowska) służebniczki starowiejskie
- Tomaszów Mazowiecki (archidiec. łódzka) pasjonistki, służki
- Topólno (diec. pelplińska) pasterki
- Toruń (diec. toruńska) elżbietanki, józefitki, karmelitanki Dzieciątka Jezus, michalutki, nazaretanki, serafitki, urszulanki SJK
- Trębaczów (diec. kaliska) boromeuszki
- Truskolasy (archidiec. częstochowska) karmelitanki Dzieciątka Jezus
- Trynca (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
- Tryszczyń (diec. pelplińska) karmelitanki bose
- Trzcianka (diec. koszalińsko-kołobrzeska) franciszkanki Rodziny Maryi
- Trzciel (diec. zielonogórsko-gorzowska) franciszkanki misjonarki Maryi
- Trzebiatów (archidiec. szczecińsko-kamieńska) siostry Opatrzności Bożej
- Trzebinia (diec. bielsko-żywiecka) felicjanki
- Trzebinia (archidiec. krakowska) karmelitanki misjonarki, salwatorianki, służebniczki starowiejskie
- Trzebnica (archidiec. wrocławska) boromeuszki trzebnickie
- Trzemeszno (archidiec. gnieźnieńska) służebniczki wielkopolskie
- Tuchola (diec. pelplińska) elżbietanki
- Tuchów (diec. tarnowska) józefitki, służebniczki starowiejskie
- Tuczno (diec. koszalińsko-kołobrzeska) elżbietanki
- Tuligłowy (archidiec. lubelska) służebniczki starowiejskie
- Turek (diec. wrocławska) siostry Opatrzności Bożej
- Turza Śląska (archidiec. katowicka) siostry Opatrzności Bożej
- Tuszyn (archidiec. łódzka) służki
- Twardogóra (diec. kaliska) siostry Opatrzności Bożej
- Tychy (archidiec. katowicka) elżbietanki (4)
- Tyczyn (diec. rzeszowska) dominikanki
- Tylicz (diec. tarnowska) służebniczki starowiejskie
- Tylmanowa (diec. tarnowska) albertynki
- Tymbark (diec. tarnowska) nazaretanki
- Tyszowce (diec. zamojsko-lubaczowska) kamedulki
- Ucieszków (diec. opolska) elżbietanki
- Ujanowice (diec. tarnowska) służebniczki starowiejskie
- Ulanów (diec. sandomierska) dominikanki
- Uniejów (diec. wrocławska) siostry wspólnej pracy
- Urzędów (archidiec. lubelska) sługi Jezusa
- Ustka (diec. koszalińsko-kołobrzeska) kanoniczki
- Ustronie Morskie (diec. koszalińsko-kołobrzeska) boromeuszki
- Ustroń (diec. bielsko-żywiecka) boromeuszki
- Ustrzyki Dolne (archidiec. przemyska) córki św. Franciszka, serafitki
- Uszew (diec. tarnowska) józefitki
- Uście Solne (diec. tarnowska) służebniczki starowiejskie
- Wadowice (archidiec. krakowska) albertynki, nazaretanki (2), służebniczki starowiejskie
- Wadowice Dolne (diec. tarnowska) służebniczki starowiejskie
- Walendów (archidiec. warszawska) siostry Matki Bożej Miłosierdzia
- Walbrzych (diec. legnicka) elżbietanki (3), niepokalanki, franciszkanki Rodziny Maryi

- Wałcz** (diec. koszalińsko-kołobrzaska) elżbietanki
Wara (archidiec. przemyska) dominikanki
Warka (archidiec. warszawska) sercanki, urszulanki SJK
Warlubie (diec. pelplińska) józefitki
Warszawa (archidiec. warszawska) adoratorki, albertynki, bazylianki, benedyktyнки sakramentki, benedyktyнки samarytanki, betanki, boromeuszki, córki Bożej Miłości (2), córki Maryi Niepokalanej, córki św. Franciszka, dominikanki (5), dominikanki misjonarki, feliczanki (7), franciszkanki misjonarki Maryi (2), franciszkanki od cierpiących (3), elżbietanki (9), eucharystki (4) franciszkanki służebnice Krzyża, franciszkanki z Orlika (3), franciszkanki szkolne, siostry Jezusa Miłosiernego (2), józefitki, karmelitanki bose, katarzynki, michalitki (3), misjonarki Świętej Rodziny, misjonarki Miłości, nazaretanki (3), niepokalanki, obliczanki (2), orionistki, pallotynki (2), pasjonistki, paulistki, franciszkanki Rodziny Maryi (2), siostry Sacré Coeur (3), salezjanki (2), serafitki, sercanki bezhabitowe (3), siostry imienia Jezus (3), siostry Maryi Niepokalanej, siostry Matki Bożej Miłosierdzia, siostry szpitalne, sługi Jezusa (2), służki, służebnice, służebniczki starowiejskie (2), służebniczki wielkopolskie (4), służebniczki śląskie (2), szarytki (9), urszulanki UR, urszulanki SJK (2), westiarki (2), wizytki, zmartwychwstanki (3)
Warszawa-Praga (diec. warszawsko-praska) albertynki (3), bazylianki, benedyktyнки samarytanki, córki Maryi Niepokalanej (2), dominikanki misjonarki, dominikanki Matki Bożej Różańcowej, kanoniczki, elżbietanki, eucharystki (3), feliczanki (3), franciszkanki misjonarki Maryi, franciszkanki Rodziny Maryi, franciszkanki z Orlika, instytut karmelitański, Instytut Maryi Służebnicy, Instytut prymasowski (2), loretanki (3), misjonarki Chrystusa Króla, misjonarki klaretynki, misjonarki Miłości, nazaretanki (2), niepokalanki (2), obliczanki (2), siostry Opatrzności Bożej, orionistki (2), pallotynki (2), pasjonistki św. Pawła, pocieszycielki, prezentki, salezjanki, serafitki, sercanki bezhabitowe, sercanki, siostry od Aniołów (3), siostry Jezusa Miłosiernego, siostry imienia Jezus, siostry Matki Bożej Miłosierdzia, siostry Sacré Coeur, siostry szensztackie, siostry Świętej Rodziny z Bordeaux, siostry wspólnej pracy, służebniczki starowiejskie, szarytki, westiarki, wspomóżycielki dusz czyśccowych (2), zmartwychwstanki
Warta (diec. włocławska) bernardynki
Wasilków (archidiec. białostocka) nazaretanki, tereziżanki
Wawrzeńczyce (archidiec. wrocławska) jadvizanki
Wąbrzeźno (diec. toruńska) służebniczki
Wągrowiec (archidiec. gnieźnieńska) elżbietanki, szarytki
Wąwelno (archidiec. gnieźnieńska) michalitki
Wejherowo (archidiec. gdańska) albertynki (2), szarytki, zmartwychwstanki
Wesoła (diec. warszawsko-praska) służebniczki śląskie, jadvizanki
Węgrów (diec. drohiczyńska) służki
Widelka (diec. rzeszowska) michalitki
Wieleń (archidiec. poznańska) franciszkanki Rodziny Maryi
Wieliczka (archidiec. krakowska) siostry Maryi Niepokalanej
Wielka Wieś (diec. zielonogórsko-gorzowska) siostry Opatrzności Bożej
Wielkie Oczy (archidiec. przemyska) boromeuszki
Wielogłowy (diec. tarnowska) karmelitanki Dzieciątka Jezus
Wielopole Skrzyńskie (diec. rzeszowska) michalitki
Wielowieś (diec. gliwicka) elżbietanki
Wieluń (archidiec. częstochowska) antoninki (2), bernardynki
Wieniawa (diec. radomska) służki
Wierna Rzeka (diec. kielecka) pasterzanki
Wieruszów (diec. kaliska) antoninki, jadvizanki
Wierzbiца (diec. radomska) franciszkanki Rodziny Maryi
Wierzbice (archidiec. wrocławska) siostry św. Józefa
Więcbork (diec. pelplińska) franciszkanki z Orlika
Wigańcice (archidiec. wrocławska) siostry Maryi Niepokalanej
Wilamowice (diec. bielsko-żywiecka) służebniczki starowiejskie
Wilkowoje (diec. bielsko-żywiecka) córki Bożej Miłości
Wilkowisko (diec. tarnowska) służebniczki dębickie
Winów (diec. opolska) siostry szensztackie
Wisła (diec. bielsko-żywiecka) elżbietanki
Wisznice (diec. siedlecka) albertynki
Wiśniowa (archidiec. krakowska) franciszkanki Rodziny Maryi
Witkowo (archidiec. gnieźnieńska) służebniczki wielkopolskie
Witów (archidiec. krakowska) córki Bożej Miłości
Wleń (diec. legnicka) elżbietanki
Władysławowo (archidiec. gdańska) elżbietanki, misjonarki Chrystusa Króla, nazaretanki
Włocławek (diec. włocławska) albertynki, elżbietanki (2), franciszkanki Rodziny Maryi, honoratki, karmelitanki bose, orionistki (2), sercanki, sercanki bezhabitowe (2), siostry wspólnej pracy (7), służki, szarytki, westiarki
Włodawa (diec. siedlecka) nazaretanki
Włoszczowa (diec. kielecka) sercanki (2)
Wodzisław Śląski (archidiec. katowicka) boromeuszki, jadvizanki, siostry Opatrzności Bożej, siostry szensztackie, służebniczki śląskie
Wojcieszków (diec. siedlecka) służki
Wojnicz (diec. tarnowska) karmelitanki Dzieciątka Jezus
Wojska (diec. gliwicka) córki Bożej Miłości
Wola (archidiec. katowicka) służebniczki śląskie
Wola Gulowska (diec. siedlecka) siostry Matki Bożej z Karmelu
Wola Mała (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
Wola Rzędzińska (diec. tarnowska) służebniczki starowiejskie
Wolbórz (archidiec. łódzka) tereski
Wolbrom (diec. sosnowiecka) karmelitanki Dzieciątka Jezus
Wolsztyn (archidiec. poznańska) szarytki
Wolczyn (diec. kaliska) elżbietanki
Wołomin (diec. warszawsko-praska) michalitki, orionistki, pasterki
Wołów (archidiec. wrocławska) benedyktyнки
Wozniki (diec. gliwicka) służebniczki śląskie
Wólka Pełkińska (archidiec. przemyska) feliczanki
Wrocław (archidiec. wrocławska) franciszkanki Matki Bożej Nieustającej Pomocy (2), adoratorki (2), albertynki (2), dominikanki, elżbietanki, feliczanki (3), franciszkanki szpitalne, instytut świetki misjonarek Chrystusa, jadvizanki (2), józefitki, kapucynki tercjarki od Świętej Rodziny, karmelitanki Dzieciątka Jezus, karmelitanki bose, magdalenki, nazaretanki (2), sakramentki, salezjanki (3), siostry Bożego Serca Jezusa (7), siostry Maryi Niepokalanej (2), siostry św. Józefa, siostry Matki Bożej Miłosierdzia, służebniczki starowiejskie, służebniczki śląskie (3), urszulanki SJK, urszulanki UR, zmartwychwstanki
Września (archidiec. gnieźnieńska) szarytki urszulanki SJK

- Wschowa (diec. zielonogórsko-gorzowska) elżbietanki, salezjanki
 Wykrot (diec. łomżyńska) kapucynki
 Wysocko (archidiec. przemyska) serafitki
 Wysoka (archidiec. gnieźnieńska) serafitki
 Wysoka Strzyżowska (diec. rzeszowska) michalitki
 Wysokie Koło (diec. radomska) serafitki
 Wysokie Mazowieckie (diec. łomżyńska) felicjanki
 Wyszatyce (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
 Wyszaków (diec. łomżyńska) służki
 Wytyczno (diec. siedlecka) nazaretanki
 Zabierzów (archidiec. krakowska) służebniczki starowiejskie
 Zaborów (archidiec. warszawska) misjonarki Miłości
 Zaborów (diec. tarnowska) służebniczki dębickie
 Zaborówek (archidiec. poznańska) uczennice Krzyża
 Zabrze (diec. gliwicka) boromeuszki mikołowskie, boromeuszki trzebnickie, prezentki
 Zabrzeg (diec. bielsko-żywiecka) elżbietanki cieszyńskie
 Zaczerwie (diec. rzeszowska) dominikanki
 Zagórz (archidiec. przemyska) służebniczki starowiejskie
 Zakliczyn (diec. tarnowska) józefitki
 Zakopane (archidiec. krakowska) albertynki (2), boromeuszki mikołowskie, córki Maryi Niepokalanej, dominikanki, felicjanki (2), franciszkanki misjonarki, franciszkanki Rodziny Maryi (3), honoratki (2), karmelitanki, karmelitanki bose, karmelitanki Dzieciątka Jezus, misjonarki Świętej Rodziny, nazaretanki (3), pallotynki, serafitki, sercanki, siostry od Aniołów, siostry Matki Bożej Miłosierdzia, siostry Sacré Coeur, siostry szesnastackie, służebniczki dębickie, służebniczki starowiejskie, służebniczki śląskie, służebniczki wielkopolskie, służki, szarytki, urszulanki SJK, westiarki, siostry wspólnej pracy, zmartwychwstanki
 Zakroczym (diec. plocka) wspomożycielki dusz czyśćcowych
 Zakrzewo (diec. koszalińsko-kołobrzeska) elżbietanki
 Zakrzów (diec. opolska) jadvizanki
 Zalesie Górne (archidiec. warszawska) elżbietanki, orionistki
 Zalipie (diec. tarnowska) służebniczki starowiejskie
 Zambrów (diec. łomżyńska) boromeuszki trzebnickie
 Zamek (diec. toruńska) pasterki
 Zamość (diec. zamojsko-lubaczowska) józefitki, siostry imienia Jezus (2)
 Zaniemiśl (archidiec. poznańska) służebniczki wielkopolskie
 Zaręby Kościelne (diec. łomżyńska) westiarki
 Zarzeczce (archidiec. przemyska) franciszkanki Rodziny Maryi
 Zator (archidiec. krakowska) służebniczki dębickie
 Zawiercie (archidiec. częstochowska) felicjanki, honoratki
 Zawoja (archidiec. krakowska) salwatorianki
 Ząbki (diec. warszawsko-praska) michalitki, nazaretanki, siostry od Aniołów
 Ząbkowice Śląskie (archidiec. wrocławska) klaryski, obliczanki
 Zbąszyń (archidiec. poznańska) elżbietanki
 Zborowskie (diec. opolska) służebniczki śląskie
 Zbrosławice (diec. gliwicka) siostry Opatrzności Bożej
 Zbuczyn (diec. siedlecka) benedyktynki oblatki
 Zduny (diec. kaliska) szarytki
 Zduńska Wola (diec. wrocławska) orionistki, siostry mniejsze Maryi Niepokalanej, siostry wspólnej pracy
 Zdzieszowice (diec. opolska) służebniczki śląskie
 Zebrzydowice (archidiec. krakowska) szarytki
 Zembrzyce (archidiec. krakowska) służebniczki dębickie
 Zgierz (archidiec. łódzka) siostry wspólnej pracy
 Zgorzelec (diec. legnicka) służebniczki dębickie
 Zielona Góra (diec. zielonogórsko-gorzowska) albertynki, benedyktynki misjonarki, elżbietanki (2), franciszkanki rycerstwa Niepokalanej, prezentki, siostry Maryi Niepokalanej, urszulanki SJK
 Zielonka (diec. warszawsko-praska) dominikanki misjonarki
 Zielonki (archidiec. krakowska) siostry Duszy Chrystusowej
 Żłaków Kościelny (diec. łowicka) służki
 Żłoczew (diec. kaliska) kamedułki
 Żłotoryja (diec. legnicka) służebniczki wielkopolskie
 Żłotów (diec. koszalińsko-kołobrzeska) elżbietanki
 Zubrzyca Górna (archidiec. krakowska) elżbietanki cieszyńskie
 Zuzela (diec. łomżyńska) służki
 Zwoleń (diec. radomska) betanki
 Żabnica (diec. bielsko-żywiecka) albertynki
 Żabno (diec. tarnowska) służebniczki dębickie
 Żagań (diec. zielonogórsko-gorzowska) adoratorki
 Żarki (archidiec. częstochowska) nazaretanki, obliczanki
 Żarnowiec (archidiec. gdańska) benedyktynki, zmartwychwstanki
 Żary (diec. zielonogórsko-gorzowska) elżbietanki, urszulanki SJK
 Żdźary (diec. łowicka) nazaretanki
 Żegiestów-Zdrój (diec. tarnowska) loretanki
 Żelazna (diec. opolska) służebniczki śląskie
 Żelazno (archidiec. wrocławska) siostry Maryi Niepokalanej
 Żelechów (diec. siedlecka) siostry Opatrzności Bożej
 Żmigród (archidiec. wrocławska) szarytki
 Żnin (archidiec. gnieźnieńska) służebniczki wielkopolskie
 Żołędowo (diec. pelplińska) pasterki
 Żołyń (archidiec. przemyska) służebniczki dębickie
 Żory (archidiec. katowicka) boromeuszki
 Żulów (archidiec. lubelska) franciszkanki służebnicze Krzyża
 Żuromin (diec. plocka) służki
 Życzyn (diec. siedlecka) albertynki
 Żyrdów (diec. łowicka) honoratki
 Żywiec (diec. bielsko-żywiecka) serafitki

Wykaz zakonów i zgromadzeń żeńskich





ADORATORKI Zgromadzenie Sióstr Adoraterek Krwi Chrystusa (ASC). Założone przez bł. Marie de Mattias w 1834 r. we Włoszech. Główny cel Zgromadzenia to kult Męki Pańskiej i adoracja Jezusa Ukrzyżowanego. Założenia te siostry realizują poprzez wychowanie dzieci i młodzieży, oraz prowadzenie szkół, opiekę nad chorymi i ubogimi. W Polsce od 1946 r.

ALBERTYNKI Zgromadzenie Sióstr Albertynek Posługujących Ubogim (SAPU). Założone przez św. Alberta Chmielowskiego w 1891 r. w Krakowie przy współudziale bł. Bernardyny Marii Jabłońskiej. Celem zgromadzenia jest niesienie pomocy najbiedniejszym i najbardziej opuszczonym, prowadzą domy opieki, zakłady opiekuńczo-lecznicze, przytuliska dla bezdomnych kobiet i mężczyzn, kuchnie i stołówki dla ubogich, włączają się także w pracę charytatywną na terenie parafii.

ANTONIANKI Zgromadzenie Sióstr Antonianek od Chrystusa Króla Trzeciego Zakonu Regularnego św. Franciszka z Asyżu. Powstało w 1935 r. z inicjatywy o. Anasztazego Pankiewicza OFM oraz Franciszki Józefy Galczak. Szczególnym celem działalności sióstr jest obrona życia nienarodzonych dzieci, opieka nad samotnymi matkami i pomoc rodzinom wielodzietnym.

ANTONINKI Zgromadzenie Sióstr Opieki Społecznej pw. św. Antoniego. Zgromadzenie powstało w 1933 r. w Poznaniu z inicjatywy Inocenty Katarzyny Rządkiej. Siostry poświęcają się wszelkim posługom wobec potrzebujących oraz innym pracom dla dobra Kościoła.

AUGUSTIANKI Zgromadzenie Sióstr Świętego Augustyna w Polsce. Powstało w 1583 r. z inicjatywy o. Szymona Mniszka prowincjała augustianów w Krakowie. Początków była to wspólnota bezhabitowa od 1666 r. siostry zamieszkały za klauzurą i przywdziały habit, od 1964 r. przekształcone w zgromadzenie czynne. Siostry oddają się działalności oświatowo-wychowawczej.

BABTYSTYNKI Zgromadzenie Sióstr Świętego Jana Chrzciciela (CSGB). Powstało w 1878 r. we Włoszech założone przez bł. Alfonsa Marie Fusco i Magdalenę Caputo. Swoją troską siostry otaczają głównie dzieci i młodzież z warstw najuboższych. Realizują swoje zadania poprzez prace w żłobkach, sierocińcach, szkołach podstawowych, średnich i wyższych. W Polsce od 1991 r.

BAZYLIANKI Siostry Zakonu Świętego Bazylego Wielkiego (OSBM). Zakon obrządku bizantyjsko-ukraińskiego, założony w IV w. w Azji Mniejszej przez św. Makrynę, oparty na regule bazylińskiej. Siostry poświęcają się pracy apostołskiej w zależności od potrzeb Kościoła. W Polsce od XVII w.

BENEDYKTYNKI Mniszki Zakonu Świętego Benedykta (OSB). Zakon powstał w VI w. założony przez św. Scholastykę we Włoszech. Powołaniem mniszek jest szukanie Boga poprzez modlitwę, kult liturgiczny i życie wspólne; zakon kontemplacyjny. Najstarszy znany i do dziś istniejący klasztor w Polsce powstał w 1216 r. w Staniątkach.

BENEDYKTYNKI MISJONARKI Zgromadzenie Sióstr Benedyktyn Misjonarek (OSB). Założone przez polską benedyktynekę klauzurową Jadwigę Kuleszę w 1917 r. w Białej Cerkwi. Siostry realizują swoje zadania przez pracę apostołską i misyjną wśród dzieci zwłaszcza opuszczonych, młodzieży i laikatu żeńskiego.

BENEDYKTYNKI OBLATKI Zgromadzenie Sióstr Benedyktyn Oblatek. Założone w 1880 r. na Polesiu w Zbruczu przez Florentynę Siostrzewitowską. Siostry podejmują pracę w apostołstwie parafialnym i liturgicznym.

BENEDYKTYNKI OBLICZANKI Zgromadzenie Sióstr Benedyktyn od Wynagrodzenia Najświętszemu Obliczu Pana Naszego Jezusa Chrystusa. Założone w 1949 r. przez opata Hildebranda Gregoriego w Viterbo, we Włoszech. Siostry poświęcają się pracy dla najuboższych. W Polsce od 1994 r.



Herb Bernardynek, Mniszek Trzeciego Zakonu Regularnego św. Franciszka z Asyżu (OSFB)

BENEDYKTYNKI SAKRAMENTKI Mniszki Benedyktynki od Nieustającej Adoracji Najświętszego Sakramentu (OSBap). Zakon kontemplacyjny założony w początkach XVII w. przez Katarzynę de Bar we Francji, na prawie papieskim od 1633 r. Siostry oddają się szczególnemu kultowi Eucharystii w duchu wynagrodzenia. W Polsce od 1688 r.

BENEDYKTYNKI SAMARYTANKI Zgromadzenie Sióstr Benedyktynek Samarytanek Krzyża Chrystusowego (OSBSam). Założone w 1926 r. w Warszawie przez Wincentynę Jaroszewską. Siostry pełnią dzieła miłosierdzia wśród niepełnosprawnych i osób z marginesu społecznego.

BERNARDYNKI Mniszki Trzeciego Zakonu Regularnego św. Franciszka z Asyżu (OSFB). Bernardynki są zakonem kontemplacyjnym. Pierwszy ich klasztor powstał w połowie XV w. w Krakowie. Zakon sióstr bernardynek jest najstarszym polskim zakonem żeńskim.

BETANKI Zgromadzenie Sióstr Rodziny Betańskiej (CSFB). Powstało w 1930 r. w Puszczykowie k. Poznania założone przez ks. Józefa Malysiaka przy współpracy s. Ireny Parasiewicz. Zadaniem zgromadzenia jest pomoc kapłanom w pracy duszpasterskiej. Siostry współpracują z Kościołem lokalnym w dziedzinie duszpasterstwa.

BOROMEUSZKI MIKOŁOWSKIE Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Karola Boromeusza w Mikołowie (SCB). Zgromadzenie powstało w XVII w. we Francji, założone przez Józefa Chauvenela. Charakterystycznym rysem boromeuszek jest składany czwarty ślub, poprzez który siostry zobowiązują się do praktykowania miłosierdzia w myślach, słowach i postępowaniu. Gałąź mikołowska zatwierdzona przez Stolicę Apostolską 1939 r.

BOROMEUSZKI TRZEBNICKIE Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Karola Boromeusza w Trzebnicy (SCB). Zgromadzenie powstało w XVII w. we Francji, założone przez Józefa Chauvenela. Charakterystycznym rysem boromeuszek jest składany czwarty ślub, poprzez który siostry zobowiązują się do praktykowania miłosierdzia w myślach, słowach i postępowaniu. Gałąź trzebnicka zatwierdzona przez Stolicę Apostolską 1857 r.

BRYGIDKI Zakon Najświętszego Zbawiciela Świętej Brygidy (OSSS). Zakon założony w 1370 r. przez św. Brygidę Szwedzką. Odnowiony w Rzymie w 1911 r. przez bł. Elżbietę Hesselbland. Charyzmatem zakonu jest ekumenizm, służba przywrócenia jedności wszystkich chrześcijan. W swojej działalności siostry wprowadzają w życie zasadę ekumenizmu.

CÓRKI BOŻEJ MIŁOŚCI Zgromadzenie Córek Bożej Miłości (FDC). Założone w Wiedniu w 1868 r. przez s. Franciszkę Lechner. Celem Zgromadzenia jest nauczanie i wychowywanie dzieci i młodzieży, opieka nad dziewczętami pracującymi w miastach oraz praca charytatywna wśród potrzebujących pomocy, niezależnie od ich wyznania i narodowości. Do Polski przybyły pierwsze siostry w 1885 r.

CÓRKI MARYI Zgromadzenie założone na początku XIX w. przez Nicolasa Baudy w Belgii. Celem zgromadzenia jest chrześcijańskie wychowanie i nauczanie młodzieży poprzez pracę w szkolnictwie i parafiach. W Polsce od 1991 r.

CÓRKI MARYI NIEPOKALANEJ Zgromadzenie Córek Maryi Niepokalanej. Powstało w 1891 r. w Zakroczymiu z inicjatywy bł. Honorata Koźmińskiego we współpracy z Ludwiką Gąsiorowską. Siostry pracują wśród ludności miejskiej, starają się o podniesienie poziomu życia religijnego i moralnego mieszkańców miast.

CÓRKI NACZYSTSZEGO SERCA NMP Zgromadzenie Córek Najczystszej Maryi Najświętszej Maryi Panny. Zgromadzenie bezhabitowe założone w 1885 r. przez bł. Honorata Koźmińskiego i Paulę Malecką. Siostry starają się przepoić chrześcijańskim duchem środowiska nauczycielskie i rodzinne. Podejmują pracę w szkołach, przedszkolach, domach dziecka, katechizują, tworzą świetlice.



Herb Zakonu Najświętszego Zbawiciela Świętej Brygidy (OSSS)

CÓRKI ŚW. FRANCISZKA SERAFICKIEGO Zgromadzenie Córek św. Franciszka Serafickiego (CFSF). Powstało w 1928 r. w Sandomierzu z inicjatywy bł. ks. Antoniego Rewera i ks. Wincentego Granata. Zadaniem sióstr jest modlitwa i działalność apostołska na rzecz Kościoła lokalnego, w tym celu siostry podejmują pracę w duszpasterstwie parafialnym m.in. prowadzą katechizację, pełnią funkcje organistek, kancelistek, zakrystianek, a także angażują się w dzieła miłosierdzia chrześcijańskiego, opiekując się chorymi, ubogimi i potrzebującymi.

CÓRKI ŚW. FRANCISZKA Z FLORENCJI Zgromadzenie Sióstr Tercjarek Franciszkańskich. Założone we Florencji w 1901 r. przez s. Klarę Biagotii. Siostry służą ubogim i potrzebującym, zwłaszcza dzieciom. W Polsce od 1991 r.

DOMINIKANKI Zgromadzenie Sióstr św. Dominika (OP). Założone w Wielowsi k. Tarnobrzegu w 1861 r. przez Kolumbę Białecką. Charyzmatem zgromadzenia jest głoszenie Ewangelii najbardziej potrzebującym. Siostry realizują to zadanie poprzez katechizację dzieci i młodzieży, pracę w placówkach oświatowych, opiekuńczo-wychowawczych, a także poprzez prowadzenie grup rekolekcyjnych i dni skupienia.

DOMINIKANKI KLAUZUROWE Mniszki Zakonu Kaznodziejskiego (OP). Zakon kontemplacyjny założony w 1206 r. w Prouill k. Tuluzy z inicjatywy św. Dominika. Siostry prowadzą życie skupione na modlitwie i pokucie. W Polsce od 1290 r.

DOMINIKANKI MB RÓŻAŃCOWEJ Zgromadzenie Sióstr Dominikanek Matki Bożej Różańcowej (OP). Zgromadzenie założone przez ks. Didako Bessi i M. Rosaria Puggelli w 1895 r. w Iolo we Włoszech. Zgromadzenie realizuje swoje zadania poprzez pracę z biedną młodzieżą, wychowanie chrześcijańskie, troskę o dowartościowanie kobiety oraz opiekę nad chorymi pozbawionymi pomocy, a także działalność misyjną. W Polsce od 1989 r.

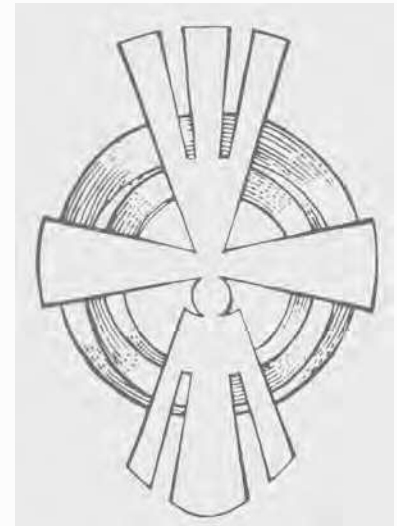
DOMINIKANKI MISJONARKI Zgromadzenie Sióstr Dominikanek Misjonarek Jezusa i Maryi (OP). Założone w Warszawie w 1932 r. z inicjatywy o. Jacka Woronieckiego oraz s. Tomei Byszewskiej. Siostry podejmują pracę na rzecz misji i ekumenizmu, pomagają w pracy katechetycznej.

DUCHACZKI Zgromadzenie Sióstr Kanoniczek Ducha Świętego de Saxia (CSS). Zgromadzenie powstało w XII w. we Francji z inicjatywy bł. Gwidona z Montpellier. Charakteryzuje je szczególne umiłowanie Ducha Świętego oraz uczestnictwo w misji Kościoła poprzez pełnienie dzieł miłosierdzia, służbę chorym w szpitalach, domach opieki, domach prywatnych, a także wychowanie dzieci i młodzieży. W Polsce jest od 1220 r.

ELŻBIETANKI Zgromadzenie Sióstr św. Elżbiety (CSSE). Założone w 1842 r. w Nysie przez s. Bożę Marię Merker, we współpracy z 3 innymi siostrami Klarę Wolff, Matyldę Merker, Franciszkę Werner. Siostry oddają się pracy wśród chorych, starszych i ubogich. Zgromadzenie jest prekursorem opieki nad chorymi w ich własnych domach.

ELŻBIETANKI CIESZYŃSKIE Zgromadzenie Sióstr św. Elżbiety Trzeciego Zakonu Regularnego Świętego Franciszka. Założone w 1622 r. w Aachen przez Apolonie Radermecher. Zadaniem sióstr jest spełnianie uczynków miłosierdzia, opieka nad chorymi. Do 1963 r. jako zgromadzenie klauzurowe, a obecnie czynne. W Polsce od 1754 r.

EUCHARYSTKI Zgromadzenie Sióstr Służebnic Jezusa w Eucharystii. Założone w 1923 r. przez bł. bp. Jerzego Matulewicza w Drui na Wileńszczyźnie. Zadaniem sióstr jest adoracja Najświętszego Sakramentu i troska o religijne wychowanie dzieci i młodzieży.



Herb Zgromadzenia Córek Bożej Miłości (FDC)



Herb Zgromadzenia Sióstr Świętego Feliksa z Kantalicjo Trzeciego Zakonu Regularnego Świętego Franciszka Serafickiego (CSSF)

- FELICJANKI** Zgromadzenie Sióstr Świętego Feliksa z Kantalicjo Trzeciego Zakonu Regularnego Świętego Franciszka Serafickiego (CSSF). Zgromadzenie zostało założone w Warszawie w 1855 r. przez bł. Angelę Truszkowską. Siostry realizują swój charyzmat przez służenie dzieciom, osobom starszym, opuszczonym, samotnym, chronicznie chorym.
- FRANCISZKANKI MARYI NIEUSTAJĄCEJ POMOCY** Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Maryi Nieustającej Pomocy. Założone na Węgrzech w 1889 r. przez Annę Brenner. Głównym zadaniem sióstr jest pielęgnowanie nieuleczalnie chorych w zakładach leczniczych i w szpitalnictwie. W Polsce od 1928 r.
- FRANCISZKANKI MISJONARKI** Franciszkancki Misjonarki Maryi (FMM). Założone w Indiach założone przez Helenę Filipinę de Chappotin. Zgromadzenie prowadzi apostołstwo poprzez katechezę, przygotowanie katechistów; pracę w szkolnictwie, udział w służbie zdrowia. W Polsce od 1922 r.
- FRANCISZKANKI OD CHRZEŚCIJAŃSKIEJ MIŁOŚCI** Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek od Chrześcijańskiej Miłości (SFCC). Założone w 1857 r. w Wiedniu przez kard. Józefa Othmara von Rauschera. Siostry oddają się działalności charytatywno-opiekuńczej w zakładach opieki i domach prywatnych. W Polsce od około 1920 r.
- FRANCISZKANKI OD CIERPIĄCYCH** Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek od Cierpiących (bezhabitowe). Założone w 1882 r. przez bł. Honorata Koźmińskiego i Kazimierę Gruszczyńską. Zadaniem zgromadzenia jest służba chorym i cierpiącym.
- FRANCISZKANKI OD ŚW. KLARY** Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek od św. Klary (SFSC). Założone we Włoszech w 1923 r. przez s. Bożę s. Teresę Cortimiglia. Szczególnym zadaniem sióstr jest opieka nad biednymi i opuszczonymi dziećmi oraz młodzieżą, a także troska o samotne i starsze kobiety. Do Polski przybyło w 1994 r.
- FRANCISZKANKI RODZINY MARYI** Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek franciszkancki Rodziny Maryi (CSFFM). Założone w Petersburgu przez bł. bp. Zygmunta Szczęsnego Felińskiego w 1857 r. Siostry angażują się w chrześcijańskie wychowanie i nauczanie dzieci i młodzieży, pielęgnowanie chorych oraz niesienie pomocy duchowieństwu w pracy duszpasterskiej, katechetycznej oraz dziełach miłosierdzia.
- FRANCISZKANKI SŁUŻEBNICE KRZYŻA** Siostry Franciszkancki Służebnice Krzyża (FSK). Zgromadzenie założone w 1918 r. przez s. Bożę Elżbietę Czacką i ks. Władysława Kornilowicza w Laskach pod Warszawą. Siostry służą niewidomym na każdym etapie ich życia. Uczestniczą w katechetycznych, ekumenicznych, misyjnych i innych apostolskich zadaniach Kościoła.
- FRANCISZKANKI SZKOLNE** Zgromadzenie Sióstr Szkolnych Trzeciego Zakonu Regularnego św. Franciszka z Asyżu (OSF). Założone przez Antoninę Franciszkę Lampel w 1841 r. w Austrii. Zgromadzenie służy ubogim poprzez nauczanie i wychowanie. W Polsce od 1994 r.
- FRANCISZKANKI SZPITALNE** Zgromadzenie Sióstr Pielęgniarek Trzeciej Reguły św. Franciszka. Założone przez o. Krzysztofa Bernsmeyera OFM w Westfali. Główny cel działalności apostolskiej zgromadzenia to pielęgnowanie starych, chorych i niedołączonych w domach prywatnych i szpitalach. Na Śląsk siostry przybyły w 1848 r.
- FRANCISZKANKI ŚWIĘTYCH SERC** Siostry Franciszkancki Świętych Serc Jezusa i Maryi (SFSC). Zgromadzenie założone w Rzymie w 1886 r. o. Simplicjusza Maresca. Szczególnym zadaniem sióstr jest wychowywanie dziewcząt zagrożonych upadkiem moralnym i ratowaniem ich. W Polsce od 1996 r.

FRANCISZKANKI Z ORLIKA Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek od Pokuty i Miłości Chrześcijańskiej (CSF). Założone w 1835 r. w Holandii przez Magdalenę Katarzynę Damen. Siostry realizują swoje powołanie poprzez modlitwę, wychowanie dzieci i młodzieży oraz opiekę nad chorymi i opuszczonymi. W Polsce od 1867 r.

HONORATKI Zgromadzenie Małych Sióstr Niepokalanego Serca Maryi (bezhabitowe) założone przez bł. Honorata Koźmińskiego i Anielę Godecką w 1888 r. w Zakrocymiu. Celem zgromadzenia jest praca nad podtrzymaniem wiary i rozwoju życia chrześcijańskiego w społeczeństwie, szczególnie w środowiskach robotniczych.

IMIENIA JEZUS Zgromadzenie Sióstr Najświętszego imienia Jezus pod Opieką Najświętszej Maryi Panny Wspomożenia Wiernych (CSNJ) bezhabitowe. Zgromadzenie założone przez bł. H. Koźmińskiego i sł. Bożą Marię Witkowską w 1887 r. w Warszawie. Realizuje swoje zadania poprzez dawanie świadectwa, dobrego przykładu w środowisku. Pomaga potrzebującym, poprzez prowadzenie placówek dydaktyczno-wychowawczych oraz uczestniczenie w pracach duszpasterskich Kościoła lokalnego.

JADWIŻANKI Zgromadzenie Sióstr św. Jadwigi od Niepokalanej Bogarodzicy Dziewicy Maryi (CSSH). Założone w 1859 r. we Wrocławiu przez ks. Roberta Spiske. Zadaniem sióstr jest chrześcijańskie wychowanie i nauczanie dzieci i młodzieży oraz opieka nad dziećmi zahamowanymi w rozwoju i zaniedbanymi przez środowisko.

JADWIŻANKI WAWELSKIE Zgromadzenie Sióstr św. Jadwigi Królowej Służebnic Chrystusa Obecnego (CHR). Założone w Krakowie przez ks. Wacława Świerżawskiego w 1990 r. Celem Zgromadzenia jest posługa w ewangelizacyjnej pracy Kościoła przez wspomaganie duszpasterzy w przekazie wiary katechumenom i w liturgicznej formacji ludzi świeckich.

JEZUSA MIŁOSIERNEGO Zgromadzenie Sióstr Jezusa Miłosiernego. Założone w 1947 r. w Myśluborzu przez sł. Bożego ks. Michała Sopoćko. Zadaniem sióstr jest wielbienie, głoszenie i wypraszenie Miłosierdzia Bożego.

JÓZEFITKI Zgromadzenie Sióstr św. Józefa założone w 1882 r. we Lwowie przez bł. ks. Zygmunta Gorazdowskiego. Zgromadzenie pełni posługę wśród ubogich, osób starszych, pielęgnując chorych, a także opiekując się dziećmi.

JÓZEFITKI Zgromadzenie Sióstr Świętego Józefa Oblubieńca Najświętszej Maryi Panny. Zgromadzenie obrządku bizantyjsko-ukraińskiego założone w 1898 r. w Cebłowie przez ks. Cyryla Sieleckiego. Siostry opiekują się chorymi w domach własnych, pomagają w pracy duszpasterskiej, wykonują szaty liturgiczne.

KALWARIANKI Zgromadzenie Córek Naszej Pani na Górze Kalwarii (FNSMC). Założone w 1630 r. przez bł. Virginie Centurione Bracelli w Genui, zadaniem sióstr jest praca wychowawcza i pastoralna. W Polsce od 1993 r.

KAMEDUŁKI Mniszki kamedułka Reguły Świętego Benedykta (OSBCam lub Ocam) zakon założony w 1027 r. przez św. Romualda we Włoszech. Zakon kontemplacyjny o charakterze pustelniczo-pokutniczym. W Polsce od 1948 r.

KAMILIANKI Zgromadzenie Sióstr Świętego Kamila (FSC) zgromadzenie założone w 1892 r. w Rzymie przez bł. Alojzego Teza i bł. Józefinę Vannini. Zadaniem sióstr jest posługa chorym. Siostry składają czwarty ślub służby chorym nawet z narażeniem życia. W Polsce od 1980 r.

KANOSJANKI Zgromadzenie Córek Miłości Służebnic Ubogich Kanosjanek (FdCC) założone w 1808 przez św. Magdalenę di Canossa we Włoszech. Powołaniem sióstr jest głoszenie Chrystusa i praca formacyjna wśród ludzi świeckich. W Polsce od 1992 r.



Herb Mniszek kamedulek Reguły Świętego Benedykta (OSBCam lub Ocam)

KAPUCYNKI SERCA JEZUSA Zgromadzenie Sióstr Kapucynek Najświętszego Serca Jezusa (CapSCI). Założone w 1897 r. przez ks. Franciszka Marie di Francia i Weronikę Briguglio we Włoszech na Sycylii. Powołaniem Zgromadzenia jest głoszenie i przekazywanie w świecie miłości miłosiernej Chrystusa ludziom biednym, opuszczonym dzieciom i młodzieży. W Polsce od 1987 r.

KAPUCYNKI TERCJARKI Zgromadzenie Sióstr Tercjarek od Świętej Rodziny (HTC) założone w 1885 r. przez sl. Bożego ks. Luisa Amigó w Hiszpanii. Siostry realizują swoje powołanie przez posługę wśród najbardziej potrzebujących, chorych i starszych. W Polsce od 1996 r.

KARMELITANKI Instytut Sióstr Matki Bożej z Karmelu założony w 1854 r, we Włoszech przez s. Marię Teresę Scrolli. Powołaniem sióstr jest praca wychowawcza wśród dzieci i młodzieży oraz troska o osoby chore i starsze. W Polsce od 1976 r.

KARMELITANKI BOSE Mniszki Bose Zakonu Najświętszej Maryi Panny z Góry Karmel (OCD). Zakon powstał w 1562 r. wyniku reformy zakonu karmelitańskiego przeprowadzonej przez św. Teresę z Avila i św. Jana od Krzyża w Hiszpanii. Siostry prowadzą życie kontemplacyjne. Służą Kościołowi nieustanną modlitwą oraz życiem prowadzonym w samotności, milczeniu i ewangelicznym wyrzeczeniu. Do Polski karmelitanki przybyły z Belgii w 1612 r.

KARMELITANKI DZIECIĄTKA JEZUS Zgromadzenie Sióstr Karmelitanek Dzieciątka Jezus (CSCIJ). Założone przez o. Anzelma Gądka OCD i s. Janinę Kierocińską w 1921 r. w Sosnowcu. Celem Zgromadzenia jest przeszczepianie w środowiska świeckie karmelitańskiego ducha modlitwy przez apostołstwo zewnętrzne i służbę bliźnim. Siostry podejmują pracę ewangelizacyjną jako katechetki, organistki, zakrystianki, opiekunki chorych.

KARMELITANKI MISJONARKI Zgromadzenie Karmelitanek Misjonarek (CM). Założone w 1860 r. w Hiszpanii przez bł. Franciszka Palau y Quer. W Polsce od 1988 r. Siostry podejmują prace na misjach, a także w służbie zdrowia, wychowaniu chrześcijańskim oraz działalność ewangelizacyjną na polu socjalnym.

KARMELITANKI MISJONARKI TEREZJANKI Zgromadzenie Sióstr Karmelitanek Misjonarek Terezanek (CMT). Powstało w 1861 r. w Hiszpanii założone przez bł. Franciszka Palau y Quer OCD. Siostry zajmują się ewangelizacją i promocją życia duchowego poprzez kształcenie młodzieży i opiekę nad chorymi i starszymi. W Polsce od 1992 r.

KAROLANKI Zgromadzenie Sióstr św. Karola Boromeusza (SCB) założone w 1684 r. przez ks. Andrien Bresy w Belgii. Siostry oddają się posłudze wobec najbardziej ubogich i opuszczonych poprzez chrześcijańskie wychowanie oraz ewangelizację w placówkach medycznych. W Polsce od 1991 r.

KATARZYNKI Zgromadzenie Sióstr św. Katarzyny Dziewicy i Męczennicy (CSC). Założone w 1571 r. przez bł. Reginę Protmann w Braniewie. Siostry posługują chorym, prowadzą pracę wychowawczą oraz społeczną i pastoralną w parafiach.

KLARYSKI Zakon Świętej Klary (OSC). Założony w 1211 r. przez św. Klarę w Asyżu, zakon kontemplacyjny, siostry oddzielone od świata naśladują Chrystusa oddając się modlitwie i pokucie. Pierwszy klasztor w Polsce powstał 1245 r. w Zawichoście.

KLARYSKI KAPUCYNKI Mniszki klaryski Kapucynki (OSCCap). Zakon powstał w XVI w. założony przez sl. Bożą s. Laurencję Longo, Zakon kontemplacyjny pozostający pod duchową opieką kapucynów. W Polsce pierwsza wspólnota powstała w 1860 r. z inicjatywy bł. Honorata Koźmińskiego, wyłoniła się ze wspólnoty felicianek.



Herb Mniszek Bosych Zakonu Najświętszej Maryi Panny z Góry Karmel (OCD)

KLARYSKI OD WIECZYSTEJ ADORACJI Zakon Mniszek Klarysek od Wieczystej Adoracji (OCPA). Założony w 1854 r. we Francji przez o. Bonawenturę Heurlaut OFMCap i s. Marię Klarę Bouillevaux. Zakon klauzurowy ze szczególnym zadaniem nieustające adoracji Najświętszego Sakramentu. W Polsce od 1871 r.

KLAWERIANKI Zgromadzenie Sióstr Misjonek św. Piotra Klawera (SSPC) założone w 1894 r. przez bł. Teresę Ledóchowską w Austrii. Zgromadzenie oddaje się służbie Kościołowi misyjnemu poprzez animację misyjną wśród dorosłych młodzieży i dzieci oraz pomoc materialną. W Polsce od 1931 r.

LORETANKI Zgromadzenie Sióstr Matki Bożej Loretańskiej (CSL). Zgromadzenie założone przez bł. ks. Ignacego Kłopotowskiego w 1920 r. w Warszawie. Zgromadzenie podejmuje apostołstwo poprzez słowo drukowane i inne środki społecznego przekazu, nauczanie i wychowanie dzieci i młodzieży, pomoc duchową i materialną potrzebującym oraz współpracę w duszpasterstwie parafialnym.

MAGDALENKI Zgromadzenie Sióstr Świętej Marii Magdaleny od Pokuty (CSMM). Powstało w XIII w. w Marsylii założone przez o. Jana Tisseranda. Siostry oddają się pracy wśród kobiet zagrożonych moralnie. W Polsce od 1217 r.

MAKSYMILIANKI Siostry Mniejsze Maryi Niepokalanej (SMMI). Założone w 1983 r. w Rzymie przez s. Marię Elżbietę Patrizi. Siostry oddają się pracy wychowawczej i formacyjnej. Składają czwarty ślub oddania się całkowicie Niepokalanej. W Polsce od 1994 r.

MICHALITKI Zgromadzenie Sióstr św. Michała Archanioła (CSSMA) założone w 1897 r. przez bł. ks. Bronisława Markiewicza w Miejsu Piastowym. Oddają się posłudze wychowania dzieci i młodzieży, pracy katechetycznej, charytatywno-społecznej oraz pomocy w duszpasterstwie parafialnym.

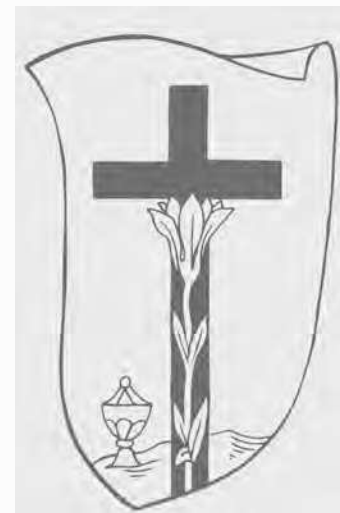
MISJONARKI AFRYKI Zgromadzenie Sióstr Misjonek Najświętszej Maryi Panny Królowej Afryki. Założone w 1869 r. przez kard. Charlesa Lavigerie, w Algierze. Powołane do ewangelizacji Afryki. Zadaniem szczególnym jest podbudzanie i ożywanie dialogu życia i wiary między chrześcijanami i muzułmanami. W Polsce od 1991 r.

MISJONARKI CHRYSYUSA KRÓLA Zgromadzenie Sióstr Misjonek Chrystusa Króla dla Polonii Zagranicznej (MChR). Założone w 1959 r. w Morasku k Poznania przez ks. Ignacego Posadzego. Zadaniem sióstr jest praca apostołska wśród polskich emigrantów.

MISJONARKI KLARETYNKI Zgromadzenie Sióstr Maryi Niepokalanej Misjonek Klaretynek (RMI). Założone w 1885 r. na Kubie przez św. Antoniego Marię Klareta i s. Marię Antonię Paris. Siostry oddają się pracy apostołskiej w katechizacji, duszpasterstwie parafialnym, prowadząc grupy biblijne i misyjne. W Polsce od 1990 r.

MISJONARKI ŚW. ANTONIEGO KLARETA (MC) założone w 1958 r. w Brazylii przez s. Leonię Milito i abp. Geraldo Fernandela. Zadaniem sióstr jest prowadzenie misji ewangelizacyjnej poprzez głoszenie Słowa Bożego i służbę bliźnim. W Polsce od 1995 r.

MISJONARKI KRWI CHRYSYUSA Zgromadzenie Sióstr Misjonek Krwi Chrystusa (MSC). Założone w 1987 r. przez ks. Winfrieda Wermtera w Polsce. Działalność sióstr polega na prowadzeniu rekolekcji zamkniętych i dni skupienia w domach misyjnych, prowadzą także działalność wydawniczą.



Herb Zgromadzenia Sióstr Świętej Marii Magdaleny od Pokuty (CSMM)

MISJONARKI MIŁOŚCI Zgromadzenie Sióstr Misjonarek Miłości (MC). Założone w 1946 r. w Kalkucie przez bł. m. Teresę. Celem działania jest służba najuboższym z ubogich. Siostry składają czwarty ślub służenia najuboższym. W Polsce od 1983 r.

MISJONARKI SKALABRYNIANKI Siostry Misjonarki od św. Karola Boromeusza Skalabryniarki (MSCS). Założone w 1895 r. we Włoszech przez bł. bp. Giovanni Battista Scalabrini. Pełnią swoją posługę ewangelizacyjną wśród migrantów, troszcząc się o ich religijny i społeczny awans, prowadzą także działalność kulturalną i naukową związaną z problemami migracji. W Polsce od 1996 r.

MISJONARKI SZKOŁY Unia św. Katarzyny ze Sieny Misjonarek Szkoły (bezhabitowe). Założone we Włoszech przez sł. Bożą Luigię Tincani w 1924 r. Zadaniem zgromadzenia jest przekazywanie prawdy i miłości młodzieży, szczególnie tej, która nie zna Chrystusa. Pierwszym polem działalności zgromadzenia są szkoły państwowe różnego stopnia i rodzaju, siostry uczą różnych przedmiotów, aby dotrzeć także do tych uczniów, którzy nie chodzą na lekcje religii. W Polsce od 1989 r.

MISJONARKI ŚWIĘTEJ RODZINY Zgromadzenie Sióstr Misjonarek Świętej Rodziny (MSF). Założone w 1905 r. w Mohylewie n. Dnieprem przez bł. Bolesławę Lament. Zadaniem zgromadzenia jest działalność ekumeniczna poprzez prowadzenie wychowania i kształcenia młodzieży w duchu katolickim w krajach, które utraciły jedność wiary. Misję ekumeniczną realizują także poprzez działalność dobroczynną, pracę w służbie zdrowia oraz dawanie świadectwa życia konsekrowanego.

NATYWITANKI Zgromadzenie Sióstr Narodzenia Najświętszej Maryi Panny. Założone w 1894 r. przez Helenę Zbraniecką w Warszawie. Powołaniem sióstr jest apostołstwo w rodzinie, troska o katolickie wychowanie dzieci oraz przygotowanie młodzieży żeńskiej do życia rodzinnego.

NAZARETANKI Zgromadzenie Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu (CSFN). Założone w 1875 r. w Rzymie przez bł. Franciszkę Siedliską. Zadaniem zgromadzenia jest szerzenie Królestwa Bożej Miłości wśród wszystkich ludzi, a zwłaszcza w rodzinach. Realizują te zadania poprzez pracę w duszpasterstwie parafialnym, prowadzenie domów samotnej matki i pomocy społecznej, zakładów opiekuńczo leczniczych oraz przedszkoli i szkół.

NIEPOKALANKI Zgromadzenie Sióstr Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny (SIC). Założone w 1857 r. przez Józefę Karską i bł. Marcelinę Darowską w Rzymie. Główne zadanie sióstr to praca na rzecz odrodzenia rodziny poprzez wychowanie i nauczanie w prowadzonych szkołach, oraz organizowanie rekolekcji. W Polsce od 1863 r.

NORBERTANKI Zakon Norbertański, Siostry Kanoniczki Regularne Zakonu Premonstratensów, Białe Kanoniczki św. Norberta (OPraem). Założone w 1120 r. przez św. Norberta we Francji. Siostry swoje powołanie realizują we wspólnotach kontemplacyjnych poprzez modlitwę i pokutę. W Polsce od 1126 r.

OBLATKI SERCA JEZUSA Instytut Sióstr Oblatek Serca Jezusa (OSJ). Założone w 1843 r. we Francji przez bł. Ludwikę Teresę Montaignac. Zadaniem sióstr jest ożywianie wśród ludzi wiary w miłość Serca Jezusa. W Polsce od 1894 r.

OBLICZANKI Zgromadzenie Sióstr Wynagrodzicielek Najświętszego Oblicza. Założone przez bł. Honorata Koźmińskiego przy współudziale Elizie Cejzik. Powołaniem sióstr jest wynagrodzenie Bogu za grzechy własne i całego świata oraz kult Najświętszego Oblicza. Zgromadzenie realizuje te zadania poprzez pokutę, modlitwę i pracę apostołską podejmowaną w różnych środowiskach.



Herb Zgromadzenia Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu (CSFN)

OD ANIOŁÓW Zgromadzenie Sióstr od Aniołów założone w Wilnie w 1889 r. przez ks. Wincentego Kluczyńskiego i Bronisławę Stankiewicz. Jednym z zadań sióstr jest pomoc kapłanom w szerzeniu i pogłębianiu wiary katolickiej.

ORIONISTKI Zgromadzenie Sióstr Małych Misjonek Miłosierdzia założone w 1915 r. we Włoszech przez bł. ks. Alojzego Orione. W ramach działalności apostolskiej siostry katechizują, pracują w parafiach i na misjach, składają czwarty ślub świadczenia miłości. W Polsce od 1932 r.

PALLOTYNKI Zgromadzenie Sióstr Misjonek Apostolstwa Katolickiego (SAC). Założone w Rzymie w 1838 r. przez św. Wincentego Pallonia. Celem zgromadzenia jest budzenie świadomości chrześcijańskiej wśród osób świeckich oraz współpraca z nimi w apostolskim posłannictwie. W Polsce od 1934 r.

PASJONISTKI Zgromadzenie Sióstr Męki Pana Naszego Jezusa Chrystusa (CP). Zgromadzenie założyła s. Boża Józefę Hałacińska w 1918 r. w Płocku. Powołaniem sióstr jest kontemplacja Męki Pańskiej w duchu ekspiacji przez modlitwę, wiarę, pokutę, a także podejmowanie działalności apostolskiej koncentrującej się na wychowaniu i nauczaniu dzieci i młodzieży, służenie pomocą pielęgniarską w szpitalach, domach opieki dla dorosłych oraz świadczenie pomocy potrzebującym.

PASJONISTKI ŚW. PAWŁA Zgromadzenie Sióstr Pasjonistek św. Pawła od Krzyża założone we Włoszech w 1815 r. przez Maria Magdalena Frescobaldi Capponi. Zgromadzenie prowadzi działalność zapobiegawczo-resocjalizacyjną i wychowawczą ze szczególnym zwróceniem uwagi na dziewczęta i kobiety upadłe moralnie. W Polsce od 1990 r.

PASTERKI Zgromadzenie Sióstr Pasterek od Opatrzności Bożej (CSDP). Założone w 1894 r. w Poznaniu przez bł. Marię Karłowską. Zgromadzenie realizuje swoje zadania poprzez prace na rzecz dziewcząt i kobiet moralnie słabych, przygotowując je do odpowiedzialnego życia w społeczeństwie pomagając zdobyć wykształcenie i przygotowanie zawodowe.

PASTERZANKI Zgromadzenie Służebnic Matki Dobrego Pasterza (bezhabitowe). Założone w 1895 przez bł. Honorata Koźmińskiego. Zgromadzenie pełni posługę poprzez prace wychowawczą i resocjalizacyjną. Szczególnym zadaniem jest troska o ludzi młodych, głównie dziewczęta i kobiety, a także dzieci zagrożone demoralizacją, zagubione moralnie.

PAULISTKI Zgromadzenie Córek św. Pawła (FSP). Założone we Włoszech w 1915 r. przez bł. ks. Jakuba Alberione. Zadaniem zgromadzenia jest głoszenie Ewangelii przez środki społecznego komunikowania, z wykorzystaniem najnowszych osiągnięć techniki. Siostry są zobowiązane do niesienia Dobrej Nowiny wszystkim ludziom każdej rasy i kultury w każdym wieku, ubogim materialnie i duchowo.

PIJARKI Instytut Córek Maryi Sióstr Szkół Pobożnych. Założone w 1829 r. przez św. Paulę Montalą w Hiszpanii. Zadaniem sióstr jest nauczanie i wychowanie dzieci i młodzieży w szkołach i centrach kształcenia. Składają czwarty ślub nauczania. W Polsce od 1990 r.

POCIESZYCIELKI Zgromadzenie Sióstr Pocieszycielek Najświętszego Serca Jezusowego (bezhabitowe). Założone w 1894 r. w Nowym Mieście n. Pilicą przez bł. Honorata Koźmińskiego przy współudziale Zofii Krzymowskiej. Zadaniem Zgromadzenia jest przeciwdziałanie szerzącemu się ateizmowi i laicyzacji, głównie przez nauczanie dzieci i młodzieży, a także przez organizowanie bibliotek, czytelni katolickich i propagowanie dobrej książki i prasy.



Herb Sióstr Kanoniczek Regularnych Zakonu Premonstratensów, Białych Kanoniczek św. Norberta (OPraem)



Herb Zakonu Najświętszego Odkupiciela (OSSR lub OSsR)

PREZENTKI Zgromadzenie Panien Ofiarowania Najświętszej Maryi Panny. Założone przez sł. Bożą Zofię Czeską w 1627 r. w Krakowie. Siostry oddają się pracy wychowawczej i oświatowej wśród dzieci i młodzieży.

REDEMPTRYSTKI Zakon Najświętszego Odkupiciela (OSSR lub OSsR). Założone w 1731 r. przez Marię Celestę Crostarosa w we Włoszech. Siostry żyją we wspólnotach klauzurowych, ich misją jest modlitwa i gościnność. W Polsce od 1989 r.

RYCERKI NIEPOKALANEJ Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rycerstwa Niepokalanej (CFSMI). Założone w 1949 r. w Japonii przez o. Mieczysława Mirochnę. Zadaniem Zgromadzenia jest szerzenie czci Niepokalanej i praca nad nawróceniem grzeszników. W Polsce od 1983 r.

SALEZJANKI Zgromadzenie Córek Maryi Wspomożycielki (FMA). Założone w 1872 r. przez św. Jana Bosko w Mornese we Włoszech przy współudziale św. Marii Dominiki Mazzarello. W Polsce od 1922 r. Siostry zajmują się dziełem wychowania chrześcijańskiego, zgodnie z systemem prewencyjnym św. Jana Bosko poprzez prowadzenie szkół, przedszkoli oraz pracę katechetyczną, organizowanie zajęć pozaszkolnych, prowadzenie świetlic, oratoriów i grup zainteresowań.

SALWATORIANKI Zgromadzenie Sióstr Boskiego Zbawiciela (SDS). Założone w 1888 r. w Rzymie przez ks. Franciszka Jordana i bł. Marię Teresę von Wullenveber. Zgromadzenie cechuje powszechność apostołatu, środków i członków i pola działalności. W Polsce od 1929 r.

SERAFITKI Zgromadzenie Córek Matki Bożej Bolesnej (CMBB). Powstało w Zakroczymiu w 1881 r z inicjatywy bł. Honorata Koźmińskiego i Małgorzaty Szewczyk. Siostry służą najuboższym, opuszczonym, potrzebującym pomocy w domach prywatnych i domach opieki. Zajmują się przede wszystkim ludźmi niesamodzielnymi, nieuleczalnie chorymi, osobami starszymi i upośledzonymi dziećmi.

SERCANKI Zgromadzenie Służebnic Najświętszego Serca Jezusowego (SSCJ). Założone w Krakowie w 1894 r. przez św. bp. Józefa Pelczara przy współudziale Ludwiki Szczęsnej. Zgromadzenie realizuje swoje zadania przez prowadzenie dzieł miłości chrześcijańskiej wobec dziewcząt, zwłaszcza potrzebujących moralnej opieki, wobec ubogich i chorych w szpitalach, zakładach i domach prywatnych; nauczanie prawd wiary katolickiej oraz religijne wychowanie dzieci i młodzieży, pomoc w pracy parafialnej i instytucjach kościelnych.

SIOSTRY BOŻEGO SERCA JEZUSA Zgromadzenie Sióstr Bożego Serca Jezusa (CDC). Założone w 1928 r. we Wrocławiu przez Gabrielę Klausę. Powołaniem sióstr jest wynagradzanie Bogu za grzechy przez całkowite oddanie się Sercu Jezusa. Podejmują prace katechetyczną i pomoc w duszpasterstwie parafialnym.

SIOSTRY SZKOLNE DE NOTRE DAME Zgromadzenie Sióstr Szkolnych de Notre Dame (SSND). Założone w 1833 r. przez bł. Marię Teresę Gerhardinger w Bawarii. Siostry służą poprzez pracę w dziedzinie wychowania i nauczania, a także posługę wśród ubogich. W Polsce od 1851 r.

SIOSTRY DUSZY CHRYSZTUSOWEJ Zgromadzenie Sióstr Najświętszej Duszy Chrystusa Pana. Założone przez Zofię Tajber w 1923 r. w Krakowie. Celem zgromadzenia jest kult Duszy Chrystusowej, siostry rozbudzają wśród wiernych ducha apostołskiego i misyjnego, włączając się w chrześcijańskie wychowanie dzieci i młodzieży.

SIOSTRY MAŁE Zgromadzenie Małych Sióstr Jezusa. Zgromadzenie założone w 1939 r. w Algierii przez Magdalene Hutin w oparciu o duchowość Karola de Foucauld. W Polsce od 1966 r. Zgromadzenie kontemplacyjne nie żyjące za klauzurą, ale w świecie, wśród ludzi pracując z nimi i dzieląc ich warunki bytowe. Siostry są obecne

wśród ludzi pozostającymi poza zorganizowanymi formami duszpasterstwa, a także w środowiskach marginesu społecznego i plemion skazanych na wymarcie.

SIOSTRY MARYI NIEPOKALANEJ Zgromadzenie Sióstr Maryi Niepokalanej (SMI). Założone w 1854 r. przez ks. Jana Schneidera i s. Marię Dulcissimę Hoffman we Wrocławiu. Siostry zajmują się dziewczętami moralnie zagrożonymi, ubogimi, opuszczonymi i chorymi.

SIOSTRY MATKI BOŻEJ MIŁOSIĘDZIA Zgromadzenie Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia założone przez s. Teresę Ewę Potocką z Sułkowskich w 1862 r. w Warszawie. Powołaniem sióstr jest ratowanie zagubionych ludzi przez uczynki miłosierdzia wykonywane czynem, słowem i modlitwą.

SIOSTRY MATKI BOŻEJ NIEUSTAJĄCEJ POMOCY Zgromadzenie Sióstr Miłości Naszej Pani Dobrej i Nieustającej Pomocy (BPS). Założone w 1850 r. we Francji przez s. Bożę Karolinę Lenferna de Laresle. Siostry poświęcają się służbie ubogim i cierpiącym, a także wychowaniu dzieci i młodzieży. W Polsce od 1995 r.

SIOSTRY NAJSWIĘTSZEGO SERCA JEZUSOWEGO Zgromadzenie Sióstr Najświętszego Serca Jezusowego. Założone przez bł. Marię Schininę w 1889 r. na Sycylii. Siostry podejmują pracę edukacyjną i wychowawczą wśród dzieci i młodzieży. Niosą pomoc osobom starszym pracując w szpitalach i przy parafiach.

SIOSTRY NIEPOKALANEGO SERCA MARYI Zgromadzenie Sióstr Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny. Założone w 1959 r. z inicjatywy ks. Konstantyn Marszałkowicza w Kietrze. Podstawowym terenem pracy sióstr są parafie, w których katechizują, pomagają w przygotowaniu uroczystości religijnych.

SIOSTRY OD ŚW. DOROTY Siostry Nauczycielki od św. Doroty Córki Najświętszych Serc (SDVI). Założone w 1836 r. we Włoszech przez ks. Antoniego Farina. Siostry powołane są do wcielenia miłości Serca Jezusowego i świadczania o niej wśród ludu pielgrzymującego do Boga poprzez wychowanie i opiekowanie się najbardziej potrzebującymi. W Polsce od 1994 r.

SIOSTRY OPATRZNOŚCI BOŻEJ Zgromadzenie Sióstr Opatrzności Bożej (SDP). Zgromadzenie zostało założone przez Antoninę Mirską w 1857 r. we Lwowie. Powołaniem sióstr jest troska o zbawienie ludzi zwłaszcza dziewcząt upadłych moralnie, zagrożonych i osieroconych.

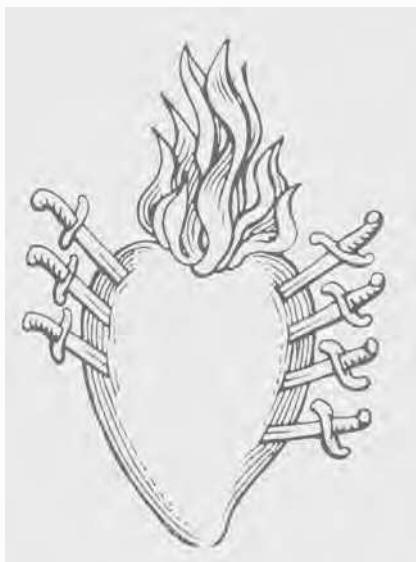
SIOSTRY SACRÉ COEUR Zgromadzenie Najświętszego Serca Jezusa Sacré Coeur (RSCJ). Założone we Francji w 1800 r. przez św. Zofię Barat. Siostry oddają się całkowicie Najświętszemu Sercu Jezusa i poświęcają się dziełu wychowania. W Polsce od 1843 r.

SIOSTRY SZPITALNE Zgromadzenie Sióstr Szpitalnych od Najświętszego Serca Jezusa (HSC). Założone w 1881 r. w Hiszpanii z inicjatywy św. Benedykta Menni. Siostry zajmują się osobami chorymi i potrzebującymi, a szczególnie chorymi umysłowo. W Polsce od 1990 r.

SIOSTRY ŚW. JÓZEFA Z CLUNY Zgromadzenie Sióstr św. Józefa z Cluny SCJ. Założone w 1807 r. przez bł. Annę Marię Javouhey we Francji, w Polsce od 1989 r. Do zadań szczególnych zgromadzenia należy: nauczanie i wychowanie dzieci i młodzieży, opieka nad chorymi, a także katecheza i katechumenat dla dorosłych, animacja ruchów młodzieżowych, organizowanie chrześcijańskich form wypoczynku.



Herb Zgromadzenia Córek Maryi Wspomożycielki (EMA)



Herb Zgromadzenia Córek Matki Bożej Bolesnej (CMBB)

SIOSTRY ŚWIĘTEJ RODZINY Instytut Zakonny Świętej Rodziny z Bordeaux. Założony w 1820 r. we Francji przez śl. Bożego ks. Piotra Bienvenu Noailles. Zadaniem sióstr jest szerzenie i umacnianie wiary we wszystkich środowiskach społecznych, na wszelkie możliwe sposoby. W Polsce od 1934 r.

SIOSTRY WSPÓLNEJ PRACY Zgromadzenie Sióstr Wspólnej Pracy od Niepokalanej Maryi. Założone w 1922 r. we Włocławku przez śl. Bożego bp. Wojciecha Owczarka. Siostry podejmują prace apostołskie w duszpasterstwie parafialnym i misyjnym oraz w instytucjach kościelnych, biurach, wydawnictwach, redakcjach, archiwach, bibliotekach, zakryściach. Prowadzą także działalność wychowawczą wśród dzieci i młodzieży.

SŁUGI JEZUSA Zgromadzenie Sióstr Sług Jezusa AI (bezhabitowe). Założone w 1884 r. w Warszawie przez bł. Honorata Koźmińskiego i Eleonorę Motylowską. Celem Zgromadzenia jest pomoc duchowa i materialna młodzieży żeńskiej, w przygotowaniu do zawodu i założenie własnej rodziny opartej na zasadach chrześcijańskich.

SŁUŻEBNICE Zgromadzenie Sióstr Służebnic Niepokalanej Panny Maryi zgromadzenie obrządku bizantyjsko-ukraińskiego. Powstało w 1892 r. w Żużelanach na Ukrainie. Inicjatorami wspólnoty byli: s. Jozafata Michalina Hordaszewska, o. Jeremiasz Łomnicki i ks. Cyryl Sielecki. Swoje powołanie służebnice realizują poprzez działalność apostołską, m.in. wychowanie dzieci i młodzieży, opiekę nad chorymi i troskę o piękno świątyń.

SŁUŻEBNICE DUCHA ŚWIĘTEGO Zgromadzenie Misyjne Służebnic Ducha Świętego (SSpS). Założone przez bł. Arnolda Janssena w 1889 r. w Holandii przy współudziale bł. Marii Heleny Stollenwerk i Józefy Hendriny Stenmanns. Zadaniem Zgromadzenia jest głoszenie Dobrej Nowiny przede wszystkim tam, gdzie jej nie głoszono lub gdzie Kościół lokalny nie jest w stanie istnieć o własnych siłach. Zadania te realizują siostry poprzez pomoc w wychowaniu religijnym, katechezy, spotkania modlitewne, rekolekcje oraz inne posługi pastoralne.

SŁUŻEBNICE DUCHA ŚWIĘTEGO OD WIECZYSTEJ ADORACJI Zgromadzenie Służebnic Ducha Świętego od Wieczystej Adoracji (SSpSAP). Założone w 1896 r. w Holandii przez bł. Arnolda Janssena. Zgromadzenie kontemplacyjno-misyjne. Poprzez modlitwę i pracę siostry wypraszą łaski dla kapłanów i całego dzieła misyjnego. W Polsce od 1990 r.

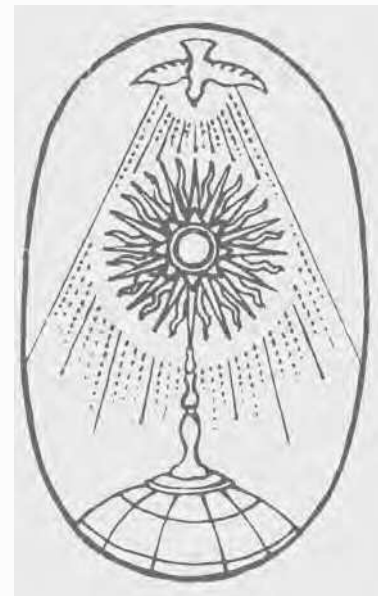
SŁUŻEBNICE NAJŚWIĘTSZEGO SERCA JEZUSA Zgromadzenie Służebnic Najświętszego Serca Jezusa założone we Francji w 1866 r. przez śl. Bożego ks. Wiktora Brauna. Głównym zadaniem zgromadzenia jest służba ubogim. Poza pracą wśród dzieci ważne miejsce w działalności zajmuje praca w szpitalach, domach dla dzieci, osób upośledzonych i w podeszłym wieku. W Polsce od 1894 r.

SŁUŻEBNICE NAWIEDZENIA Zgromadzenie Sióstr Służebnic Nawiedzenia (AV) Powstało w 1978 r. we Włoszech, założone przez s. Marię Vincenzę Minet. Siostry naśladują Maryję w tajemnicy nawiedzenia, niosąc Chrystusa potrzebującym. W Polsce od 1993 r.

SŁUŻEBNICZKI DĘBICKIE Zgromadzenie Sióstr Służebniczek Bogarodzicy Dziewicy Niepokalanie Poczętej (śl. BDNP). Założone przez bł. Edmunda Bojanowskiego w 1850 r. w Podrzeczu k. Gostynia Wielkopolskiego. Służebniczki podejmują pracę opiekuńczo-wychowawczą wśród dzieci i młodzieży, nawiązują kontakt ze środowiskiem rodzinnym, by pomóc w wypełnieniu wychowania.

SŁUŻEBNICZKI STAROWIEJSKIE Zgromadzenie Sióstr Służebniczek Najświętszej Maryi Panny Niepokalanie Poczętej. Założone przez bł. Edmunda Bojanowskiego w 1850 r. Zadaniem zgromadzenia jest chrześcijańskie wychowanie oraz nauczanie dzieci i młodzieży, katechizacja, akcja charytatywna wśród chorych i ubogich.

- SŁUŻEBNICZKI SŁĄSKIE** Zgromadzenie Sióstr Służebniczek Najświętszej Maryi Panny Niepokalanie Poczętej – śląskie Zgromadzenie zostało założone przez bł. Edmunda Bojanowskiego w 1850 r. w Podrzeczu k. Gostynia. Zadaniem zgromadzenia jest chrześcijańskie wychowanie oraz nauczanie dzieci i młodzieży, katechizacja, akcja charytatywna wśród chorych i ubogich.
- SŁUŻEBNICZKI WIELKOPOLSKIE** Zgromadzenie Sióstr Służebniczek Najświętszej Maryi Panny – wielkopolskie. Zgromadzenie zostało założone przez bł. Edmunda Bojanowskiego 1850 r. Zadaniem zgromadzenia jest chrześcijańskie wychowanie oraz nauczanie dzieci i młodzieży, katechizacja, akcja charytatywna wśród chorych i ubogich.
- SŁUŻKI** Zgromadzenie Sióstr Służek Najświętszej Maryi Panny Niepokalanej (bezhabitowe). Założone przez bł. Honorata Koźmińskiego w 1878 r. Zadaniem sióstr jest praca nad odrodzeniem wiary i moralności chrześcijańskiej w środowisku wiejskim, poprzez szerzenie wiedzy religijnej i kształtowanie sumień chrześcijańskich.
- SZARYTKI** Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo. Założone przez św. Wincentego a Paulo i św. Ludwikę de Marillac. Zadaniem sióstr jest służba ubogim i chorym, składają dodatkowy ślub służenia ubogim. W Polsce od 1652 r.
- SZENSZTACKIE SIOSTRY MARYI** Szensztacki Instytut Sióstr Maryi. Założony w 1926 r. przez ks. Józefa Kentenicha. Siostry podejmują formację wśród kobiet, szczególnie dziewcząt i matek oraz rodzin. W Polsce od 1946 r.
- TERESKI** Zgromadzenie Sióstr „Jedność” pw. św. Teresy od Dzieciątka Jezus. Założone na Podlasiu w 1925 r. przez ks. Andrzeja Mazurkiewicza. Celem sióstr jest pomaganie katolikom świeckim w uświęcaniu się szczególnie na tzw. małej drodze dziecięctwa duchowego św. Teresy od Dzieciątka Jezus.
- TEREZJANKI** Zgromadzenie Sióstr Świętej Teresy od Dzieciątka Jezus (CST). Założone na Wołyniu w 1936 r. przez bp. Adolfa Szelążka. Celem Zgromadzenia jest prowadzenie pracy wychowawczej w duchu św. Teresy od Dzieciątka Jezus.
- UBOGIE SIOSTRY KLARYSKI** Zakon Świętej Klary (OSC). Założony przez św. Franciszka i św. Klarę, w 1211 r. Siostry prowadzą życie w klauzurze w całkowitym ubóstwie i umniejszeniu. W Polsce od 1995 r.
- UCZENNICE BOSKIEGO MISTRZA** Zgromadzenie Sióstr Pobożnych Uczennic Boskiego Mistrza (PDDM). Założone we Włoszech przez bł. ks. Jakuba Alberione w 1924 r. Zadaniem sióstr jest nieustanna modlitwa w intencjach dzieł apostołskich i rodziny paulińskiej. Siostry adorują Najświętszy Sakrament, prowadzą także apostołstwo kapłańskie i liturgiczne.
- UCZENNICE KRZYŻA** Wspólnota Sióstr Uczennic Krzyża (CSDS). Założone w 1982 r. przez s. Helenę Mickiewicz w Polsce. Powołaniem sióstr jest wychowywanie świeckich w duchu odpowiedzialności za Kościół, zadanie to realizowane jest poprzez prowadzenie rekolekcji i dni skupienia.
- URSZULANKI SZARE** Zgromadzenie Sióstr Urszulanek Serca Jezusa Konającego (USJK). Założone przez św. Urszulę Ledóchowską w 1920 r. w Polsce. Realizuje swoje zadania apostołskie przede wszystkim w dziedzinie wychowania i nauczania dzieci i młodzieży, służbę najbardziej potrzebującym i pokrzywdzonym oraz innymi formami służącymi ewangelizacji świata.
- URSZULANKI UNII RZYMSKIEJ** Unia Rzymska Zakonu Świętej Urszuli (OSU). Założone przez św. Anielę Merici w 1535 r. we Włoszech. W Polsce od 1857 r. Pełnią misję wychowawczą i formacyjną.



Herb Zgromadzenia Służebnic Ducha Świętego od Wieczystej Adoracji (SSpSAP)



Herb Zgromadzenia Nawiedzenia
Najświętszej Maryi Panny (VSM)

URSZULANKI z GANDINO Zgromadzenie Sióstr Urszulanek Maryi Panny Niepokalanej z Gandino (OMVI). Założone we Włoszech w 1818 r. przez ks. Franciszka Della Madonna. Głównym zadaniem sióstr jest opieka nad dziećmi i młodzieżą i starszymi osobami w potrzebie. W Polsce od 1999 r.

WESTIARKI Zgromadzenie Sióstr Westiarek Jezusa. Założone w 1882 r. przez bł. Honorata Koźmińskiego. Zadaniem zgromadzenia jest troska o miejsca kultu, siostry prowadzą pracownie szat liturgicznych.

WIZYTKI Zgromadzenie Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny (VSM). Założony w 1610 r. przez św. Franciszka Salezego i św. Joannę de Chantal. Zakon kontemplacyjny prowadzący życie wspólnotowe w ścisłej klauzurze, oddane modlitwie i skupieniu. W Polsce od 1654 r.

WSPOMOŻYCIELKI Zgromadzenie Sióstr Wspomożycielek Duszy Czyścicowych założone w Zakroczymiu w 1889 r. przez bł. Honorata Koźmińskiego. Powołaniem sióstr jest pomaganie przez modlitwę ofiarę i prace apostołskie duszom zmarłych cierpiącym oczyszczenie.

WSPÓLNOTA z LIPIA Wspólnota Dzieci Łaski Bożej Założone w 1977 r. w wiosce Rola k. Lipia. Celem wspólnoty jest całkowite oddanie się i poświęcenie Bogu oraz szerzenie Jego chwały poprzez organizowanie rekolekcji spotkań ewangelizacyjnych i prace w parafiach.

ZAWIERZANKI Wspólnota Niepokalanej Matki Wielkiego Zawierzenia (CF). Założone w 1986 r. w Starej Wsi przez ks. Bronisława Mokrzyckiego. Wspólnota kontemplacyjno-apostołska, której posługiwanie apostołskie polega głównie na towarzyszeniu uczestnikom rekolekcji.

ZMARTWYCHWSTANKI Zgromadzenie Sióstr Zmartwychwstania Pana Naszego Jezusa Chrystusa (CR). Założone przez sł. Bożę Celinę i Jadwigę Borzęckie w 1891 r. w Rzymie. Siostry prowadzą nauczanie i wychowywanie chrześcijańskie oraz opiekę nad chorymi. W Polsce od 1891 r.

Wykaz terminów i pojęć związanych z życiem zakonnym

opracował Jacek Zdrzałek CSsR





AFILIACJA (łac. *affiliatio*) 1. (dawniej) przyjęcie → zakonnika do → klasztoru niezależnego z innego klasztoru lub przyjęcie do → prowincji zakonnej zakonnika z innej prowincji; 2. na Wschodzie, zwłaszcza w obrządku bizantyjskim, dopuszczenie osoby świeckiej do uczestnictwa w dobrach duchowych zyskiwanych przez zakonników; 3. akt prawny dopuszczający → instytut życia konsekrowanego jedynie do udziału w duchowych dobrach zakonu afiliującego.

AGGIORNAMENTO termin ogólny oznaczający dostosowanie się do aktualnych potrzeb i sytuacji zaistniałej w świecie. W → życiu konsekrowanym to uaktualnienie jako odnowę rozumie się jako ustawiczne powracanie do źródeł, zachowywanie pierwotnego ducha założycieli oraz przez jednoczesne dostosowywanie się do zmieniających się warunków epoki (PC 2). Mówi się w tym względzie również o akomodacji, odnowie. Jeśli chodzi o życie konsekrowane to kongregacja zakonników zdefiniowała znaczenie tego „dostosowywania się” w dekrete z 26 III 1956 r. – AAS 48, 1956, s. 295-296; Ponadto sztandarowym dokumentem jest w tym względzie m.in. Dekret o przystosowanej do współczesności odnowie życia zakonnego *Perfectae caritatis* – 28 X 1965 r.

AGREGACJA 1. przyłączenie osobno założonej wspólnoty zakonnej do jakiegoś już istniejącego zakonu; 2. to rodzaj połączenia pomiędzy instytutem żeńskim i męskim. Ta unia duchowa pozwala zakonnikom uczestniczyć w duchowości i przywilejach instytutu męskiego.

ASPIRANTKA kandydatka do instytutu życia konsekrowanego lub stowarzyszenia życia apostołskiego przed przyjęciem do postulatu.

ASPIRANTURA 1. → prenowicjat; 2. u jezuitów w XIX i XX w. tak nazywano okres próby dla kandydatów na braci zakonnych.

BENEDYKCJA 1. uroczyste błogosławieństwo udzielone nowo obranej → ksieni lub nowo obranemu → opatowi. Zastrzeżone dla biskupa, który jedynie miał prawo go udzielać. Czasem nieścisłe nazywane też → konsekracją; 2. modlitwy albo błogosławieństwa przełożonych.

CELA (łac. *cella* – chatka) tak nazywano najpierw domki pustelników, potem wszelkie pomieszczenia zakonne, wreszcie izby mieszkalne w klasztorze, zwłaszcza jednoosobowe.

CHARYZMAT dar Ducha Świętego udzielony w celu budowania Królestwa Bożego i zbawienia człowieka, w przypadku → instytutów życia konsekrowanego i → stowarzyszeń życia apostołskiego udzielany najczęściej → założycielowi dla całej → wspólnoty.

CHARYZMAT INSTYTUTU dar Ducha Świętego, który uzdalnia kolejne pokolenia członków do wiernego odczytywania i aktualizowania pierwotnej inspi-

racji ewangelicznej charyzmatu założycielskiego. Niektórzy nazywają go „ewangelicznym kodem genetycznym”.

CHARYZMAT ZAŁOŻYCIELA należy rozróżnić między charyzmatem, który ma założyciel, zakładając rodzinę religijną, a charyzmatem samego założyciela. Ten pierwszy dotyczy osoby i tego szczególnego, niepowtarzalnego daru, który jest dany przez Ducha Świętego, aby był u początku rodziny religijnej. Drugi zaś dotyczy specyficznych treści oraz doświadczenia założycielskiego, które będą przekazywane uczniom.

CHARYZMAT ZAŁOŻYCIELSKI dar Ducha Świętego uzdalniający osobę do założenia → wspólnoty życia konsekrowanego w Kościele.

CHÓR 1. obowiązek lub fakt wspólnego odmawiania pacierzy; 2. pomieszczenie do tego służące, zwane jest ono także kaplicą albo oratorium; 3. klasa zakonników: do pierwszego chóru należały te osoby, które miały obowiązek udziału we wspólnych pacierzach oraz były z tą przynależnością związane prawa w kapitule. Do → drugiego chóru należały te osoby, które zastępowały brewiarz krótszymi modlitwami, nie miały one praw kapitularnych i oddawały się pracom służebnym.

CZYSTOŚĆ (łac. *castitas*) całkowite ukierunkowanie serca ku Bogu. Słowo *castitas* wywodzi się od łacińskiego *castigare*, czyli karanie. Etymologia grecka wskazuje na termin *katharos*, czyli pusty, opróżniony. Niektórzy wprowadzają ten termin od słowa *candere*, czyli czynić białym, nieskalanym. Czystość to cnota moralna, dzięki której osoba powstrzymuje się od jakiegokolwiek aktu seksualnego wewnętrznego i zewnętrznego, dążącego do nieuporządkowanej przyjemności seksualnej. Stąd czystość w znaczeniu węższym to dziewictwo lub przynajmniej pełna abstynencja seksualna od chwili podjęcia życia zakonnego, jako wyrzeczenie się ziemskiej miłości dla tym pełniejszego oddania się miłości Boga. Cnotę czystości mają obowiązek praktykować wszyscy, także osoby żyjące w małżeństwie, są one bowiem obowiązane do zachowania czystości według swego stanu. Jej zaś treść jest różna w zależności od obranego stanu życia. Czystość prowadzi do potrójnego zwycięstwa: triumfu miłości Bożej nad miłością ziemską, triumfu rozumu nad władzami zmysłowymi oraz zwycięstwa duszy nad ciałem.

DIAKONISA 1. w starożytnym Kościele kobieta pełniąca posługi religijne i charytatywne; 2. W kościołach reformowanych instytuty *diakonisi* przypominają raczej zgromadzenia żeńskie o charakterze charytatywnym. Założone zostały np. w Niemczech przez Th. Fliedner (1800-1864), w Anglii przez Elisabeth Fry (1780-1845), we Francji przez pastora Antoine Vermeil (1779-1864) i Caroline Malvesin.

DOM FILIALNY 1. zgodnie ze zwyczajem (w Kodeksie Prawa Kanonicznego brakuje ściślejszego określenia) oznacza dom lub grupę → zakonników, stanowiącą część innej wspólnoty lub domu. Z tego też powodu posiada on

własną i autonomiczną osobowość prawną. Taki dom może być domem wakacyjnym lub ekspozyturą innego domu. Na czele domu filialnego nie stoi → przełożony w znaczeniu ścisłym lecz delegat. 2. niekiedy dom jest nazywany filialnym, aby go odróżnić od → domu macierzystego lub → domu generalnego.

DOM GENERALNY (inaczej: główny) to dom generalnego zarządu zakonu i zgromadzenia.

DOM MACIERZYSTY dom zakonny z którego wywodzi się *instytut*. Niekiedy nazywa się tak dom główny (zarządu generalnego), co nie jest właściwe i co często powoduje zamieszanie.

DOM MODLITWY w niektórych instytutach zamiast tworzyć osobną gałąź opierającą się na własnych statutach, tworzy się grupy lub poszczególne domy życia kontemplacyjnego. Takie domy nazywane są domami modlitwy i żyją w nich ci, którzy czują się powołani do prowadzenia życia kontemplacyjnego, tak w sposób stały, jak i przez pewien tylko okres, dla duchowego wzmocnienia.

DOM AUTONOMICZNY dom, który choćby stanowił część jakiegoś większego zespołu posiada znaczną niezależność. Kan. 613 stwierdza tylko, że – jeśli konstytucje nie postanawiają inaczej – dom kanoników regularnych i mnichów, będący pod zarządem i opieką własnego przełożonego jest *sui iuris*. Ten system cechuje zdecentralizowany zarząd, co niesie ze sobą większą niezależność na szczeblu lokalnym, oraz ograniczoną władzę tego, kto stoi na czele większego zespołu tego rodzaju domów.

DOM ZAKONNY (łac. *domus religiosa*) oznacza dom jakiegoś *instytutu zakonnego* w ogólności. W źródłach prawnych spotykamy na określenie domu zakonnego wyrażenia: *conventus, coenobium, residentia*.

DORMITARZ (łac. *dormitorium*) w klasztorach najpierw nazywano tak wspólną salę sypialną, później korytarz przy którym były → cele.

DRUGI CHÓR – tak nazywano konwersów lub → konwerski. Obecnie nie istnieje taki podział; → chór.

DUCHOWOŚĆ ZAKONNA – właściwy dla danego zakonu system pojęć, kształtujący jego sposób modlitwy, zadania i rolę w Kościele. Nie jest niczym innym jak duchowością chrześcijańską opartą na chrzcie św., ale przeżywaną i rozwijaną aż po osiągnięcie pełnej dojrzałości w oparciu o szczególne powołanie.

DYREKTORIUM zbiór norm zakonnych uzupełniający → konstytucje czy inne prawodawstwo. W niektórych → instytutach nazywa się je także: „księgą zwyczajów” czy „zwyczajnikiem”.

DYSCYPLINA (łac. *disco* – uczyć się) 1. karność zakonna; 2. kary przewidziane dla mnichów łamiących regułę; 3. tak określano biczowanie, dyscypliną jako biczem posługiwano się w zakonach zwłaszcza podczas modlitw psalmów (Ps 50 i 129); 4. w Kościele Wschodnim zespół technik wyciszenia wewnętrzного.

DYSPENSA 1. zwolnienie od obowiązku zachowania ustawy w szczególnym przypadku i dla słusznej przyczyny. W życiu konsekrowanym te mogą być wielorakie przyczyny dyspens; 2. pomieszczenie przyległe do refektarza (np. u nazaretanek). Dawniej, gdy w refektarzu podczas posiłków obowiązywało milczenie, aby z kimś załatwić jakąś pilną sprawę, należało wyjść właśnie do dyspensy i tam cicho i szybko tę sprawę załatwić.

DZIEWICA KONSEKROWANA kobieta, która publicznie poświęciła się wyłącznie Bogu poprzez ślubowanie dozgonnej *czystości* i podjęcie życia dziewiczego, w którym całkowite wyrzeczenie się małżeństwa złączone jest z zachowaniem fizycznej i duchowego dziewictwa z pobudki bezinteresownej i nadprzyrodzonej miłości do Boga. Choć takiej konsekracji dokonywano od samego początku to pierwsza wzmianka o konsekracji dziewicy pochodzi z drugiej połowy IV w. i dotyczy Marceliny, siostry Ambrożego, której konsekracja dokonała się w bazylice św. Piotra w Rzymie w obecności papieża Liberiusza I. Ciekawym jest, że dawniej np. Ignacy Antiocheński do dziewic zaliczał też → wdowy. Za pierwszy systematyczny traktat teologiczny o dziewictwie uważa się *Ucztę* Metodego z Olimpu. Natomiast za ostatni starożytny wielki traktat o dziewictwie uważa się traktat św. Augustyna (353-430) *De sancta virginitate*. Od V w. niemal wszystkie dziewice konsekrowane zostawały zakonnicami. Obecnie w Kościele jest osobna grupa dziewic konsekrowanych.

DZIEWICTWO (łac. *virginitas*) jako cnota to stała i skuteczna wola powstrzymywania się przez całe życie od wszelkich działań i przyjemności seksualnych. Przedmiotem materialnym cnoty dziewictwa jest nienaruszalność ciała, czyli wstrzymywanie się od wszelkich aktów życia seksualnego. Przedmiotem formalnym cnoty jest dozgonne postanowienie rezygnacji z wszelkich aktów nieczystości. Nazwa *virginitas* wywodzi się od łacińskiego terminu *viror* oznaczającego siłę. Św. Ambroży z Mediolanu, który propagował czystość i bronił jej wartości nazywany jest „doktorem dziewictwa”.

EGZEMPCJA wyjęcie → instytutu życia konsekrowanego spod władzy biskupa diecezjalnego i poddanie go władzy wyższej, np. Stolicy Apostolskiej. Pierwszej egzempcji udzielił papież Honoriusz I w 628 r. opactwu Bobbio w Lombardii.

EKSKLAUSTRACJA pozwolenie na przebywanie poza → instytutem, z zawieszeniem niektórych zobowiązań i uprawnień (np. nie posiada głosu czynnego i biernego – kan. 687). Osoba eksklastrowana może nosić → habit instytutu, chyba że w indulcie co innego postanowiono (kan. 687). Eksklaus-

stracę należy odróżnić od pozwolenia na nieobecność w domu zakonnym (*absentia a domo*) (kan. 665 § 1).

EREM (gr. *eremia* – pustynia) 1. miejsce, gdzie mieszkał pustelnik lub → eremita; 2. → klasztor zakonów wiodących życie samotne. Terminem erem po raz pierwszy nazwano siedzibę mnicha w I połowie V w.

FEDERACJA takie połączenie instytutów zakonnych, z których powstaje nowy organizm, w łonie którego jednak każdy instytut zachowuje swoją autonomię. Klasztory mniszek normalnie zrzeszają się w federacje. Sobór Trydencki (sesja XXV, rozdz. VIII) zobowiązał klasztory męskie do łączenia się w → kongregacje monastyczne.

FORMACJA PERMANENTNA etap → formacji zakonnej obejmujący okres od złożenia ślubów wieczystych do końca życia. Formacja ta zwana jest też → formacją ustawiczną bądź → ciągłą.

FORMACJA PODSTAWOWA etap formacji zakonnej od wstąpienia do instytutu aż do ślubów wieczystych.

FORMACJA USTAWICZNA → formacja permanentna.

FORMACJA ZAKONNA czas lub fakt wychowywania adeptów → życia zakonnego, mający im pomóc w przyswojeniu duchowości zakonu, jego zwyczajów i praktyk.

FUNDACJA 1. założenie nowego klasztoru; 2. nowo założony klasztor; 3. klasztor wywodzący się z innego, np. starszy klasztor był fundacją nowego.

FUNDATOR, FUNDATORKA 1. przełożona klasztoru wysyłająca grupę zakonnic lub zakonników na nową fundację; 2. pierwsza przełożona lub przełożony nowego klasztoru; 3. najczęściej: osoba, zwykle świecka, finansująca nową fundację. Taki świecki fundator miał wobec „swojego” klasztoru szczególne prawa i obowiązki. Czasami można było zostać fundatorem klasztoru dawno założonego, jeśli ta funkcja nie była jeszcze obsadzona (np. Jan Feliks Pac został fundatorem benedyktynek wileńskich w przeszło pół wieku po ich przybyciu do Wilna).

FURTA 1. wejście do klasztoru pozostające pod nadzorem specjalnej osoby zwanej → furtianem bądź → furtianką; 2. pomieszczenie przy wejściu, służące jako dyżurka furtiana czy furtianki lub rozmównica.

FURTIANKA osoba mająca pieczęć nad wejściem do klasztoru, informuje przełożoną o przyjęciu interesantów lub gości, otwiera → rozmównicę, obsługuje koło, rozdaje drobne jałmużny.

GENERALNA KURIA zarząd → instytutu składający się z → przełożonego generalnego, jego → radnych oraz niektórych osób przeznaczonych do pracy przy zarządzie instytutu. Niekiedy nazwa ta oznacza też siedzibę → zarządu generalnego.

HABIT (łac. *habitus* – ubiór, odzież) strój zakonnny, jest on znakiem obranego stanu i zarazem jest zachętą do nawrócenia, jakie oznacza zmiana ubioru. Terminem tym określano bądź długą, prostą suknię zwaną czasem tuniką, bądź całość stroju. Mnisi zaczęli się wyróżniać od ludzi świeckich specjalnym strojem pod koniec IV wieku. Według decyzji Soboru Trydenckiego rok → nowicjatu liczył się dopiero od momentu przywdziania habitu, a Dekret Świętej Kongregacji Biskupów i Zakonników z dnia 12 IV 1602 r. zakazał odbywanie → nowicjatu w świeckim stroju, chyba że w → zgromadzeniach, które habitów nie mają. Obecne prawo Kościoła nie wymaga odbywania nowicjatu w habitcie.

IHUMENIA przełożona klasztoru na Wschodzie, odpowiednik opatki lub → przeorysy na Zachodzie. Zwany też *igumena*.

INFIRMERKA (łac. *infirmarius*) siostra opiekująca się chorymi w → klasztorze.

INFIRMERIA szpitalik klasztorny.

INSTYTUT NA PRAWIE PAPIESKIM instytut, który otrzymał zatwierdzenie od Stolicy Apostolskiej.

INSTYTUT ŚWIECKI to instytut życia konsekrowanego, w którym wierni żyjący w świecie dążą do doskonałej miłości i starają się przyczynić do uświęcenia świata przede wszystkim od wewnątrz. Konsekracja w instytucie jest pełna. Obejmuje więc doskonałą powściągliwość w celibacie, ubóstwo i posłuszeństwo włącznie ze sposobami ich zachowania, jakich wymaga specjalny stan życia ich członków, zawsze jednak odpowiadającymi wymogom autentycznego ubóstwa i posłuszeństwa. Ich cechą charakterystyczną jest świeckość. Za jedną z prekursorok tej formy życia można uznać św. Anielę Merici w XVI w. Niektórzy twierdzą, że pierwszy instytut (choć jeszcze takie nie istniały oficjalnie w Kościele) powstał przy końcu XVIII w. we Francji na skutek zmian wprowadzonych przez Rewolucję Francuską. Z powodu braku życia wspólnego traktowano te formy początkowo jako pobożne stowarzyszenia. Papież Pius XII oficjalnie zatwierdził tę formę życia Konstytucją Apostolską *Provida Mater Ecclesia* (Troskliwa Matka Kościół) 2 II 1947 r. Na świecie istnieje około 190 instytutów świeckich włączonych do Światowej Konferencji Instytutów Świeckich (CMIS).

INSTYTUT ZAKONNY nazwa wprowadzona po Soborze Watykańskim II i usankcjonowana przez KPK z 1983 r. określająca zakony, zgromadzenia zakonne i instytuty świeckie. W nowym KPK (1983 r.) znikło rozróżnienie na zakony i zgromadzenia zakonne, a tym samym różnorodność skutków

prawnych między ślubami uroczystymi (składanymi w zakonach) i ślubami zwykłymi (składanymi w zgromadzeniach zakonnych). Różnice mogą być zachowane tylko w prawodawstwie własnym instytutów.

INSTYTUT ŻYCIA KONSEKROWANEGO termin stosowany na określenie → instytutów zakonnych i → instytutów świeckich, zatwierdzonych przez kompetentną władzę kościelną, których członkowie, na stałe poświęcają się Bogu i Kościołowi zobowiązują się przez → śluby lub inne → święte więzy do zachowania w braterskim współżyciu → czystości, → ubóstwa i → posłuszeństwa.

JUNIORAT (łac. *iunior* – młodszy) czas w życiu → zakonnicy obejmujący cały okres → ślubów czasowych, w którym dokonuje się dalsze kształcenie po nowicjacie. Należy go przeprowadzić w sposób odpowiadający każdemu → instytutowi. Jest on bezwzględnie konieczny dla wszystkich członków instytutów, również uprawiających życie kontemplacyjne (ES 35; PI 58-65).

KANONICZNE GODZINY części codziennej modlitwy liturgicznej (chórowej). Było ich 8, w tym jedna nocna (*matutinum*, czyli jutrznia) oraz 7 dziennych: *laudes*, *pryma*, *tercja*, *seksta*, *nona*, nieszpory i kompleta. Z biegiem czasu *laudes* połączono z jutrznią w jedną dłuższą modlitwę.

KAPITULARZ pomieszczenie przeznaczone do odbywania → kapituł. W wielu zakonach codziennie po prymie przechodziło się procesjonalnie do kapitułarza, gdzie odczytywano rozdział (*capitulum*) reguły i ostatecznie kończono poranne modlitwy. Tam również przełożony prowadził nauki dla zgromadzenia. Niekiedy były to pomieszczenia szczególnie piękne.

KAPITUŁA GENERALNA organ kolegialny, który zgodnie z → konstytucjami otrzymuje najwyższą władzę w → instytucie. Powinna być w ten sposób powoływana, ażeby reprezentując cały instytut, stała się prawdziwym znakiem jego jedności w miłości. Do niej głównie należy strzec dziedzictwa instytutu, popierać zgodnie z nim przystosowaną odnowę, dokonywać wyboru najwyższego przełożonego, załatwiać ważniejsze sprawy oraz wydawać normy, które winni wszyscy zachowywać (kan. 631 § 1). Zgodnie z normami określonymi we własnym prawie, nie tylko → prowincje i → wspólnoty lokalne, lecz także każdy członek może w sposób wolny przesłać do kapituły generalnej swoje życzenia i sugestie (kan. 631 § 3).

KLASZTOR (łac. *monasterium*) siedziba → mniszek lub pojedynczy → dom zakonny. Św. Benedykt mówił o *claustra monasterii* co oznacza zamknięcie, a więc opasanie murami.

KLASZTOR NIEZALEŻNY (zwany też → autonomicznym albo → samoistny [*sui iuris*]) – to taki, który poza własnym → przełożonym nie ma innego wyższego przełożonego ani nie jest złączony z jakimś → instytutem zakonnym, w ten sposób, żeby przełożony tego instytutu miał określoną przez konstytucję władzę nad tym klasztorom (por. kan. 615).

KLAUZURA (łac. *claustrum*) 1. zbiór przepisów kościelnych zabraniających wstępu i opuszczania określonego miejsca (sens formalny) 2. oznacza wyodrębnione miejsce przeznaczone dla osób zakonnych (sens materialny) Naruszenie klauzury było obwarowane sankcjami. W roku 1298 papież Bonifacy VIII wydał konstytucję *Periculoso*, w której poddawał wszystkie → klasztory mniszek prawu pełnej klauzury, nad jej zaś zachowaniem mieli czuwać miejscowi biskupi.

KLAUZURA PAPIESKA dawniej była także zwana: najściślejszą. Normy jej określone zostały przez Stolicę Apostolską. Właściwie konstytucja *Decori et honestati* z 1570 r. ustanowiła to co dziś nazywamy → klauzurą papieską. W historii rozróżniano papieską klauzurę mniejszą, umożliwiającą rozwijanie działalności apostolskiej przez niektóre klasztory mniszek nie prowadzących życia wyłącznie kontemplacyjnego, choć składających uroczyste śluby zakonne (KPK z 1983 r. w klasztorach w których była taka klauzura nakazał zachować tzw. klauzurę konstytucyjną) i papieską klauzurę większą przepisaną dla klasztorów mniszek z uroczystymi ślubami zakonnymi prowadzących życie wyłącznie kontemplacyjne. Obecnie według KPK klauzura papieska to dawna klauzura papieska większa.

KOMISARZ wysłannik władz diecezjalnych lub zakonnych, mający władzę lub opiekę nad → klasztorom żeńskim. Bywał naznaczony na stałe lub czasowo, według potrzeb.

KONGREGACJA – 1. związek kilku do kilkudziesięciu autonomicznych → opactw, wybierający wspólne władze o dość ograniczonych zwykle uprawnieniach. Klasztory mnisze normalnie zrzeszają się w kongregacje i w konfederacje; 2. autonomiczna gałąź jakiegoś → zakonu.

KONSEKRACJA ZAKONNA oddanie się Bogu poprzez → publiczne śluby, będące naśladowaniem Chrystusa ubogiego, czystego i posłusznego. Określana jest ona przez Jana Pawła II mianem „nowej”; „specjalnej”; „szczególnej”; „ewangelicznej”; „głębszej”; „całkowitej” konsekracji.

KONSTYTUCJE to podstawowe i stałe prawo → instytutu. Różnią się od → reguły treścią. Reguła posiada charakter bardziej duchowy i ogólny, gdy tymczasem → konstytucje są bardziej prawnicze, konkretne i obszerne, jakkolwiek w ramach wyznaczonych przez Kościół (kan. 587, § 1). Pierwotnie konstytucje były to dodatkowe ustawy, określające to, o czym nie wspominała *reguła*.

KONSULTA 1. → rada zakonna; 2. popularna nazwa zarządu Konferencji Wyższych Przełożonych Żeńskich Instytutów Zakonnych w Polsce. Kiedy jeszcze nie istniała Konferencja Wyższych Przełożonych Żeńskich Instytutów Zakonnych, kard. Wyszyński 4 czerwca 1960 r. ustanowił oficjalnie samodzielny organ Konsultę Wyższych Przełożonych Żeńskich Stanów Doskonałości. Stanowiła ta Konsulta organ doradczy prymasa Polski.

KONWERSKA siostra należąca do → drugiego chóru.

KORNET wysokie usztywnione nakrycie głowy → zakonnice.

KSIENI → przełożona klasztoru → mniszek, najczęściej była to funkcja dożywotnia jak np. u benedyktynek, cysterek, brygidek, lecz np. u klarysek ksieni była wybierana co trzy lata. U benedyktynek-sakramentek tytuł ksieni był zarezerwowany dla Matki Bożej, dlatego też → przełożona nosiła tam tytuł → przeoryszy.

LITURGIA GODZIN oficjalna modlitwa liturgiczna Kościoła, odmawiana w określonych godzinach dnia; → kanoniczne godziny.

MISTRZYNI 1. nauczycielka. W instytutach żeńskich była to bądź „mistrzynie nowicjatu”, która zajmowała się formacją → nowicjuszek, bądź „mistrzynie panien świeckich”, która prowadziła szkołę klasztorną; 2. według średnio-wiecznej tradycji norbertanek tak nazywano dożywotnio obieraną → przełożoną.

MNISZKA (łac. *monachai, sanctimonialis femina*, potem *sanctimonialis*) 1. w potocznym znaczeniu: → zakonnica należąca do jakiegokolwiek → zakonu kontemplacyjnego; 2. w starożytności chrześcijańskiej kobieta poświęcająca swoje życie jedynie Bogu; 3. przez mniszki (*moniales*) dawny Kodeks Prawa Kanonicznego z 1917 r. kan 488 § 7, rozumiał zakonnice które składały śluby uroczyste, co nie jest równoznaczne z żeńską formą „mnich”. Nazwy te „zachodzą” na siebie. Były bowiem mniszki, które składały śluby uroczyste, które nie były „monastyczne”, bo nie pochodziły z dawnej tradycji monastycznej, ale miały inne nowsze pochodzenie. Były też mniszki, nie oddające się całkowicie kontemplacji, ale nawiązujące do tradycji monastycznej. Mniszkami monastycznymi nazwać należało te zakonnice, które składały śluby uroczyste i nawiązywały pochodzeniem oraz duchowością do tradycji monastycznej.

NEOPROFESKA określenie osoby zakonnej bezpośrednio po złożeniu → profesji zakonnej.

NOWICJAT okres próby i formacji do → życia zakonnego, przygotowuje do złożenia → ślubów zakonnych, powinien trwać dwanaście miesięcy.

NOWICJUSZKA osoba przyjęta do nowicjatu.

OBEDIENCJA 1. dosłownie: posłuszeństwo; 2. tak nazywano podporządkowanie → klasztoru jakiejś władzy wyższej, np. w wypadku klasztorów żeńskich → zakonowi męskiemu albo biskupowi; 3. ucałowanie ręki i twarzy → opata przez → mnichów po ceremonii benedykcji opata podczas śpiewu *Te Deum*; 4. w zakonach franciszkańskich dokument nakazujący zakonnikowi zmianę placówki.

OBSERWANCJA 1. zachowanie zwyczajów monastycznych, przepisów → reguły, postanowień → konstytucji i deklaracji; 2. ruch w łonie → zakonów w XIV i XV wieku dążący do zachowania *reguły* w jej pierwotnej postaci.

ODNOWIENIE ŚLUBÓW (łac. *renovatio votorum*) to akt poprzez który profes czasy odnawia swoje śluby po upływie czasu na który je złożył. Śluby odnawia się aż do złożenia profesji wieczystej. Okres czasu na który składa się śluby bywa różny w różnych instytutach, np. u jezuitów jest to pół roku, u redemptorystów rok.

OPACTWO w zakonach mniszych i kanonicznych → autonomiczny klasztor, rządzony przez opatkę lub → ksienię. W szerszym znaczeniu terminem tym oznaczano zamieszkującą w opactwie wspólnotę (np. kwitnące opactwo).

OPAT przełożony → autonomicznego klasztoru mniszego → opactwa.

OPAT GENERALNY – gdy w szczególny sposób opactwa łączyły się między sobą, tworzyły zgromadzenie generalne. Przewodniczył im jeden z opatów zwany ojcem generalnym. U trapistów → opat, który został wybrany do pełnienia tej funkcji, zrzekał się władzy we własnym → opactwie i przenośił się do Rzymu. Jednym z najważniejszych zadań takiego opata było wizytowanie wszystkich → klasztorów zakonu. Opat generalny u trapistów przewodniczył także generalnej radzie → ksienię. Wybierany był zarówno przez opatów jak i przez ksienie.

ORATORIUM (łac. *oratio* – modlitwa) pomieszczenie przeznaczone do modlitwy i liturgii. Zgodnie z kan. 608 każdy → dom zakonnym powinien mieć przynajmniej kaplicę, w której należy odprawiać i przechowywać Eucharystię, ażeby była ona rzeczywiście centrum wspólnoty.

OSOBA KONSEKROWANA termin ten, choć w szerszym znaczeniu odnosi się do wszystkich chrześcijan, to w znaczeniu dokumentów Kościoła odnosi się jedynie do tych, którzy są członkami → instytutów życia konsekrowanego, → stowarzyszeń życia apostołowskiego i → instytutów świeckich, termin ten dotyczy też dziewic i wdów poświęconych Bogu oraz → pustelników i pustelnic (por. VC 7).

POLECENIA inaczej: posłuszeństwo. Siostry codziennie po niesporach spotykały się na tzw. poleceniach w kapitularku; ustawiając się według powołania od najmłodszej do najstarszej. Po krótkiej wspólnej modlitwie do Ducha Świętego przełożona zapowiadała przypadające na następny dzień wspomnienie czy święto liturgiczne, mogła podać intencje w jakiej siostry ofiarują Mszę św. i Komunię św., a także w jakiej cnotcie i aktach będzie się ćwiczyła wspólnota.

POSAG tak określano dobra materialne, które wносиły kandydatki wstępujące do → klasztoru. Wprowadzono go w 1565 r. jako obowiązek przez Karola Boromeusza dla wszystkich żeńskich klasztorów diecezji mediolańskiej, a za

jego przykładem przez innych biskupów. Dobra te stanowiły zazwyczaj w → zakonach żeńskich jedyne źródło utrzymania zakonnic. Po Soborze Watykańskim II wiele → instytutów zniosło obowiązek posagu.

POSŁUSZEŃSTWO (łac. *oboedientia*) 1. Dekret PC (nr 14) opisuje zakonne posłuszeństwo, przedstawiając jego przedmiot – którym jest pełne oddanie swojej woli, motywację – jako ofiarę z siebie złożoną Bogu, moc i wartość – którą jest bardziej stała i pewna komunია ze zbawczą wolą Boga, wzór – Jezusa Chrystusa, wyraz – którym jest poddanie się przełożonym jako przedstawicielom Boga, wymiar społeczny – służba wszystkim braciom, wymiar eklezjalny – który stanowi ściślejszą więź w celu służenia Kościołowi, oraz cel czyli owoc – którym jest osiągnięcie pełnej miary dojrzałości Chrystusowej; 2. → *polecenia*.

POSTULACJA na stanowisko przełożonego – ma miejsce wtedy, kiedy wybór dotyczy → zakonnika lub zakonnicy, których z powodu jakiejś przeszkody prawo uważa za niezdatnych do piastowania urzędu, np. z braku przepisanego okresu czasu po *wieczystej profesji*, z braku wymaganego wieku, ze względu na zabroniony prawem powtórny lub kolejny wybór na określony urząd lub też ze względu na inną przeszkodę uniezdalniającą (kan. 180).

POSTULAT okres przed → nowicjatem służący rozpoznaniu powołania. Obecnie w dokumentach Kościoła na określenie tego etapu używa się częściej nazwy → *prenowicjat*.

POSTULATOR GENERALNY → zakonnik mianowany przez → kapitułę generalną lub → przełożonego generalnego mający prawo i obowiązek popierania wszystkich spraw beatyfikacyjnych i kanonizacyjnych → zakonu lub → zgromadzenia zakonnego u odpowiednich władz.

PRENOWICJAT okres wstępnej próby przed wstąpieniem do → nowicjatu, nazywany także → *aspiranturą*. Przed wejściem w życie aktualnego Kodeksu Prawa Kanonicznego (1983) oraz ukazaniem się instrukcji *Potissimum Institutioni* (1990), na określenie tego etapu formacji dokumenty kościelne używały pojęcia → *postulat*.

PROFESJA obrzęd zewnętrzny, przez który kandydat zostawał włączony do → instytutu. Profesja w pierwszych wiekach przybierała różne formy, przy czym jej istota polegała na woli oddania się Bogu na służbę. Początkowo profesja jako taka nie była wyraźnie określona, dopiero od Pachomiusza (IV w.) a także św. Bazylego i św. Benedykta wprowadzano ją jako wyrażoną i notowaną na piśmie. Starożytni w profesji wyróżniali złożone Bogu → śluby oraz *traditio sui*, to jest oddanie siebie instytutowi. W XII wieku profesja należała już do istotnych elementów życia zakonnego, a teologia i prawnicy ustalili naukę o niej mówiąc, że kto nie złoży profesji w zakonie zatwierdzonym przez Stolicę Apostolską nie posiada przynależności do stanu zakonnego. Najstarsza formuła tego rodzaju zobowiązania pochodzi z → klasztoru w Atribé w Egipcie, kierowanego przez opata She-

noudi w połowie V wieku. Według niej zobowiązanie → mnicha jest traktowane jako przymierze z Bogiem. W akcie profesji odnawia się i utwierdza sakrament chrztu. Dlatego profesja często uważana jest za nowy chrzest. Dla monastycyzmu wschodniego profesja nie jest na tyle wyrazem specjalnych ślubów, ile poświęceniem całego istnienia Ojcu przez Syna w Duchu świętym.

PROFESJA CZASOWA → profesja składana na określony czas. W → instytutach składa się ją na rok, trzy lata albo na inny okres czasu w zależności od wewnętrznego prawa.

PROFESJA WIECZYSTA → profesja składana dożywotnio.

PROSTRACJA leżenie krzyżem czy padanie na twarz podczas np. liturgii → ślubów zakonnych w niektórych starszych zazwyczaj instytutach.

PROWINCJA w zakonach centralizowanych terytorialna jednostka administracyjna, mająca na czele → prowincjała, podległego wprost generalowi zakonu. U norbertanów prowincje nazywano cyrkariami. Innymi słowy to organizm pośredni pomiędzy → wspólnotami miejscowymi a instytutem jako takim, czy jego zarządem generalnym. W ścisłym tego słowa znaczeniu prowincje nie istnieją w zakonach monastycznych. Kongregacje bowiem monastyczne mają zupełnie inną postać i funkcję aniżeli prowincje. Prowincja posiada własną osobowość prawną oraz pewną autonomię.

PRZEŁOŻONA osoba, która mocą piastowanego urzędu została wyposażona w wymaganą władzę.

PRZEŁOŻONA GENERALNA (inaczej: matka generalna, przełożona najwyższa) – nazwa określająca przełożoną najwyższą w instytucie o strukturze hierarchicznej.

PRZEORYSZA w → opactwach zastępczyni → ksieni, w klasztorach zaś zbyt małych na opactwa lub erygowanych jako przeoraty → przełożona domowa dożywotnia, ale nie otrzymująca benedykcyjnej – u benedyktynek, cysterek, brygidek i norbertanek. U benedyktynek-sakramentek, dominikanek i karmelitanek przełożona domowa, wybierana na kilkuletnią kadencję.

PUSTELNIK osoba poświęcona Bogu w → życiu konsekrowanym, jeśli poprzez ślub albo inne → święte więzy zobowiązuje się publicznie wobec biskupa diecezjalnego do praktykowania trzech → rad ewangelicznych i pod jego kierownictwem zachowuje właściwy tryb życia (kan. 603 § 1). Prowadzą oni życie uregulowane własnymi → konstytucjami i statutami oraz korzystają ze znacznych środków bezpieczeństwa, nade wszystko zaś z kierownictwa znajdującego się zawsze w pobliżu przełożonego oraz z możliwości przeplatania okresów życia eremi-

ckiego okresami życia cenobickiego. Przynależność do jakiegoś instytutu, choćby bez → życia wspólnotowego zapewnia charakter zakony pustelnikom.

RADA GENERALNA organ, który według → konstytucji może składać się z → przełożonego generalnego, jako przewodniczącego, i z określonej liczby → radnych. W tak ukształtowanej radzie przełożony jest równocześnie jej przewodniczącym i członkiem.

RADA ZAKONNA (inaczej: konsulta) przez prawo powszechnie określana jest jako grupa osób, która towarzyszy temu, kto piastuje władzę. Ten ostatni, aby mógł ważne działać w pewnych wypadkach musi prosić o uprzednią interwencję tego rodzaju rady, to jest o jej głos, który może być decydujący albo doradczy, to znaczy musi prosić o zgodę lub zdanie, w zależności od postanowień Kodeksu lub własnego prawa. Z powodu wielkiej różnorodności, w → instytutach zakonnych rady albo są organami zarządu albo współdziałania, albo też zwykłej konsultacji i pomocy.

RADNA – członkini rady. W zależności od tego do jakiej rady należy mówimy o radnej generalnej, prowincjalnej, domowej, itp. Radne nazywane są też konsultorkami, dyskretkami, definitorkami, asystantkami, itd.

RADY EWANGELICZNE są przygotowaniem do błogosławieństw oraz środkiem do ich łatwiejszego osiągnięcia. Natura rady – jako daru nie wszystkim udzielonego – wskazuje na to, że zachęta do praktykowania rady nie jest kierowana osobiście do każdego, tak do duchownego, jak i wiernego świeckiego, lecz tylko do tego, kto został przez Boga wybrany. Zgodnie z wielowiekową tradycją spośród rozlicznych rad danych przez Jezusa w Ewangeliu wybierane są w życiu konsekrowanych trzy: → czystość, → ubóstwo i → posłuszeństwo, jako tworzące specyficzną formę życia, oparta na szczególnym stosunku do Boga. Grupa trzech rad ustaliła się jasno w XII wieku i od tego czasu jest zachowywana. Każda forma życia by była uznana za jedną z form → życia konsekrowanego musi mieć te trzy rady choć mogą być one ujmowane w różny sposób: np. benedyktyni ujmują te rady jako przemianę obyczajów, stałość miejsca i posłuszeństwo. Sobór Watykański II posługuje się terminologią obecnie powszechnie przyjętą, co bynajmniej nie oznacza, że nie przyjmuje innych określeń, pod warunkiem jednak, że te określenia będą dostatecznie jasne i precyzyjne.

RATIO INSTITUTIONIS prawodawstwo odnoszące się do → formacji.

REGUŁA ZAKONNA 1. najstarszy zbiór ustaw danego → zakonu, pochodzący od → założyciela lub nawet starszy, przyjęty przez założyciela jako podstawa prawna. W starych zakonach to norma i wskazówka życia. W 1215 r. Kościół zabronił tworzenia nowych reguł zakonnych, ale już w kilka lat po tej decyzji zatwierdził w 1223 r. Regułę Franciszkańską; 2. w liczbie mnogiej „reguły” – to od XVI w. normy uzupełniające → konstytucje.

ROK SZABATOWY w niektórych → instytutach to określony okres czasu (około jednego roku), w którym zakonnik będący wolnym od zadań apostołskich oraz obowiązków wspólnotowych, może opracować osobisty program, zatwierdzony przez → przełożonych, który będzie odpowiadał jego osobistym potrzebom duchowej odnowy, zdobycia nowych kwalifikacji oraz kontaktu z nowymi rzeczywistościami ewangelizacji.

ROZMÓWNIKA pomieszczenie przeznaczone do rozmów z gośćmi. W niektórych → instytutach, tych o surowszej → regule, jest ono przedzielone kratą na część klauzurową i zewnętrzną.

STOWARZYSZENIE ŻYCIA APOSTOŁSKIEGO → instytuty życia konsekrowanego, których członkowie bez → ślubów zakonnych realizują własny cel apostołski stowarzyszenia i prowadzą życie braterskie we wspólnocie, zgodnie z własnym sposobem życia dążą do doskonałej miłości przez zachowanie konstytucji (kan. 731 § 1). Wśród nich są stowarzyszenia, których członkowie podejmują → rady ewangeliczne przez jakieś więzy określone w → konstytucjach (kan. 731 § 2). Czasami te więzy mogą być przewidziane w konstytucjach jako święte. Jeżeli konstytucje stowarzyszenia przewidują śluby, to jednak nie będą to śluby zakonne, ani nawet nie będą ślubami prywatnymi, skoro będą to śluby zatwierdzone i regulowane przez Kościół jak to zostało przewidziane w kan. 207 § 2. W rzeczywistości bowiem mają one charakter publiczny, to znaczy posiadają prawne znaczenie w obliczu Kościoła, który zatwierdza ich istnienie i formalności prawne, z gruntu różne od ślubów składających z prywatnej inicjatywy wobec własnego kierownika duchowego lub innych osób. Dawniej te stowarzyszenia nazywane były stowarzyszeniami życia wspólnego bez ślubów publicznych.

SZAFARKA zakonnica zawiadująca finansami → klasztoru, czasem także i całym gospodarstwem.

SZKAPLERZ (łac. *scapula* – ramię) element → habitu niektórych → instytutów życia konsekrowanego, składa się z dwóch prostokątnych kawałków materiału zszytych ze sobą, z otworem na głowę, sięgających do stóp lub kolan. Płat przedni z tylnym łączy się tylko na ramionach. Na Wschodzie już w pierwszych wiekach monachizmu był mniej więcej w tym samym kształcie a w symbolice szat zakonnych oznaczał brany na ramiona krzyż. Na Zachodzie św. Benedykt, pomijając całą symbolikę i traktując odzież wyłącznie użytkowo, uznał szkaplerz za coś w rodzaju roboczego fartucha (*scapulare proper opera*). Przybyli z Ziemi Świętej do Europy karmelici przywieźli ze sobą pojęcie szkaplerza jako najświętszej części habitu.

ŚLUB (łac. *votum*) jest świadomą i dobrowolną obietnicą uczynioną Bogu, mającą za przedmiot dobro możliwe i lepsze, którą należy wypełnić z cnoty religijności. Ślub wyraża religijny charakter i nadaje specjalną moc całemu życiu i działalności osoby zakonnej. Pod koniec VIII wieku kapitularz karoliński dostarcza aktu prawnego o narodzinach monastycznego ślubu. Teoria

trzech ślubów została usystematyzowana jedynie przez Kościół łaciński poczynając od XI w. (około 1100 r.) Początkowo znano tylko → śluby wieczyste składane od razu po ukończeniu → nowicjatu. Od XIX wieku pojawia się → ślub czasowy. Pierwszy zanotowany przykład wszystkich trzech ślubów w formule → profesji zakonnej znajduje się w → regule paryskich genowefianów (kanoników św. Genowefy) z 1148 r.

ŚLUB CZASOWY – taki, którego zobowiązanie wygasa po upływie określonego czasu. W instytutach o ślubach prostych i → wieczystych pojawia się dopiero w XIX w. Do tego czasu po próbie nowicjackiej od razu składano → śluby wieczyste. Są również takie → instytuty w których składa się tylko śluby czasowe, np. Synowie Opatrzności ks. G. Calabria. Obecnie nie wolno składać profesji czasowej przed ukończeniem 18 roku życia.

ŚLUB UROCZYSTY – gdy za taki został uznany przez Kościół (kan. 1192 § 2). Pojęcie uroczystego ślubu zakonnego zostało wprowadzone po raz pierwszy przez Piotra Lombarda i R. Bandinello. Papież Bonifacy VIII określił, że ślub staje się uroczystym z chwilą przyjęcia święceń kapłańskich lub złożenia → profesji zakonnej w zakonie prawnie uznanym przez Stolicę Apostolską. Do końca XVI w. Kościół zatwierdzał jedynie zakony ze ślubami uroczystymi, a dopiero później → zgromadzenia zakonne ze → zwykłymi ślubami zakonnymi. Obecnie w powszechnym prawodawstwie rozróżnienie na śluby uroczyste i zwykle nie posiada żadnego praktycznego znaczenia, albowiem śluby uroczyste jako takie nie posiadają szczególnych skutków prawnych. Podział na śluby uroczyste i zwykle może mieć zastosowanie w prawie własnym i dlatego → instytuty mogą zachować tę kwalifikację ślubów i przyznawać im specjalne skutki. Dawniej różnica pomiędzy ślubem uroczystym a prostym występowała jasno w skutkach każdego ślubu. Uroczysty ślub czystości stanowił przeszkodę małżeńską zrywającą, która uniemożliwiała ważne zawarcie małżeństwa. Ślub prosty czystości stanowił przeszkodę do godziwego zawarcia małżeństwa; a jeżeli małżeństwo zostało zawarte, do używania go. Ślub uroczysty ubóstwa czynił ślubującego niezdolnym do nabywania i posiadania na własność rzeczy doczesnych; ślub prosty tej zdolności nie odbierał, lecz ograniczał prawo używania, czyniąc je zależnym od pozwolenia przełożonego. Przy ślubie posłuszeństwa różnica między ślubem uroczystym a prostym nie zaznaczała się na zewnątrz. Śluby uroczyste są składane w zakonach dawniej założonych (*ordines*), które obok konstytucji posiadają również → reguły zakonne.

ŚLUB WIECZYSTY ślub składany na całe życie. W → zakonach ślubów wieczystych nie wolno składać przed ukończeniem 21 roku życia (por. kan. 656 § 1).

ŚLUB ZWYKŁY (inaczej: prosty) – jest wtedy, gdy nie jest to → ślub uroczysty (kan. 1192 § 2).

ŚWIĘTE WIĘZY (łac. *vincula sacra*) święte zobowiązania – termin określający różne sposoby składania → profesji – innymi słowy to sposób zobowiązania,

który bezpośrednio odnosi się do Boga, a więc ślub, przyrzeczenie, przysięga, itd.

TERCJARZE to osoby duchowne i świeckie, które uczestniczą w duchu i w działalności danego → zakonu czy zgromadzenia zakonnego. W zakonach żebraczych to członkowie tzw. trzeciego zakonu. „Pierwszym” zakonem nazywa się bowiem zakonników, „drugim” mniszki, „trzecim” stowarzyszone osoby świeckie. Często jednak tercjarki, np. franciszkańskie, łączyły się we wspólnoty zakonne, które od czasów soboru trydenckiego były nawet zobowiązane do ścisłej → klauzury. Wtedy mówi się o tercjarkach regularnych.

TRZECI ZAKON to osoby duchowne i świeckie, które uczestniczą w duchu i w działalności danego zakonu, pod zwierzchnim kierownictwem tegoż zakonu. Kodeks Piusowy (kan. 492, 1. do założenia zgromadzenia tercjarzy lub tercjarek, prowadzących życie wspólne żądał, aby ze strony → przełożonego generalnego pierwszego zakonu istniał akt → agregacji. Z trzecimi zakonami, które stanowiły przywilej starych zakonów, zupełnie się dzisiaj pokrywają zrzeszenia własne → instytutów życia konsekrowanego.

UBÓSTWO w życiu konsekrowanym jest ono pojmowane uprzednio jako dar Boga, a wtórnie jako odpowiedź człowieka przyjmującego ten dar by naśladować Jezusa. Różnie rozumie się jednak w szczegółach radę ubóstwa. Św. Aniela Merici mianem ubóstwa obejmowała to wszystko, czym jest bogactwo, wsparcie i protekcja ze strony możnych, środki ludzkie prestiż, uznanie ze strony ludzi. Na zasadzie refleksu ubóstwo jest całkowitym zdaniem się na Boga i zawierzenie Jego opatrzności. Paweł VI w przemówieniu do Tercjarzy Franciszkańskich (19 V 1971) szeroko naświetlił znaczenie ubóstwa jako szukanie Królestwa niebieskiego. Niektórzy ze względu na to, że ubóstwo utożsamiane jest ze zwykłym brakiem dóbr materialnych, czy niedostatkiem i wynikającymi stąd cierpieniami, proponują zmianę terminologii i żądają, by w → życiu konsekrowanym nie mówić o ubóstwie ale o wspólnocie dóbr lub życiu bez posiadania własności.

WDOWA KONSEKROWANA kobieta, która po śmierci męża podejmuje życie według → rad ewangelicznych za pośrednictwem → ślubu lub innego świętego zobowiązania. Wdowy składają wieczysty ślub czystości, aby poświęcić się odtąd całkowicie modlitwie i służbie Kościołowi. Zazwyczaj żyją poza wspólnotami. Konsekracja wdów była praktykowana w pierwszych wiekach chrześcijaństwa. W naszych czasach praktyka ta stała się możliwa i rozpowszechnia się po ogłoszeniu przez Jana Pawła II w 1996 r. adhortacji *Vita consecrata*. Istnieje również konsekracja wdowców.

WELACJA w niektórych → instytutach żeńskich obrzęd odpowiadający zachowanej w starszych zakonach konsekracji dziewic (np. u karmelitanek bosych).

WELON nakrycie głowy u sióstr zakonnych.

WESTIARKA → zakonnica do której należała troska o szycie, latanie i pranie. Do niej należała troska o całe odzienie zakonne.

WESTIARNIA przechowalnia odzieży. W większości żeńskich → zgromadzeń westiarnia dzieliła się na westiarnię sukien i westiarnię chust, czyli bielizny; (u wizytek nazywało się to z języka francuskiego robiernia i lenźernia). Zawiaływały też obiema osobne westiarki, przy czym westiarnia sukien łączyła się zwykle z klasztornym krawiectwem, gdzie bądź zakonnice, bądź szwaczki szyły → habity; westiarnię białą łączyło zwykle z nadzorem pralni.

WIRYDARZ (łac. *viridarium* – ogród) ogródek, zamknięty przeważnie czworobokiem krużganków klasztornych. Choć zdarzały się wirydarze trójkątne i trapezowe (jak w Thoronet), wieloboczne (jak w Westminster), a nawet okrągłe (Margam). Dawniej w życiu codziennym wirydarz był miejscem, gdzie odbywały się główne czynności → wspólnoty: rozdział pracy, niektóre zajęcia, przejście mnichów z kościoła do → kapitułarza, powolna procesja w wielkie święta, rytualne ablucje przed posiłkami, głośna lektura, modlitwa, rozmyślanie. W wirydarzu wszyscy chodzili w milczeniu pod ścianami i nikt nie wypuszczał się na środek krużganków.

WIZYTACJA okresowa kontrola poziomu życia → klasztoru przez uprawnionego zwierzchnika kościelnego lub jego delegata. Wizytacja dotyczyła całości życia → wspólnoty: od modlitwy i karności aż po rachunki. Normalnie powinni dokonywać wizytacji: → przełożony generalny, prowincjalny oraz ten, kto stoi na czele zespołu domów zrównanych z → prowincją.

WŁOSIENNICA ubiór pokutny ze zgrzebnego płótna lub pleciony z włosia, noszony dla umartwienia przez ascetów i mnichów.

WSPÓLNOTA to prawdziwa komunia osób a nie zwykle ich zgrupowanie. To rzeczywistość istotna, czyli wydarzenie, które jest doświadczeniem jedności i miłości, opartym na wolności, zaufaniu, otwarciu się na innych i wzajemnym komunikowaniu się, a równocześnie jest doświadczeniem dynamizmu Ducha Świętego w łonie grupy.

ZAKON 1. w znaczeniu ogólnym stosuje się do wszystkich → instytucji życia konsekrowanego z wyjątkiem → instytucji świeckich. 2. Mianem zakonu określano te instytucje w których składano → śluby uroczyste. Geneza zakonów sięga okresu starożytności i wczesnego średniowiecza, choć poszczególne zakony, należące do kleryków regularnych, np. pijarzy, jezuitów, powstały w okresie nowożytnym. Zakony w sensie ścisłym to różne kongregacje kanoników regularnych, mnichów, zakony żebrzące, zakony kleryków regularnych. 3. oznacza czasami wszystkie → kongregacje lub wszystkie samoistne → klasztory danego instytutu.

ZAKON CZYNNY obecnie ten rodzaj → instytucji życia konsekrowanego nazywa się instytucjami oddanymi dziełom apostołskim czy instytucjami apostołskimi.

ZAKON KLERYCKI gdy z racji celu, czyli zamierzenia → założyciela, ewentualnie na podstawie prawomocnej tradycji, pozostaje pod zarządem duchownych, podejmuje wykonywanie święceń i jako taki jest uznawany przez władzę kościelną.

ZAKON KONTEMPLACYJNY tego typu zakony powstawały w XIII w. Do ich ukształtowania przyczynił się dekret Bonifacego VIII z roku 1298 *Periculoso*, nakazujący niewiastom prowadzącym życie zakonne przebywać w obrębie klauzury. Początki jednak tego rodzaju życia sięgają wieku V, kiedy krystalizował się typ życia całkowicie oddanego Bogu, a więc w oddaleniu od świata. Konstytucja apostołska Piusa XII *Sponsa Christi* z 21 listopada 1950 mówi: „Kanoniczne życie kontemplacyjne (...) oznacza prowadzenie na zewnątrz takiego życia zakonnego na mocy profesji, które to przez klauzurę, czy przez ćwiczenie się w pobożności, modlitwie i umartwieniach, czy wreszcie przez prace, jakie mniszki mają wykonywać, tak jest podporządkowane kontemplacji wewnętrznej, by całe życie i wszelkie działanie w pełni jej sprzyjało i mogło nią być skutecznie przejęte”. Według terminologii Soboru Watykańskiego II mówi się obecnie o instytucjach poświęconych całkowicie kontemplacji.

ZAKONNICA / ZAKONNIK (łac. *religiosus*) 1. członek → zakonu; 2. popularnie pod tym pojęciem rozumie się osobę, która całkowicie oddaje się Bogu, aby żyć wyłącznie dla Niego (PC 5). W niektórych dokumentach soborowych, zwłaszcza w konstytucji *Lumen gentium* termin *religiosi* może posiadać szerokie znaczenie i oznaczać te wszystkie osoby, które zobowiązują się do życia → radami ewangelicznymi. Określenie to w dzisiejszym znaczeniu powstało stosunkowo niedawno. Każda grupa → instytucji zakonnych miała swoją nazwę: mnisi, kanonicy regularni, mendykanci czy klerycy regularni. W przeszłości członkowie → instytucji o → ślubach zwykłych nie byli → zakonnikami w ścisłym znaczeniu, dlatego nie byli obowiązani do zachowywania niektórych przepisów prawa zakonnego.

ZAKONODAWCA → fundator zakonu.

ZAŁOŻYCIEL INSTYTUTU osoba, która dzięki specjalnemu → charyzmatowi spowodowała powstanie → instytutu.

ZGROMADZENIA UKRYTE (BEZHABITOWE) → zgromadzenia zakonne założone przez bł. Honorata Koźmińskiego w drugiej połowie XIX w. na ziemiach polskich. Koźmiński uważał, że w specjalnych warunkach Kościoła, jakie zaistniały w Królestwie Polskim po kasacji klasztorów w 1864 r., by uratować istotę życia zakonnego czyli zachowanie → rad ewangelicznych połączone ze stałością można odstąpić od praktykowania życia wspólnego, które chociaż należy do podstawowych elementów organizacji zakonnej,

to jednak, nie wypływa z istoty → życia zakonnego, lecz z nakazu prawa kościelnego. W celu ukrycia swojej przynależności zakonnej członkowie tych → wspólnoty nie noszą stroju duchownego, → habitu, lecz strój świecki. Honorat uważa, że życie zakonne nie polega na klasztorze i habcie, ale na miłości Boga i człowieka. Członkowie tych zgromadzeń, żyjąc duchem ewangelicznego ukrycia, realizują w pełni istotny element życia zakonnego, mianowicie → śluby: czystości, ubóstwa i posłuszeństwa. Nie należy jednak ukrytego życia zakonnego utożsamiać z bezhabitowością, które w istocie jest znamię, nadającym odrębny kształt duchowości wspólnotom honorackim, mającym swoje uzasadnienie w Ewangelii. Honoratowi chodziło o autentyczne, ale ukryte przed światem, poświęcenie się Bogu, chciał, aby siostry jawiły się światu jako gorliwe chrześcijanki, prowadząc ciche i pracowite życie, co przyczyni się do odnowy moralnej społeczeństwa.

ZGROMADZENIA ZAKONNE charakteryzowały się zwykłymi, czyli prostymi ślubami zakonnymi. Według niektórych opinii nawiązywały one do beginiek okresu późnego średniowiecza, a ukształtowały się w czasach nowożytnych. Gdy obowiązywało rozróżnienie pomiędzy → ślubami uroczystymi i zwykłymi nazywano więc tak → instytucje o ślubach zwykłych. Obecnie gdy w powszechnym prawodawstwie takie rozróżnienie nie posiada żadnego praktycznego znaczenia → zgromadzenia zakonne i → zakony są określane mianem instytucji zakonnych.

ŻYCIE KONSEKROWANE (łac. *vita consecrata*) to takie, które przez → profesję rad ewangelicznych jest trwałą formą życia, w której wierni pod działaniem Ducha Świętego naśladowają dokładniej Chrystusa, oddają się całkowicie umiłowanemu nade wszystko Bogu, ażeby – poświęceni z nowego i szczególnego tytułu dla chwały Boga, budowania Kościoła i zbawienia świata – osiągnąć doskonałą miłość w służbie Królestwa Bożego, i stawszy się w Kościele wyraźnym znakiem, zapowiadać niebieską chwałę (kan. 573 § 1).

ŻYCIE WSPÓLNE na taki rodzaj życia składają się trzy elementy: przekazywanie → wspólnocie całego owocu swojej pracy, otrzymywanie od wspólnoty tego, czego się potrzebuje oraz poprzestawanie na jednakowym traktowaniu wszystkich członków wspólnoty.

ŻYCIE ZAKONNE jest jedną z form → życia konsekrowanego. Istotnymi elementami życia zakonnego są: → konsekracja osoby przez → publiczne śluby, → wspólnota braterska, misja świadectwa i oddzielenie od świata przez → klauzurę. Termin zakonne lub regularne (od łacińskiego *regularis*) wskazuje, że jest to życie kierowane przez pewną → regułę lub inne prawo (dawniej prawo = zakon), które nadają mu szczególną fizjonomię.

Bibliografia

Źródła archiwalne

Archiwum Akt Nowych, Urząd do Spraw Wyznań, Urzędu do Spraw Wyznań, sygn. 134/1, sygn. 134/65.

Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Opracowania dotyczące zakonów męskich i żeńskich w Polsce, sygn. 0445/111.

Źródła drukowane

Schematyzmy diecezji ziem polskich za lata 1772-2000.

Opracowania

Bartoszewski G., *Bł. Honorat Koźmiński, jako twórca nowej formy życia zakonnego w Polsce i jej aktualność*, w: *Błogosławiony Honorat Koźmiński. Pokłosie beatyfikacji*, red. G. Bartoszewski, R. Prejs, Warszawa 1993.

Borkowska M., *Słownik mniszek benedyktyńskich w Polsce*, Tyniec 1989.

Borkowska M., *Zakony żeńskie w Polsce w okresie potrydenckim*, w: *Zakony i klasztory w Europie Środkowo-Wschodniej X-XX wieku*, red. H. Gapski, J. Kłoczowski, Lublin 1999.

Daniluk M., *Encyklopedia instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego*, Lublin 2000.

Daniluk M., *Sigla. Zbiór skrótów nazw zakonów, zgromadzeń zakonnych, instytutów świeckich, stowarzyszeń życia apostołskiego oraz innych instytucji z nimi związanych*, Kraków 1999.

Dębowska K., *Fenomen życia zakonnego żeńskiego na ziemiach polskich w XIX i XX wieku*, w: *140 lat służebniczek na Śląsku. Materiały z sympozjum*, Wrocław 2006, s. 25-34.

Dębowska K., *Życie zakonne w Europie Środkowo-Wschodniej dziś*, w: *Śladami świętych*, red. A. Derdziuk, Lublin 2007.

- Dylałowa H., *Od upadku Państwa Polskiego po Powstanie Listopadowe (1795-1831)*, w: *Chrześcijaństwo w Polsce. Zarys przemian 966-1945*, red. J. Kłoczowski, Lublin 1980.
- Frącek T., *Rodzina Maryi*, w: *Zakony św. Franciszka w Polsce w latach 1772-1970*, red. J. R. Bar, Warszawa 1978.
- Gach P. P., *W Polsce kasaty zakonów i klasztorów*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 8, zespół red. R. Bednarek i inni, Lublin 2000.
- Gromada B., *Szkoły siostr nazaretanek w okresie Polski Ludowej*, Lublin 2000.
- Jabłońska-Deptuła E., *W dobie wiosny ludów i powstania styczniowego*, w: *Chrześcijaństwo w Polsce, Zarys przemian 966-1945*, red. J. Kłoczowski.
- Jabłońska-Deptuła E., *Szkice z dziejów formowania się polskich kongregacji żeńskich oraz ich programu społecznego w XIX w.*, *Roczniki Humanistyczne*, 12(1964), z. 2.
- Jabłońska-Deptuła E., *Zakony i zgromadzenia zakonne w Polsce w XIX i XX w.*, *Znak* 17(1965).
- Janicka-Olczakowa E., *Zakony żeńskie w Polsce*, w: *Kościół w Polsce*, red. J. Kłoczowski, Kraków 1970.
- Kaczmarek E., *Dlaczego przeszkadzały. Polityka władz partyjnych i rządowych wobec żeńskich zgromadzeń zakonnych w Polsce w latach 1945-1956*, Warszawa 2007.
- Kłoczowski J., *Dzieje chrześcijaństwa polskiego*, t. 1, Paryż 1987, t. 2 Paryż 1991.
- Kłoczowski J., *Zakony w Polsce (966-1972)*, w: *Metody i źródła do badań z historii społecznej XIX i XX w.*, Lublin 1975.
- Kościół i religijność Polaków 1945-1999*, red. W. Zdaniewicz, T. Zembrzuski, Warszawa 2000.
- Kościół Katolicki w Polsce 1918-1990*, red. L. Adamczuk, W. Zdaniewicz, Warszawa 1991.
- Krasnowolski B., *Historia klasztoru benedyktynek w Staniątkach*, Kraków 1999.
- Kumor B., *Historia Kościoła*, t. 5-8, lublin 1984-1995.
- Lanczkowski J., *Życie monastyczne i zakonne. Mały słownik*, Warszawa 2003.
- Leksykon zakonów w Polsce*, red. B. Łoziński, Warszawa 2004.
- Leksykon Kościoła katolickiego w Polsce*, red. B. Łoziński, G. Polak, M. Przeworski, Warszawa 2004.
- Litak S., *Kościół łaciński w Rzeczypospolitej około 1772 roku*, Lublin 1996.
- Mały Rocznik Statystyczny*, Warszawa 1938.
- Mazurek M., M. Wójcik, *Honorackie zgromadzenia bezhabitowe w latach 1874-1914 w Królestwie Polskim i Cesarstwie Rosyjskim*, w: *Materiały do historii zgromadzeń zakonnych na ziemiach polskich w XIX i początku XX wieku*, Lublin 1976.
- Mirek A., *Dynamika powstawania żeńskich zgromadzeń zakonnych XIX i XX wieku na ziemiach polskich*, w: *Zakony żeńskie na Śląsku w XIX i XX wieku*, red. W. Musialik, Opole 2006, s. 26-45.

- Mirek A., *Ustawa o przejęciu dóbr „martwej ręki” – zamach na życie zakonne w Polsce?*, Śląskie Studia Humanistyczno-Teologiczne, 2003, t. 36, z. 1.
- Mirek A., *Świadectwo trwania polskich zakonnicy w systemie totalitarnym PRL, na przykładzie Zgromadzenia Córki Maryi Niepokalanej*, Summarius 34(2005).
- Mirek A., *Wkład bezhabitowych zgromadzeń zakonnych w ratowanie Żydów w okresie okupacji hitlerowskiej*, w: *Śladami świętych*, red. A. Derdziuk, Lublin 2007.
- Misztal H., *Divide et impera. Niszczenie struktur kościelnych w Polsce jako jedna z metod walki systemu stalinowskiego z religią*, w: *Represje wobec osób duchownych i konsekrowanych w PRL w latach 1944-1989*, Lublin 2004.
- Pirożyński M., Szczęch S., *Rocznik Statystyczny Kościoła katolickiego w Polsce (1937)*, Lublin 1938.
- Represje wobec sióstr zakonnych w PRL. Obozy pracy dla zakonnicy (1954-1956)*, red. A. Mirek, Lublin 2005.
- Statystyka diecezji i kościoła katolickiego w Polsce 1992-2004*, red. W. Zdaniewicz, S. H. Zaręba, Warszawa 2006.
- Schneiders S. M., *Życie zakonne w przeszłości*, Biuletyn Konferencji WPZZZ, nr 24 (2005).
- Śliwińska B., *Dzieje Zgromadzenia Sióstr Świętej Katarzyny Dziewicy i Męczennicy*, t. 1, Olsztyn 1998.
- Urban W., *Dzieje Kościoła w zaborze rosyjskim. Królestwo Polskie i tereny włączone do Cesarstwa Rosyjskiego*, w: *Historia Kościoła w Polsce*, red. B. Kumor, Z. Obertyński, t. 2, cz. 1, Poznań–Warszawa 1979.
- Wilk S., *Państwowe kasaty zakonów i klasztorów*, w: *Encyklopedia katolicka*, t. 8, zespół red. R. Bednarek i in., Lublin 2000, kol. 938.
- Wysocki J., *Kościół katolicki pod zaborem pruskim*, w: *Historia Kościoła w Polsce*, red. B. Kumor, Z. Obertyński, t. 2, cz. 1, Poznań–Warszawa 1979.
- Wyczawski E., *Klasztory bernardyńskie w Polsce*, Kalwaria Zebrzydowska 1985.
- Zakony i klasztory w Europie Środkowo-Wschodniej X-XX wieku*, red. H. Gapski, J. Kłoczowski, Lublin 1999.
- Marecki J., *Zakony w Polsce*, Kraków 2000.
- Zakony św. Franciszka w Polsce w latach 1772-1970*, red. J. R. Bar, Warszawa 1978.
- Zakony żeńskie na Śląsku w XIX i XX wieku*, red. W. Musialik, Opole 2006.
- Zarys dziejów Kościoła katolickiego w Polsce*, red. J. Kłoczowski, L. Muller, J. Skarbek, Kraków 1986.
- Żeńskie Zgromadzenia zakonne w Polsce 1939-1947*, red. A. Chruszczewski, K. Dębowska, J. Kłoczowski, t.1-16, Lublin 1982-2002.

Riassunto

Agata Mirek

Atlante del movimento monastico femminile nelle terre polacche nel XIX e XX secolo

Redazione cartografica Olga Łukowska

Le comunità monastiche femminili, presenti dall’XII secolo sulle terre polacche, si sono iscritte profondamente nella storia e nel presente della società polacca. La presenza delle monache ha contribuito allo sviluppo della vita non solo religiosa ma anche, in modo sostanziale, di quella culturale. Il presente Atlante del movimento monastico femminile sulle terre polacche del XIX e XX secolo, costituisce nella letteratura polacca in oggetto finora esistente la prima raccolta tematica delle mappe e dei cartogrammi, completati da un compendio storico sulla vita monastica femminile in Polonia, con particolare riguardo al XIX e XX secolo. La pubblicazione ha lo scopo di presentare ad un cerchio più vasto di lettori la storia del movimento monastico femminile da un nuovo punto di vista cartografico. L’Atlante presenta non solo la struttura dell’estensione delle comunità monastiche femminili e la dinamica del loro sviluppo numerico e territoriale, ma anche i compiti e le funzioni sociali svolte dalle monache. La forma tradizionale di presentazione del materiale storico è stata arricchita da un notevole materiale cartografico. Merita pure un’attenzione il fatto che, grazie all’impiego di un metodo statistico, sono stati introdotti nella circolazione scientifica essenziali dati numerici concernenti il movimento monastico che non sono stati finora pubblicati da nessuna parte. L’ambito cronologico del materiale cartografico comprende il periodo dalle spartizioni della Polonia fino alla fine del ventesimo secolo. Diversi profili presentati nell’Atlante sono stati scelti in modo da far vedere varie trasformazioni dello Stato ed i cambiamenti territoriali delle

terre polacche. L'anno 1772 è una data che fa da orientamento e ordinamento, invece la seconda cesura, l'anno 2000, è la data limite che mostra lo stato numerico attuale e l'impegno sociale del movimento monastico femminile in Polonia. È stato presentato il grado di capacità delle comunità monastiche femminili di riprendere, dopo il 1989, l'attività statutaria come: l'attività pedagogico-assistenziale ed educativa soppressa dalle autorità comuniste. La struttura dell'Atlante è stata soggetta alla sua problematica e specificità. La parte cartografica è stata preceduta da un cenno storico sul movimento monastico femminile in Polonia, ed arricchita da un esame della problematica delle mappe incluse nella parte cartografica così come dal catalogo di informazioni brevi sulle comunità monastiche operanti in Polonia nel 2000. Nel capitolo successivo si trova l'indice delle località con riguardo alle comunità monastiche che operano in esse. Il tutto si conclude col'indice della terminologia connessa alla vita monastica.

Indice generale

Prefazione	7
Introduzione	9
Cenno sulla vita monastica femminile in Polonia dal XII-XX sec.	13
1. Inizi della vita monastica sulle terre polacche.	15
2. Monasteri femminili della riforma dopo il Concilio di Trento, le iniziative nostrali di creazione dei monasteri.	16
3. Monasteri femminili nell'epoca dell'Illuminismo e delle spartizioni della Polonia.	18
4. Nuove forme della vita monastica femminile nella seconda metà del XIX sec.	21
5. Monasteri e congregazioni durante la Seconda Repubblica Polacca	23
6. Occupazione hitleriana	26
7. Vita monastica nella Repubblica Popolare Polacca	27
8. Vita consacrata in Polonia dopo il 1989	32
Conclusioni	36
Monasteri e congregazioni femminili sulle terre polacche	37
Arrivo degli ordini monastici e delle congregazioni femminili in Polonia.	38
Arrivo degli ordini monastici e delle congregazioni femminili in Polonia XII-XX sec.	39
Arrivo cronologico e creazione dei monasteri e delle congregazioni femminili in Polonia XII-XX sec.	40
Collocazione dei monasteri e delle congregazioni femminili sulle terre polacche negli anni 1772-2000.	42
Monasteri e congregazioni femminili nella Repubblica Polacca del 1772	43
Monasteri e congregazioni femminili nel Ducato di Varsavia del 1809	44
Monasteri e congregazioni femminili nel Regno di Polonia del 1864.	44
Monasteri e congregazioni femminili nel Regno di Polonia del 1914	45
Monasteri e congregazioni femminili nella II Repubblica Polacca del 1939	46

Monasteri e congregazioni femminili nella Repubblica Popolare Polacca del 1945	50
Monasteri e congregazioni femminili nella Repubblica Popolare Polacca del 1972	54
Monasteri e congregazioni femminili nella III Repubblica Polacca del 2000	58
Monasteri e congregazioni femminili giunti e creati sul territorio polacco	62
Monasteri e congregazioni femminili giunti e creati sul territorio polacco negli anni 1842-1917	63
Monasteri e congregazioni femminili giunti e creati in Polonia negli anni 1918-1939	64
Monasteri e congregazioni femminili giunti e creati in Polonia negli anni 1945-1988	65
Monasteri e congregazioni femminili giunti e creati in Polonia negli anni 1989-2000	65
Monache e case monastiche secondo diocesi	66
Case monastiche secondo diocesi nel 1772	67
Monache e case monastiche secondo diocesi nel 1939	68
Monache e case monastiche secondo diocesi nel 1968	69
Monache e case monastiche secondo diocesi nel 1975	70
Monache e case monastiche secondo diocesi nel 1987	71
Monache e case monastiche secondo diocesi nel 2000	72
Monache nelle diocesi nel 2000	73
Attività dei monasteri e delle congregazioni femminili in Polonia nel 2000	74
Monasteri di clausura nel 2000	75
Case generali e provinciali nel 2000	76
Case di formazione nel 2000	77
Asili e scuole materne nel 2000	78
Centri di formazione nel 2000	79
Asili nelle diocesi nel 2000	80
Scuole nelle diocesi nel 2000	80
Centri educativo-assistenziali per bambini e giovani nel 2000	81
Centri di assistenza diurna per bambini e giovani, convitti e case dello studente nel 2000	82
Centri di assistenza e cura nonché quelli di Caritas per adulti nel 2000	83
Centri di evangelizzazione e formazione nel 2000	84
Attività culturale ed editoriale nel 2000	85
Monache polacche nella missione ad gentes nel 2000	86
Indice delle località nel 2000	89
Indice dei monasteri e delle congregazioni femminili	105
Indice dei termini e delle nozioni connesse alla vita monastica	121
Bibliografia	133
Riassunto	136
Synopsis	139

Synopsis

Agata Mirek

The Atlas of Female Orders on Polish Territories in the 19th and 20th Centuries

Cartographis editing by Olga Łukowska

Female monastic communities present on Polish territories since the 12th century have made a deep mark in the history and the present of the Polish society. The presence of nuns has contributed not only to the development of religious, but also – to a significant degree – of cultural life. This Atlas of Female Orders on Polish Territories in the 19th and 20th Centuries is the first thematic collection of maps and cartograms in the Polish literature concerned with the subject. It comes supplemented with a historic outline of the female monastic life in Poland, with particular emphasis placed on the 19th and 20th centuries. The publication aims to present, to a wider group of readers, the history of female monastic movement with the use of a new, cartographic approach. The Atlas presents not only the distribution of female monastic communities and the dynamics of their numerical and territorial growth, but also the tasks and social functions performed by nuns. Traditional form of historic material presentation has been enriched by cartographic input of crucial importance. It is also worth stressing that the application of the statistical method has introduced, to scientific circulation, crucial numerical data concerning the monastic movement, which have never been published so far. Chronological range of the cartographic material covers the period from the partitions of Poland to the end of the 20th century. Individual surveys presented in the Atlas have been chosen to depict subsequent transformations of the statehood and territorial changes taking place in Poland. The year 1772 is of approximate and organizing character, while the other time caesura

of the year 2000 is a limiting date for which the current numbers and social involvement of the female monastic movement in Poland has been presented. The publication describes the monastic communities' ability to restart, after 1989, their statutory activities, such as running care centers and educational facilities that were done away with by communist authorities. The structure of the Atlas has been subordinated to its specific nature and the problems it touches upon. The cartographic section is preceded by a historic outline presenting the female monastic movement in Poland. The publication also presents comments to the maps, as well as a catalogue of notes on monastic communities present in Poland in the year 2000. The list of locations in which they operate is presented in the subsequent chapter. The Atlas also contains a glossary of terms related to monastic life.

Table of contents

Preface	7
Introduction	9
Introduction to female monastic life in Poland between the 12th and 20th centuries	13
1. Beginnings of monastic life on Polish territories	15
2. Female orders of the post-Trident reform, local order-creating initiatives	16
3. Female orders in the Enlightenment and during the partitions of Poland	18
4. New forms of female monastic life in the second half of the 19 th century	21
5. Orders and congregations in the Second Republic	23
6. Nazi occupation	26
7. Monastic life in the People's Republic of Poland	27
8. Consecrated life in Poland after 1989	32
Summary	36
Female orders and congregations on Polish territories	37
Arrival of female orders and congregations to Poland	38
Arrival of female orders and congregations to Poland between 12 th and 20 th centuries	39
Chronology of arrivals and establishment of female orders and congregations in Poland between 12 th and 20 th centuries	40
Distribution of female orders and congregations on Polish territories in 1772-2000	42
Female orders and congregations in the Republic in 1772	43
Female orders and congregations in the Duchy of Warsaw in 1809	44
Female orders and congregations in the Kingdom of Poland in 1864	44
Female orders and congregations in the Kingdom of Poland in 1914	45
Female orders and congregations in the Second Republic in 1939	46
Female orders and congregations in the People's Republic of Poland in 1945	50

Female orders and congregations in the People's Republic of Poland in 1972	54
Female orders and congregations in the Third Republic in 2000	58
Female orders and congregations that arrived to or were established on Polish territories	62
Female orders and congregations that arrived to or were established on Polish territories in 1842-1917 ..	63
Female orders and congregations that arrived to or were established in Poland in 1918-1939	64
Female orders and congregations that arrived to or were established in Poland in 1945-1988	65
Female orders and congregations that arrived to or were established in Poland in 1989-2000	65
Nuns and monastic houses by diocese	66
Monastic houses by diocese in 1772	67
Nuns and monastic houses by diocese in 1939	68
Nuns and monastic houses by diocese in 1968	69
Nuns and monastic houses by diocese in 1975	70
Nuns and monastic houses by diocese in 1987	71
Nuns and monastic houses by diocese in 2000	72
Nuns in dioceses in 2000	73
Activity of female orders and congregations in Poland in 2000	74
Cloistered order nunneries in 2000	75
General and provincial houses in 2000	76
Formation houses in 2000	77
Crèches and nursery schools in 2000	78
Educational facilities in 2000	79
Nursery schools in dioceses in 2000	80
Schools in dioceses in 2000	80
Shelters and educational facilities for children and youths in 2000	81
Daycare centers for children and youths, dormitories in 2000	82
Caretaking, medical and charity facilities for adults in 2000	83
Evangelization and formation facilities in 2000	84
Cultural and publishing activity in 2000	85
Polish nuns at ad gentes missions in 2000	86
List of locations in 2000	89
List of female orders and congregations	105
Glossary of terms related to monastic life	121
Bibliography	133
Riassunto	136
Synopsis	139

Spis treści

Przedmowa	7
Wstęp	9
Zarys żeńskiego życia zakonnego w Polsce od XII do końca XX wieku	13
1. Początki życia zakonnego na ziemiach polskich	15
2. Zakony żeńskie reformy potrydenckiej, rodzime inicjatywy zakonotwórcze	16
3. Zakony żeńskie w dobie oświecenia i rozbiorów Polski	18
4. Nowe formy żeńskiego życia zakonnego drugiej połowy XIX w.	21
5. Zakony i zgromadzenia w Drugiej Rzeczypospolitej	23
6. Życie zakonne w okresie wojny i okupacji	26
7. Życie zakonne w PRL	27
8. Życie konsekrowane w Polsce po 1989 r.	32
Podsumowanie	36
Rozmieszczenie zakonów i zgromadzeń żeńskich na ziemiach polskich	37
Przybywanie zakonów i zgromadzeń żeńskich do Polski	38
Przybywanie zakonów i zgromadzeń żeńskich do Polski XII-XX w.	39
Chronologia przybywania i powstawania zakonów i zgromadzeń żeńskich w Polsce XII-XX w.	40
Rozmieszczenie zakonów i zgromadzeń żeńskich na ziemiach polskich w latach 1772-2000 ...	42
Zakony i zgromadzenia żeńskie w Rzeczypospolitej w 1772 r.	43
Zakony i zgromadzenia żeńskie w Księstwie Warszawskim w 1809 r.	44
Zakony i zgromadzenia żeńskie w Królestwie Polskim w 1864 r.	44
Zakony i zgromadzenia żeńskie w Królestwie Polskim w 1914 r.	45
Zakony i zgromadzenia żeńskie w II Rzeczypospolitej w 1939 r.	46
Zakony i zgromadzenia żeńskie w PRL w 1945 r.	50
Zakony i zgromadzenia żeńskie w PRL w 1972 r.	54
Zakony i zgromadzenia żeńskie w III Rzeczypospolitej 2000 r.	58

Zakony i zgromadzenia żeńskie przybyłe i powstałe na ziemiach polskich	62
Zakony i zgromadzenia żeńskie przybyłe i powstałe na ziemiach polskich w latach 1842-1917	63
Zakony i zgromadzenia żeńskie przybyłe i powstałe w Polsce w latach 1918-1939	64
Zakony i zgromadzenia żeńskie przybyłe i powstałe w Polsce w latach 1945-1988.	65
Zakony i zgromadzenia żeńskie przybyłe i powstałe w Polsce w latach 1989-2000	65
Siostry i domy zakonne według diecezji	66
Domy zakonne według diecezji w 1772 r.	67
Siostry i domy zakonne według diecezji w 1939 r.	68
Siostry i domy zakonne według diecezji w 1968 r.	69
Siostry i domy zakonne według diecezji w 1975 r.	70
Siostry i domy zakonne według diecezji w 1987 r.	71
Siostry i domy zakonne według diecezji w 2000 r.	72
Siostry zakonne w diecezjach w 2000 r.	73
Działalność zakonów i zgromadzeń żeńskich w Polsce 2000 r.	74
Klasztory zakonów klauzurowych w 2000 r.	75
Domy generalne i prowincjalne w 2000 r.	76
Domy formacyjne w 2000 r.	77
Przedszkola i żłobki w 2000 r.	78
Placówki oświatowe w 2000 r.	79
Przedszkola w diecezjach w 2000 r.	80
Szkoly w diecezjach 2000 r.	80
Placówki opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży w 2000 r.	81
Placówki dziennego pobytu dla dzieci i młodzieży, internaty i akademiki w 2000 r.	82
Placówki opiekuńczo-lecznicze i charytatywne dla dorosłych w 2000 r.	83
Placówki ewangelizacyjno-formacyjne w 2000 r.	84
Działalność kulturalna i wydawnicza w 2000 r.	85
Polskie siostry zakonne na misjach ad gentes w 2000 r.	86
Wykaz miejscowości w 2000 roku	89
Wykaz zakonów i zgromadzeń żeńskich	105
Wykaz terminów i pojęć związanych z życiem zakonnym	121
Bibliografia.	133
Riassunto	136
Synopsis	139

Recenzenci

Prof. dr hab. Antoni Jackowski

Ks. prof. dr hab. Jerzy Myszor

Redakcja i opracowanie map

Olga Łukowska

Opracowanie *Wykazu terminów i pojęć związanych z życiem zakonnym*

Jacek Zdrzałek CSsR

Korekta

Teresa Bednara, Cyprian Wilanowski

Projekt okładki i wnętrza

Amadeusz Targoński

www.targonski.pl

Redakcja techniczna

Maria Juran, Amadeusz Targoński

Skład i łamanie

Maria Juran

© Copyright by Agata Mirek

© Copyright by Olga Łukowska

© Copyright by Instytut Geografii Historycznej Kościoła w Polsce, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

ISBN 978-83-918460-7-0

Wydawca: Petit Skład-Druk-Oprawa, Lublin 2007 na zlecenie Autorki Agaty Mirek